COMMENTARII
DE REBVS
IN
CIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XIV. PARS IV.

LIPSIAE MDCCLXVIII.
VD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.
Venduntur etiam
nstelodami apud I. Schreuder, Londini apud Io. Nourse, Parisiis apud
Briasson, Patauii apud I. Manfré, Holmiae apud L. Saluium.

I.

ſtoire de l'Académie Royale des Sciences, Année 1760. Avec les Mémoires de Mathématique et de Phyſique etc. à Paris, de l'Imprimerie Royale, 1766. pag. 212 Hiſt. pag. 476 Comment. 18 tab.

i. e.

ademiae regiae ſcientiarum Pariſinae hiſtoria, et Commentarii Mathematici ac Phyſici, ad annum 1760.

ter *obſeruationes*, *ad phyſicam generalem ſpectantes*, primo loco occurrunt aliquot obſeruanes, ex epiſtolis Cl. DE LA NUX, in *Bourbon-* inſula degentis, excerptae, quibus perhibet, p. 16.
ies Indicos gibberos (*Bizons*) eiusdem cum nos bobus ſpeciei eſſe, contra autem anates noſtras meſticas, et Indicas, ſpecie differre; gigni nonnquam ab Aethiopibus in diuerſis climatibus, qui que ad Aethiopes, neque ad albos referri queunt, ticula maculis badii coloris conſperſa; ventos contes, qui vulgo dicuntur in Oceano, qua Africa et Aſiam alluit, per ſex menſes regnare, neuti-

 quam

quam eſſe conſtantes, ſed ſaepe ter quaterue
menſe mutari; ventum in praedicta inſula inte
diu flare ex plaga oppoſita illi, vnde noctu ſpir
et ſimiliter vndas maris in his regionibus meatus r
ciprocantes habere.

2. Aquas Sequanae principio huius anni ab
titudine trium pedum ad plus, quam viginti pedu
altitudinem intra 14 dies creuiſſe, memoriae pr
ditur.

p. 20. 3. Fontes, quorum aquae incruſtandis corpo
bus ſolidis aptae ſint, non eſſe tam raros in Gall
quam hactenus creditum fuerit, Cl. DEPARCIE
exemplis docuit.

p. 21. 4. MUSSCHENBROEKIUS ſcripſit Cl. NO
LETO, narratum ſibi eſſe, in *Carabania* Americ
reperiri piſcem fluuiatilem de genere gymnotoru
a quo illi, qui manus verſus eum ſub aqua exte
dant, vel baculo eum tangant, percuſſionem e
ctricam ſatis vehementem patiantur. Sed mor
Hiſtoriographus Academiae, non deficere grau
rationes, de veritate huius narrationis dubitandi,
videri piſcem hunc eundem eſſe, atque illum, cu
iam mentionem fecerit RICHER (in itineris
Cayennam deſcriptione), et qui hominis, a q
attactus eſt, manum brachiumque ſtupore quid
afficiat, ſed nulli vi electricae tribuendo.

p. 23. 5. De terribili tremore terrae, qui anno 17
Syriam, Phoeniciam et Palaeſtinam per plus qu
quadraginta dies afflixit, quaedam narrantur.

6. Sub ſolo montis Peſſulani in ſtrato argil
ceo venas natiui hydrargyri eſſe, Cl. SAUVAG
obſeruationes comprobarunt.

7. Narratur, quomodo Petropoli quidam A
demiae Imperialis ſodales hydrargyrum congel
poſſe inuenerint.

Obſ

Obſeruationes anatomicae. 1. In cadauere viri, p. 44.
annos nati, repertum eſt, inter os pubis et ve-
m corpus quaſi oſſeum, pendens vncias 20, in-
utum tenuiſſima membrana, quae meſenterio alli-
a erat per interiectum corpus ſpiſſum, glandu-
um, coniforme, cuius apex ſuperiori iſtius oſſei
poris parti excauatae erat inſertus. Ceterum hoc
pus liberum pendebat; durius etiam et denſius
t aliis oſſibus. Effecerat, vt vir ille inde ab
no aetatis quinquageſimo retentione vrinae la-
aret, quam paulliſper pronus in dextrum latus
ans, ſuperare ſolebat. Medicus, qui hanc ob-
uationem cum Academia communicauit, omiſit,
naturam huius corporis oſſei paullo curioſius in-
rere, quod omittere non debebat.

2. Viri robuſti et pinguis, hydrope pectoris
rtui, cor repertum eſt, extrinſecus ſubſtantia cel-
oſa, goſſypium referente, tectum, et intrinſecus
guedine alba et denſa veſtitum.

3. In mala ſiniſtra infantis, annum nati, tumor p. 46.
, qui paullatim ab aure vsque ad angulum labio-
n creuerat, mollis, albus, non doloroſus, mo-
s, et tanquam e granis glanduloſis compoſitus,
cuius ſuperficie hic illic vaſa ſanguifera repere
arum in modum viſa ſunt. Nil aliud fuiſſe
c tumorem, quam parotidem, quae ſanguinis
ia, quam arteriae ampliores, e carotidibus et
xillaribus externis, partem illius inferiorem in-
ntes, aduexerant, tantopere, vt veriſimile eſt,
enſa fuerat, poſt mortem infantis, aliis quidem
ſſis debitam, compertum eſt. Quod ſi antea
ſtitiſſet, potuiſſet forſan incremento vitii, com-
ſſione paullatim augenda, reſiſti. Sed pleri-
e de hoc tumore conſulti, multas diuerſas eius
ſſas ſuſpicati, et hinc multa remedia fruſtra ad-
ita ſunt.

4. Foetus generis feminini, qui vtraque claui-
la, ſterno, et cartilaginibus, quae coſtis adiunct-
eſſe ſolent, carebat, legitimo tempore in luc-
editus, et, octo demum horis a partu elapſis, m-
tuus eſt. Syſtole et diaſtole cordis huius infan-
quum manifeſto apparerent, obſeruatum eſt, cor-
tacto, motus eius viuaciores reddi, contra qu-
rundam opinionem, huic organo ſenſibilitatem
gantium.

5. Vir quidam dolorem queſtus erat ad ſpin-
dorſi perpetuum, modo leniorem, modo fortiore-
cauſſa rheumatiſmo attributa fuit. Sed poſt o-
tum viri, hoc dolore oppreſſi, inuenta eſt vera e-
cauſſa, aneuryſma aortae, inter capita inferio-
muſculi diaphragmatis ſitum, et duabus imis ver-
bris dorſi, primisque tribus lumborum adhaere-
magnitudine capitis infantis recens nati. Ventri-
lus hoc tumore in hypochondria laeua propul-
erat, et diaphragma conuexius redditum, et
haeſione tumoris ad diaphragma in loco, vbi oe-
phagus tranſit, effecta erat conſtrictio oeſophagi
que inflammatio.

p. 51. 6. Felis, cui os femoris dextrum lapſu fractu-
fuit, poſtquam eam fracturam ſola natura ſanar-
ita claudicauit, vt os illud flecteretur, dum ipſi a-
mal in inceſſu inniteretur. Quod animaduertens
TENON, ſtatim coniectabat, naturam inter part-
fracti oſſis pro callo articulum quendam forma-
ſingularem. Poſt annum, mortua fele, quum iſt-
eius femur cultro anatomico ſubiiceret, vidit, ſe b-
ne conieciſſe. Namque ex loco interioris late-
partis inferioris fracti oſſis, pollicem diſtanti a co-
dylo, enata erat apophyſis magna, quae ſemet i-
curuans, antrorſum verſus extremitatem partis ſup-
rioris aſcendebat, et in magnam cauitatem artic-
larem, fere oualem, deſinebat; extremitas aute-

part-

rtis superioris, quae pars inferiorem partem de-
ſabat, et ante hanc ſita erat, terminata erat dua-
s apophyſibus, quarum altera anguloſa retror-
n, altera teres antrorſum directa erat, et a caui-
e articulari apophyſis praedictae recipiebatur; to-
sque hic articulus cinctus erat texto albo, fibroſo,
is denſo, quod ex ipſa ſubſtantia vtriusque partis
is prouenerat. Hocce textum vice ligamenti ca-
ılaris functum erat, et ita ambas partes oſſis con-
ıuerat, vt tamen illis motus duos oppoſitos con-
deret. Hinc quum felis femori laeſo innitebatur, fle-
ebatur illud paullum extrorſum et deorſum; quum
tem onus ſui corporis in alterum femur reiiciebat,
mur laeſum rurſus extendebatur et erigebatur.

7. Exhibentur aliquot obſeruationes de ſingu-
ri illo oculorum morbo, quum maculae fuſcae vel
grae ante oculos verſari, ſeu aeri quaſi innatare
dentur, praeſertim vbi res, in multa luce poſitas,
tuentur. Conſtat ex his, non eſſe presbytis pro-
rium hunc morbum, quod affirmauit DE LA HI-
E, qui primus de eo ſcripſiſſe dicitur, ſed neque
yopes ab eo tutos eſſe. Sedem eius in humore p. 59.
queo eſſe, et ea quidem eius parte, quae inter
orneam et vueam tunicam continentur, probabile
abetur, et propterea punctione corneae, qua ille
umor vitiatus educatur, hunc morbum forſitan
olli poſſe.

In claſſibus chymica et botanica nullas quidem
bſeruationes nobis offert hocce volumen: ſed le-
itur hic elogium IACOBI BENIGNI WINSLO-
II, ex quo non poſſumus, quin, quae praecipua
obis videntur, breuiter excerpamus. *Othinii* na-
us eſt in *Fionia*, altero aprilis die anno ſuperioris p. 288.
ſeculi vndeſeptuageſimo, patre *Petro*, qui in ea vr-
be ſacra curabat, e gente nobili *Manſenia*, Sueci-
cae originis; *Winslouius* enim primus appellatus eſt

 auus

auus *Iacobi Benigni* paternus a nomine vici cuiu
dam in *Scania*, in quo ſacerdotio functus e
Proauus maternus STENO fuit, qui eadem ſcie
tia magnum ſibi nomen peperit, qua etiam WIN
LOVIUS ipſe maxime inclaruit. Cuius ſcientiae c
cultum amorem, a natura animo eius ingenitu
quum aliquando excitaſſet amicus medicinae ſtudi
ſus, non prius quieuit, quam patrem exoraſſet,
ſibi permitteret medicinae ſeſe dare, relicto the
logiae ſtudio, in quo iam eos fecerat progreſſus,
muneri publico ſacro proxime admotum iri, ſpe
haberent parentes certiſſimam. *Hafniae* in *Colleg*
Borrichiano noui ſtudii initium fecit; anno aute
elapſo, in exteras regiones, augendae ſcientiae cau
ſa, iter ſuſcepit, regis Daniae munificentia adiutu
Primum in *Belgium* contendit; hinc anno ſequen
Lutetiam Pariſiorum petiit, vbi accidit, anno ſup
rioris ſeculi vltimo, vt, lectis BOSSUETI ſcripti
et inprimis *expoſitione doctrinae eccleſiae*, dubita
de veritate doctrinae Lutheranorum inciperet,
deinceps, in colloquiis cum hoc Epiſcopo habit
de falſitate huius doctrinae perſuaſus, Pontificia
religionem ſuam faceret. Qua profeſſionis com
mutatione facta, quum nulla amplius vitae ſubſid
ex patria ipſi venirent, incertus conſilii fuit, vtru
medicinae ſtudio porro incumberet, an ad theolo
giam rediret, et ſe in monaſterium abſcondere
Manſit tamen in iſto ſtudio, *Patris* cuiusdam *Ora*
torii, cui ingenium ſuum explorandum tradidera
conſilium ſecutus, vtique prudentiſſimum. In qu
propoſito ipſum etiam adiuuit BOSSUETUS, cu
ius liberalitate hactenus ſuſtentatus erat, commen
dans illum TOURNEFORTIO et DODARTO. Quum
autem ille patronus, anno 1704, morte eſſet ipſ
ereptus, res ſuas in ſummis anguſtiis vidit. In eo
erat, vt facultatem exercendi medicinam adipiſc
neceſſe

necesse haberet, neque tamen par erat tolerandis sumtibus, qui ipsi eam in rem faciendi restabant. Cepit tunc id consilii, vt ab ordine medicorum, oratione ad illum habita, gratuito ad examen pro praxi admitti peteret; quem permouit hac oratione, vt illos ipsi sumtus remitteret. Et simile etiam posthac argumentum fauoris idem ordo sponte ipsi exhibuit, iuribus Doctoris Regentis, quae post duodecimum annum petiit, gratis in ipsum conferendis; quae res sine exemplo fuit. In cursu studiorum suorum WINSLOVIUS per doctissimum DU VERNEY in arte anatomica tantum profecerat, vt iam anno 1707 Academia Scientiarum eum haberet dignum, quem inter suos reciperet. Multas inde ab eo tempore egregias commentationes in conuentibus Academiae praelegit, quas Academia in commentariis suis edidit; inter quas plurimae sunt, quae nouas obseruationes anatomicas exhibent, aut communes anatomicorum errores indicant et corrigunt. Cordis enim structuram rectius descripsit, meliorem rationem, anatomen cordis instituendi, docuit, verum huius visceris, nec non ventriculi, situm naturalem ostendit, vsum cartilaginum semilunarium in genibus proposuit, musculorum potentiam et functiones, parum ante eum cognitas, luculenter demonstrauit, vt alia taceamus. Anno 1732 in lucem emisit notum et iustis laudibus celebratum opus, in quo corporis humani anatomen exposuit. Posthaec scholia nonnulla in BORELLI librum secundum de motu animalium in commentariis Academiae praedictae proposuit; caussam inuoluntariae capitis contorsionis, eiusque medelam exposuit; rationes, cur ambabus manibus, vel ambobus pedibus, motus quosdam facile, alios difficulter efficere queamus, ex structura neruorum reddidit; et in commoda thoracum balaenato-

rum docuit. De pluribus aliis rebus, quas animo agitauerat, ſcribere impeditus eſt, partim controuerſiis quibusdam, partim laboribus, quos publica munera ipſi imponebant. Controuerſias enim habuit primum cum LEMERIO ſuper origine monſtrorum, quam hic in coaleſcentia duorum germinum, ipſe in primitiua conformatione monſtroſa vnius germinis, quaerebat; deinde cum MONROO, et denique cum Cl. FERRENIO. Multas autem ipſi occupationes dedit quum officium Doctoris Regentis in Facultate Medica, tum munus publici Profeſſoris Anatomiae in horto regio, quod anno 1743 nactus erat, tum medicinae praxis, in qua aeque aſſiduus, atque in ceteris officiis fuit. Summa in eo fuit modeſtia, et ſemper credidit, plus ſibi eſſe honorum et fortunarum, quam meritus ſit. Hinc titulos illos honoris, quos ambire nunc hominum litteratorum mos eſt, nunquam affectauit; quod enim in numero fuit ſodalium Academiae regiae Berolinenſis, eum ipſi honorem haec Academia vltro detulit. Et quum eius amici, ipſo inſcio, obtinuerant, vt ſalarium eius a rege augeretur, ipſe hanc eorum operam et ſtudium irritum fecit, quia non potuit perſuaderi, vt id augmentum peteret. Sed hoc vitii in eo eſt deprehenſum, quod nimis facilem ſe aliis praebere ſueuit, ad eorum ſententiam amplectendam. Quamobrem, qui eum norant, vt ex eius doctrina et experientia, quantum poſſent, fructum ſibi caperent, cauere ſolebant, ne poſt alios ſententiam ſuam de aliqua re diceret. Cui eidem vitio, vt nobis quidem videtur, recte attribuas, quod, Lutheranorum coetu relicto, ad Pontificios tranſiit. Etſi conſtitutione corporis infirma vtebatur, temperantia tamen vitam ad inſolitam ſenectutem protraxit. Maraſmo ſenili conſumtus obiit die

3 octo-

3 octobris anno huius ſeculi ſexageſimi, anno aetatis vno ſupra nonageſimum exacto.

Progredimur ad *commentarios*, quos hoc volumen continet.

1. *Tentamen nouae rationis numerum hominum, qui morbo variolarum pereunt, et vtilitatem inſitionis variolarum, aeſtimandi,* auctore DANIELE BERNOULLIO. Agitatam noſtra aetate magno cum motu animorum quaeſtionem de vtilitate inſitionis variolarum Vir Cl. multa arte ad calculos vocauit, p. 44. conſtruxitque duas tabulas, per quas colligere licet, quanta probabiliter ſit generis humani iactura, ob morbum variolarum, et quantum ea iactura imminuatur, ſi hunc morbum prorſus e natura ſublatum fingas. Praeterea oſtendit prima tabula, quot e numero certo hominum, qui vno die omnes naſci ponuntur, per 24 annos, quotannis morbo variolarum tollantur, quotque eorum aliis morbis quotannis perimantur; item, quot ex certo illo numero quotannis in morbum variolarum incidant. Omnia conſectaria, quae Auctor ex ſuis numeris ducit, magnam vtilitatem inſitionis variolarum ob oculos ponunt, ſiquidem experientia docuit, eos, quibus variolae non incaute fuerunt inſitae, fere omnes conualuiſſe, nullumque illorum poſtea naturalibus variolis eſſe infectum. Inter principia, quae Vir Cl. ad ineundos calculos ſumſit, haec duo ſunt; ſenibus, qui huius morbi adhuc expertes fuerint, aeque eum timendum eſſe, ac iuuenibus; et par eſſe ab eo mortis periculum, in quotocunque aetatis anno aliquis in illum incidat. Quae principia licet experientiae ſatis conformia eſſe exiſtimet, tamen non diſſimulat, ea certiora reddi potuiſſe, ſi in natorum mortuorumque indicibus aetatis annus, quo quis-

quisque morbo variolarum periit, ſemper annota-
p. 9. tus fuiſſet; hincque medicos clinicos hortatur, vt impoſterum aegrorum, quos in hoc morbo tractabunt, aetatem, morbique felicem aut letalem exitum ſibi notent, et hos catalogos ad Decanos Facultatum Medicarum mittant, qui eorum edendorum curam gerant. Ceterum quia, ſecundum ipſius calculos, totius numeri, quem ex certa multitudine ſimul natorum hominum variolae rapiunt, non
p. 34. niſi dimidium poſt quintum annum ſupereſt, ſuadet, vt inſitio variolarum quantocius adminiſtretur infantibus, poſtquam de gremio nutriculae fuerint abſtracti; niſi forſan experientia docuerit, infantes in primo aetatis anno rarius infici variolis, aut aliud quid obſtet.

2. *Commentatio de diametro apparente ſolis, eiusque vera magnitudine. Auctore* DE LA LANDE.

3. *Obſeruationes cometae, qui anno* 1759 *apparuit. Auctore Abb.* DE LA CAILLE.

4. *Obſeruata quaedam occaſione incendii, fulmine excitati, in templo Abbatiae Regii Montis, et Hameti in aede Virginis. Auctore* TILLET. Duo obſeruata ſunt memoria digna. Alterum rapidus motus, quo ignis, qui in templo *Regii montis* (*Royaumont*) ſub cruce turris ortus erat, et in faſtigio turris per tres horas quaſi haeſerat, deinceps, quum contignationem, campanas portantem, attigiſſet, totum aedis culmen corripuit. Quod idem quum etiam in incendio templi *Hametenſis* eadem nocte, et olim in
p. 68. incendio templi cathedralis *Trecarum* obſeruatum ſit, veriſimile putat Auctor, ſpatium culminis multam continuiſſe materiam fulminis, nondum incenſam, quam deinceps contactus ignis ſubito inflammaue-

mauerit; quod si verum sit, non sine summo periculo licebit in locum clausum, fulmine sine incendio tactum, lucernam portare. Alterum, quod obseruatione dignum deprehensum est, fuit hoc, quod plurimae tegulae in tecto templi Regii Montis, ex ardesia factae, a vehementiore ignis actione intumuerant ad sextuplum pristinae crassitiei, porosaeque erant redditae et tam leues, vt in aqua natarent. Ex qua harum tegularum similitudine cum pumice, quem e visceribus igniuomorum montium eiici constat, colligit Cl. TILLET, hunc etiam lapidem in statu primitiuo alias habuisse qualitates, et ex lamellis etiam fuisse compositum, leuitatemque suam certo gradui ignis debere. Nam maiori ignis vi tegulas illas aeque, ac pumicem fundi posse comperit. Ceterum non omnem ardesiam ignis actione intumescere, tegulae ex tecti templi *Hametensis* ruina desumtae, et recentis ardesiae frusta *Hameto* missa, ipsum docuerunt, quae sine intumescentia fundere potuit.

5. *De parallaxi solis definita per simultaneas obseruationes martis et veneris, in Europa et in Promontorio Bonae Spei habitis anno* 1751. *Auctore* Abb. DE LA CAILLE.

6. *Obseruationes cometae, qui mense ianuario* 1760 *in constellatione orionis apparuit. Auctore* DE THURY.

7. *Obseruationes et theoria cometae, qui* 1760 *mense ianuario in constellatione orionis apparuit, vna cum animaduersionibus circa apparentem celeritatem cometarum. Auctore* DE LA CAILLE.

8. *Mars,*

8. *Mars, ſoli oppoſitus, obſeruatus d. 7 martii an. 1760. Lutetiae a* DE LA LANDE.

p. 114. 9. *Commentarius de analogia inter corallia et tubulos marinos, qui vermiculares dici ſolent, nec non inter hos tubulos ac conchylia* *). *Auctore* GUETTARD. Initio huius commentarii Auctor reprehendit Cl. ELLIS, quod in introductione in librum ſuum de corallinis ita ſe geſſerit, quaſi nihil ſibi eo-
p. 115. rum innotuiſſet, quae antea in Gallia circa corallia fuerant obſeruata. Deinde de nominibus, quae quibusdam ſpeciebus tubulorum vermicularium a nonnullis ſcriptoribus impoſita ſunt, disputat, et totam claſſem horum tubulorum in plures ordines diuidit, ex quibus ſingulis ſingularia quaedam exempla per icones, aeri eleganter inciſas, repraeſentat.
p. 117. Tubuli primum vniuerſim, aut ſimplices ſunt, aut ramoſi. Deinde ſimplices, vel recti ſunt, vel contorti. Simplices porro vel cylindricam figuram (aut paene cylindricam) habent, vel conicam. Hos Auctor *dentalia*, illos *anthalia* appellat cum POMETO. Denique contorti, vel ſimpliciter circa ſuum quisque axem magis minusue ſe torquent, vel plures circa ſe inuicem contorti ſunt. Omnium autem harum ſpecierum tubuli, aut ſolitarii reperiuntur, aut aggregati. Quibus praemiſſis, Vir Cl. propius accedit ad ſcopum ſuum, qui hic eſt, vt oſtendat tubulos eſſe genus medium, per quod natura a genere coralliorum, madreporarum etc. gradum faciat ad genus conchyliorum. Quod ad externam formam attinet, vix negari poteſt magna ſimilitudo tubulorum cum conchyliis; et ad analogiam inter tubulos et corallia, corallinas, madreporas euincendam, Auctor argumenta non leuia propoſuit.
Sed

*) lectus d. 29 Mart. 1760.

ſed quod attinet animantium ſimilitudinem, quae hinc tubulos, hinc corpora illa marina habitant, difficilior videtur quaeſtio. Certe, quae in tubulis vermicularibus reperiuntur, teſtis ſuis incluſa ſunt; ea autem, quae corallia et madreporas habitant; extrinſecus in papillis illius quaſi membranae, qua haec corpora teguntur, deprehendi conſtat. Veruntamen, Cl. Auctor monet, quum quidam vermes, qui ſuos ſibi tubos conſtruunt, criſtas habeant, uti polypi criſtati, alii autem alias partes, criſtarum vice fungentes, et corpore carneo, ac facultate ſeſe extendendi, vel contrahendi, omnes ad polyporum naturam proxime accedant; polypis autem haud dubiam cum coralliis et madreporis coniunctionem eſſe conſtet: analogiam, quae tubulos vermiculares et corpora haec marina intercedit, non carere veriſimilitudine, licet ob defectum obſeruationum nondum poſſit ſtricte demonſtrari.

10. *Obſeruationes et theoria cometae, qui menſibus februario et martio anni* 1760 *in conſtellatione leonis apparuit. Auctore* Abb. DE LA CAILLE.

11. *Elementa theoriae cometae, in leone obſeruati. Auctore* PINGRÉ.

12. *Obſeruatio eclipſis ſolis die* 13 *iunii anni* 1760. *Lutetiae habita a* DE CHABERT.

13. *Obſeruationes cometae; qui in orione apparuit, habitae in obſeruatorio regio d.* 8 *ianuarii anni* 1760. *a* MARALDI.

14. *Aſtronomicae obſeruationes anni* 1756, 1757 *et* 1758 *Bidiſci peractae, ab* Abb. CHAPPE D'AUTEROCHE.

15. Ob-

15. *Obſeruatio eclipſis ſolis habita in obſeruatorio regio d. 13 iunii an. 1760. a* MARALDI.

16. *Commentarius de theoria duorum cometarum, initio huius anni 1760. obſeruatorum. Auctore* Abb. CHAPPE D'AUTEROCHE.

17. *Nouae ſolutiones problematum quorundam, ad diſciplinam naualem pertinentium. Auctore* CLAIRAUT.

18. *Diſſertatio de cometa anno 1264 viſo, eiusque theoria. Auctore* PINGRÉ.

19. *Obſeruatio eclipſis lunae d. 22 nouemb. an. 1760. Auctore* CASSINI DE THURY.

p. 209. 20. *Commentatio de oſſibus foſſilibus d. 28 ianuarii an. 1760 prope aquas ſextias repertis* *). *Auctore* GUETTARD. Quum primum haec oſſa reperta eſſent, fama erat, permulta eorum eſſe humana, et inter haec integra capita humana, in quibus oculi, nares, labia, mentum, diſtincte cerni poſſint. Sed Cl. Auctor reputans ſecum, oſſa illa in rupe ex marmore duriſſimo, tunc primum vi pulueris pyrii diffracta, fuiſſe reperta, vna cum dentibus, qui humanis minime ſimiles eſſent, neque credibile eſſe, muſculos faciei ſub aqua tam diu integros perſtitiſſe, donec materia lapideſcens ſuper illis, tanquam formis, ſeſe figurauerit, fidem iſti famae habere non potuit. Operam igitur dedit, vt illorum oſſium copia ſibi fieret. Nactus deinde complura, intellexit, eos, qui iſtam famam ſparſerant, phantaſia deceptos fuiſſe; et eas inprimis maſſas, quas illi pro

*) lecta d. 22. Mart. 1760.

:o capitibus humanis venditauerant, nullo iure
oc nomen occupare potuisse. Ipsi autem hae p. 217.
assae, quarum aliquam icone hic repraesentauit,
: nautilis petrefactione ortae esse videntur, et ce-
ra etiam ossa, habita pro humanis, ad bestias ma-
nas pertinuisse.

21. *Obseruatio eclipsis lunae d. 23 nouemb. an.
760 in obseruatorio regio facta a* DE THURY.

22. *Tertius commentarius de ossium exfoliatione,
uctore* TENON *). In hocce commentario Vir
. operam impendit decidendae quaestioni, an et
b quibus conditionibus methodus BELLOSTII
curatione vulnerum recentium, quibus cranium
ıdatum est, probanda sit. Quo consilio crania p. 225.
iorum canum circa suturam sagittalem denudauit,
in vtroque ossa ex vno latere suturae perforauit,
on autem ex altero, et deinceps vulnus totum, im-
osito vni cranio remedio humectante, alteri vn-
iento basilico, deligauit, ac, quae singulis diebus
his vulneribus euenerant mutationes, annota-
t. Quae obseruationes ipsum edocuerunt, per- p. 233.
rationem ossis, iunctam vsui medicamentorum hu-
ectantium vel balsamicorum, vtique huiusmodi vul-
:rum curationem accelerare plerumque. Semper
iim id fieri, non persuaserunt Viro Cl. haec experi-
enta, quippe consideranti, fieri posse, vt in tenera
:tate, in qua ossa minus dura sunt, ideoque sub-
ıntia spongiosa, seu parenchymatosa ossium minus
ferta est materie cretacea, quam in adulta, haec
bstantia sit ad emittenda tubercula illa rubicunda,
ıorum extensione sanatio vulneris perficitur,
otior. Igitur catulum grandem et robustum eodem
modo

*) vid. Commentar. nostr. Vol. XII. p. 593.

modo tractauit, quo supra commemoratos duos ca
nes: viditque tubercula in foraminibus, BELLO
STII methodo factis, biduo tardius prouenire
quam in superficie partium cranii denudatarum
Concludit ergo, inutilem esse BELLOSTII metho
dum in adolescentibus, vtilem vero in adultis e
senibus, quibus ossa duriora sunt; sed simul ben
monet, in hac propositionis limitatione non tan
aetatem vulnerati, quam duritiem et crassitiem cra
nii esse spectandam. Reperiuntur enim nonnun
quam ossa adolescentium aeque crassa et dura, at
que adultorum; et rursus senes dantur, quibus ne
p. 236. que dura, neque crassa sunt crania. Quae res
iuncta periculo, quod a perterebrata vtraque ossi
caluariae tabula timendum est, efficit, vt *Bellostia*
na methodus suaderi non debeat, antequam de ossi
cranii duritie et crassitie certus sis. Quare quun
permagni referat, signa habere certa, quibus nimi
tenues partes ossis nosci queant, Cl. Auctor hi
signis tradendis huic commentario colophoner
imponit. Sunt ea fere haec: Superficies ossis in e
regione, vbi nimis tenue est, depressa est extrinse
cus; color ibi est fuscus, in circumferentia auter
albus; et quum os in ea regione instrumento ferre
vel argenteo percutitur, sonum debiliorem atqu
obscuriorem edit.

23. *Inuestigatio parallaxis lunae.* *Auctore* D
THURY.

24. *Obseruatio de morbo frumenti Turcici, Ma*
p. 256. *dicti.* *Auctore* TILLET. Morbus ille se prodi
extuberatione nata, in aliqua partae plantae, plerun
que in spica. Adiacentes partes macescunt, atqu
interdum arescunt. Ipsum autem tuber est initi
album, carnosum, firmiter adhaerens; tractu ten
por

oris fit ſpongioſum, et manu preſſum, liquorem
ndit limpidum et foetidum, tandem totum con-
ertitur in puluerem nigrum et ſimilem illi, quem
coperdon emittit. Ex quo apparet, morbum
unc conſiſtere in nimio affluxu ſucci ad vnius par-
s plantae vtriculos ſeu textum cellulare. Multum
fferre eum a vulgari aliorum ſatorum morbo, ru-
gine, Cl. Auctor ſibi perſuaſit. Cauſſae huius
orbi reperiundae multum impendit operae, ſed
ctenus fruſtra; id tamen ſe experimentis didiciſ- p. 260.
ait, non eſſe contagioſum, neque nigro iſto pul-
re conſperſa grana morbidos culmos ferre.

25. *Eclipſis ſolis d. 13 iunii an. 1760 obſeruata*
LE MONNIER.

26. *De applicatione equorum ad trahenda onera.*
uctore DEPARCIEUX. Hoc praecipue hic oſten-
tur, equum maiore vi trahendi pollere, ſi funes,
ipſum alligati, non ſint horizontales, ſed deor-
m inclinati.

27. *De natura baſis aluminis commentatio. Au-*
re BARON. Vir Cl. repetens Cl. MARGRAFII
perimenta circa baſin aluminis, deprehendit cum
o, ab hac terra, cum nitro vel ſale marino
mbinata, acidum expelli. Quod quum eſſet p. 276.
ratus, quia hanc terram, eodem modo, quo Cl.
ARGRAFIVS vſus erat, edulcatam, omnino pu-
n acidi vitriolici crediderat, coepit dubitare, an
reuera omni acido vitriolico priuata fuerit; et
ſthac, quum aliquam eiusdem terrae portionem,
m aequali portione pulueris carbonum mixtam,
ni expoſuiſſet, ex odore hepatis ſulphuris oborto
tellexit, vtique id eſſe, quod ſuſpicatus erat.
ertus igitur non poſſe vulgari modo obtineri baſin

 alumi-

aluminis, omnis acidi vitriolici puram, alium mo-
p. 277. dum excogitauit, qui ſic ſe habet. Baſis aluminis, per alcali fixum praecipitata, et conſueta methodo edulcata, per horam coquitur in lixiuio forti cinerum clauellatorum; deinde, quae in hoc liquore quieſcente praecipitatur terra, poſtquam multa aqua eluta eſt, rurſus coquitur in aqua pura; hic liquor turbidus adhuc et feruidus percolatur, vt alcali fixum, in illo ſedimine forſan reſiduum, inde abſtrahatur; tandem quod in percolato liquore fundum petiit, exſiccatur, quo facto habetur maſſa candida, quae in puluerem ſubtilem in mortario marmoreo redigenda eſt. Hac ratione impetrauit Cl. Auctor baſin aluminis tam puram, vt mixta cum nitro, aut ſale marino, neutrius compoſitionem in igne deſtru-
p. 279. xerit, neque adeo mutauerit. Quod autem ad naturam huius terrae attinet, quae hactenus pro calcaria ſeu cretacea habita eſt, coniicit Vir Cl. eam eſſe metallicam; tum, quia nullam haec baſis aluminis proprietatem cum aliis terris habet communem, cum metallicis autem in hoc conuenit, quod acidis iuncta, ſaporem adſtringentem vitriolicum adipiſcatur; tum, quod ſpiritus vini (vt nuper Auctor experientia didicit) ſuper alumine regenerato digeſtus, flamma viridi ardet, quae ſalis ſedatiui proprietas
p. 281. eſt. Quin baſin huius ſalis forſitan eandem eſſe, atque baſin aluminis exiſtimet, e noua obſeruatione id coniiciens. Videlicet crucibulo ignito iniecerat aequales partes boracis et nitri depurati, atque intumeſcenti mixto adiecerat puluerem carbonum repetitis vicibus, donec fulgurationes ceſſaſſent, et ignem ſat viuidum deinceps diu aluerat; denique, extincto igne et frigefacto crucibulo, maſſam in eo inuenerat duram, e ſtratis dilute coeruleis compoſitam, ſapore valde ſtyptico praeditam. Maſſam hanc quum aqua ſoluiſſet, praecipitauit ſe materia

carbo-

rbonacea, cui admiſta fuit magna copia terrae al-
ie, inter digitos friabilis, et prorſus inſipidae;
uic ſuperfuſo acido vitriolico, expertus eſt, magna
im efferueſcentia natum eſſe mixtum, ſaporem ha-
ens aluminis, et ex eo mixto, per multam aquam
luto, cryſtallos nactus eſt, quae non ſolum ſty-
ico et aluminoſo ſapore fuerunt praeditae, ſed
iam prunae impoſitae intumuerunt more alumi-
s, et terram inſipidam reliquerunt. Ceterum de
yſtallorum aluminis figura, quae octaëdra dici ſo-
:, obſeruat Cl. BARON, occurrere quidem inter
s, quae hanc figuram habeant, ſed eam imperfe- p. 278.
ae cryſtalliſationi deberi, perfectis autem cryſtal-
aluminis propriam eſſe figuram polyedri, qua-
ordecim lateribus planis terminati, quorum duo,
poſita et parallela, ſint hexagona ordinata, reli-
a triangula aequilatera.

28. *De relatione ſummae ſeriei infinitae, cuius rmini numeratorem habent eundem, et pro denomi-toribus numeros naturales, aut horum quaslibet po-tias, ad ſummas partialium ſerierum, quae ex illa riuantur, ſumendo illius ſeriei terminos ſecundum, artum, ſextum etc. in infinitum, aut tertium, ſextum, num etc. aut quartum, octauum, duodecimum etc. et porro. Auctore* DE MAIRAN.

29. *Deſcriptio anatomica duorum ligamentorum eri, nuper repertorum. Auctore* PETIT *). Prae- p. 288.
: nota ligamenta vteri quatuor inuenit Vir Cl. duo,
ae appellat *rotunda poſteriora.* Sunt enim, qua
uram, ſimilia rotundis ligamentis, quae ad anti-
n vteri partem alligata ſunt; oriuntur autem e
edia partis poſticae regione, latera verſus, et

 deſcen-

*) lecta d. 16 iul. 1760.

descendunt vsque ad ceruicem vteri, vbi sese curuo itinere reflectunt versus posticam peluis minoris partem, atque inde ascendunt rursus, et in superiore parte ossis sacri terminari videntur. Paullo crassiora sunt rotundis anterioribus, sed minus rubicunda, et admodum pauca vasa sanguifera continent. Vsum eorum Cl. Auctor hunc esse coniectat, vt impediant, quo minus vterus initio grauidatis nimis in peluim minorem deprimatur, vtque ceruicem vteri in venere sic figant, vt internum vteri orificium eiaculato semini recta obiiciatur. Id saltim certum esse, ait, renum dolores, de quibus grauidae sub finem grauiditatis queri soleant, a tensione horum ligamentorum proficisci.

30. *Obseruatio eclipsis solis d.* 13 *iunii* 1760. *Auctore* CASSINI DE THURY.

31. *Phases eclipsis solis d.* 12 *iunii* 1760. *Auctore* PINGRE.

32. *Inuestigatio parallaxis martis et veneris ex obseruationibus simultaneis in promontorio Bonae Spei et obseruatorio regio Parisiensi habitis. Auctore* CASSINI DE THURY.

33. *Eclipsis solis d.* 13 *iunii an.* 1760, *Lutetiae obseruata, et hinc determinati errores tabularum, habita ratione figurae telluris verae. Auctore* DE LA LANDE.

34. *Obseruatio eclipsis solis d.* 13 *iunii* 1760, *Lutetiae in obseruatorio regio habita, ab Abb.* CHAPPE D'AUTEROCHE.

35. *Com-*

35. *Computatio inaequalitatum motus veneris, ...ae per attractionem telluris efficiuntur. Auctore* ...E LA LANDE.

36. *Obseruationes botanico-meteorologicae ad ann. ...759 etc. Auctore* DU HAMEL.

37. *Commentarius de massarum aurearum vel ar-...ntearum exploratione. Auctore* TILLET *). Prin- p. 362.
...pio confirmat Cl. Auctor, massae argenti puri ...mper aliquid perire, quoties operationi doci-...asticae exponatur; et hanc iacturam, quamuis exi-...iam, maiorem tamen esse, vel minorem, pro gra-...ignis et quantitate plumbi adiecti maiore vel ...inore. Cui consequens esse monet, vt etiam ...assa argenti non puri in operatione docimastica ...iquantulum argenti puri perdat. Hinc rationem ...petit, cur ii, qui massas aureas et argenteas ex-...lorandi munus gerunt, saepe in aestimatione puri-...tis eiusdem massae argenteae discrepent. Cuius ...i consideratione commotus, de applicatione ther-...ometri ad fornaculam docimasticam cogitauit, ...iam hic docet. Fit ea ope normae ferreae, cuius p. 366.
...rus vnum imponitur basi fornicis docimastici, alte-...um, extra fornaculam sustentatum, habet in sua ...xtremitate cauitatem, quae bulbum thermometri ...ecipit, quod affixum est laminae ferreae, parieti ...ornaculae iunctae; huic laminae alia lamina crassa ...d angulum rectum affixa est, quae thermometrum ...calore fornaculae defendit, sicuti etiam pars nor-...nae, quae a prunis tangi posset, specie capsae, ex ...mili lamina paratae, tegitur. Hocce pyrometro ...dhibito, ait Cl. Auctor, obtineri posse eundem ca-...oris gradum diuerso tempore, seque edoctum esse, cente-

*) lecta d. 20 dec. 1760.

centesimum et vigesimum gradum in thermometro *Reaumuriano* esse illum, quo, simulatque indicauerit instrumentum, conueniat plumbum immitte-
p. 369. re cupellis, eoque facto, et carbonibus impleta fornacula, sine vlteriori artificis opera perfici opus, thermometro indicante, gradum fere centesimum trigesimum quintum, siquidem duas tantum drachmas plumbi adhibuerit docimastes. Sub finem huius commentarii fornaculam docimasticam Auctoris descriptam lector reperiet.

38. *De cometa anni* 1759, *seu de reditu cometae anni* 1682. *Auctore* DE L'ISLE.

39. *De multis montibus in Occitania inferiore, olim igniuomis, quorum ignis nunc extinctus est. Auctore* MONTET, regiae societatis in monte Pessulano sodali. Hic inter alia nouis argumentis Cl. Auctor confirmat, ignem istiusmodi montium sulphuri et ferro originem debere.

II. The

II.

'he vegetable Syſtem, or the internal ſtructure and the life of Plants etc. By JOHN HILL, M. D. Vol. VII. Containing the firſt Series of the One petal'd Plants. Sold by R. Baldwin. London, 1764. fol. pl. 17. tab. aen. 60. Vol. VIII. Containing a ſecond Series of the One petal'd Plants, 1765. pl. 17. tab. aen. 60. Vol. IX. Containing a third Series of the One petal'd Plants, 1765. pl. 17. tab. aen. 60.

i. e.

yſtema vegetabile, ſiue explicatio internae ſtructurae et vitae plantarum. Auctore IO. HILL, M. D. Vol. VII. VIII. IX.

)ergit pro eo, quod iam alibi probauimus adhibuiſſe Cl. Auctorem, ſtudio, nunc in recenndis plantis, quibus corollae datae ſunt monopelae, et quidem regulares, quibus demum abſolus, ſubſequentur irregulares. Numeroſiſſimae uidem eae ſunt, ex ſuis tamen naturalibus notis fale diſtinguendae, quae etiam ſuppeditant nouos bdiuiſionibus faciendis characteres. Hinc illaım tres conſtituuntur tribus, in quibus corollae el ita integrae ſunt, vt nullam diuiſionem oſtenınt, vel vndulatum et integrum marginem habent, el in lacinias abeunt. His deinde ſubiunguntur rdines, vbi opus eſt, et familiae, tanquam gene media. *Claſſis ſeptima:* Corollis monopetalis. Vol. VII. p. 5.
ribus I. flore ſimplici, integro, plano, indiuiſo. alyce irregulariter ſexfido, corolla ouali clauſa,

Pp 5 fructu

p. 6. fructu bacca polyſperma. *Marcgrauia*. *Tribus II.*
flore plicato, margine indiuiſo. Calyce quinquifi-
do, capſula ouali, biloculari, loculo diſpermo.
p. 18. *Conuoluulus*. *Tribus III.* flore diuiſo. *Familia* 1.
corolla trifida: calyce trifido, fructu ouali, trilo-
culari. *Bromelia*. *Familia* 2. corolla quadrifida:
p. 20. *ordo* 1. corolla campaniformi: calyce quadridentato,
fructu bibaccato, ſeminibus dentatis. *Rubia; or-*
p. 21. *do* 2. *corolla plana:* calyce quadrifido, fructu bica-
pſulari, glabro, ſemine reniformi. *Gallium;* ca-
pſulis rugoſo-villoſis. *Aparine;* calyce minimo,
capſula monoſperma, rotunda, floribus hermaphro-
p. 29. ditis et maſculis mixtis. *Valantia; ordo* 3. *corolla
tubulata:* calyce breui, quadrifido, fructu bicapſu-
lari, rotundo, monoſpermo. *Aſperula;* calyce
perſiſtente, fructu bicapſulari globoſo, ſingula ſe-
men vnum habente. *Sherardia;* calyce duplici fo-
lio conſtante, fructu bicapſulari. *Crucianella;* caly-
ce quadridentato, fructu bicapſulari, conuexo pla-
no, bidentato. *Spermacoce;* calyce oblongo, fru-
p. 36. ctu biloculari, diſpermo. *Houſtonia*. *Familia* 3.
corolla quinquifida:

Series I. ſeminibus nudis: *ordo* 1. fauce nuda:
calyce monophyllo, quinquifido, ſeminibus quatuor,
apice dentatis. *Aſperugo;* calyce monophyllo, pro-
funde quinquifido, ſeminibus quatuor, in calyce
latentibus. *Echium;* calyce oblongo, cylindrico, ſe-
minibus quatuor nudis. *Pulmonaria;* calyce breui,
campanulato, ad baſin vsque quinquifido, corollae
tubo perlongo. *Pneumaria;* calyce profunde quinqui-
fido, ſegmentis acutis, corolla ventricoſa, ſemini-
bus quatuor, cortice duro obductis. *Cerinthe;* ca-
lyce oblongo, quinquifido, cauo, acuto, ſemini-
p. 44. bus quatuor duris, oualibus. *Lithoſpermum; or-
do* 2. fauce dentata: calyce quinquifido, acuto, ſe-
minibus quatuor, rotundo acuminatis, calyce aucto
com-

omprehensis. *Symphytum;* calyce ad basin vsque
uinquifido, corolla rotata, seminibus quatuor ru-
osis. *Borrago; ordo* 3. fauce inflexa: calyce pro- p. 46.
nde quinquifido, seminibus quatuor oblongis.
ycopsis; calyce oblongo, cauo, quinquifido, semi-
bus quatuor asperiusculis. *Cynoglossum;* calyce cy-
ndrico, seminibus quatuor oblongis, obtusis. *An-
usa;* calyce tubuloso, quinquifido, seminibus qua-
ıor acutis. *Heliotropium;* calyce basi subrotun-
o, seminibus quatuor, calyce dilatato complexis.
Iyosotis.

Series 2. seminibus tectis capsula: *Ordo* 1. ca- p. 56.
sula monosperma: calyce quinquifido, ventricoso,
apsula vno globoso semine foeta. *Mirabilis;* caly-
e tubuloso, oblongo, quinquedentato, capsula
uali. *Plumbago; ordo* 2. capsula polysperma: ca- p. 58.
yce oblongo, acute quinquifido, capsula subrotun-
a. *Ipomoea;* calyce profunde quinquifido, capsula
uali, triloculari. *Polemonium.*

Continuatur nunc in octauo volumine planta-
um harum recensio. Sequitur enim ex plantis
ıonopetalis regularibus, seminibus tectis capsula
olysperma: calyce monophyllo, germini insidente,
cute quinquifido, corollae fauce tecta staminum
aluis, capsula rotunda, semina per foramina emit-
ente. *Campanula;* calyce monophyllo, profunde
uinquifido, corolla stellata, capsula subrotunda,
rilocularі. *Phyteuma;* calyce monophyllo, angu-
o, quinquifido, corolla infundibuliformi, capsula
entricosa, triloculari. *Trachelium;* calyce amplo su-
ra germen, monophyllo, ad basin vsque quinqui-
do, corolla rotata, capsula cylindrica biloculari.
Roella; calyce monophyllo basi obtuso, capsula
uali, vniloculari. *Samolus;* calyce pentaphyllo, co-
ollae tubo amplo, capsula ouali, seminibus conne-
is foeta. *Cressa;* calyce monophyllo, campanulato,
denta-

dentato, corollae laciniis dentatis, capſula globoſa. *Coris;* calyce monophyllo, profunde quinquifido, corolla pene rotata, decem ſquamis ad baſin laciniarum, capſula ſubrotunda, diſperma. *Hydrophyllum;* calyce profunde quinquifido, corolla rotata, tuberculis ad baſin laciniarum, capſula oblonga acuminata. *Cortuſa;* calyce campanulato, monophyllo, quinquifido, capſula ouali, polyſperma. *Aretia;* calyce octophyllo, imbricato, capſula rotunda, triloculari. *Diapenſia;* calyce monophyllo, quinquifido, capſula globoſa, vniloculari. *Hottonia;* inuolucro florum vmbellato, calyce monophyllo, pentagonio, quinquifido, capſula globoſa, vniloculari. *Androſace;* inuolucro vmbellato florum calyce monophyllo, oblongo, quinquifido, capſula cylindrica, apice dehiſcente. *Primula;* calyce monophyllo, quinquifido, corolla rotata, capſula ouali, biloculari, quandoque ſucculenta. *Chironia;* calyce oblongo, quinquedentato, capſula ouali, trigona, triloculari, loculo monoſpermo. *Phlox;* calyce monophyllo, quinquifido, corolla rotata, capſula globoſa, decemualui, vniloculari. *Lyſimachia;* calyce monophyllo ſegmentis acutis, capſula rotunda, biloculari, ſuperius dehiſcente. *Verbaſcum;* calyce monophyllo, quinquifido, corolla rotata, capſula globoſa vniloculari, horizontaliter dehiſcente. *Anagallis;* calyce monophyllo, quinquifido, corolla tubuloſa, capſula ouali. *Menyanthes;* calyce ſubrotundo, corollae tubo deorſum, laciniis ſurſum ſpectantibus, fructu globoſo, baccato, vniloculari, quinquefariam dehiſcente, ſeminibus oualibus. *Cyclamen;* cuius varietates, vt ſpecies, recenſet; floribus inuolucratis, calyce monophyllo, acute quinquifido, corollae laciniis acutis, reuolutis, capſula ouali, vniloculari. *Dodecatheon;* calyce quinquifido, corolla campanulata, capſula cylindrica, ſtriata,

iata, vniloculari, quinquifida. *Soldanella;* caly- ouali, quinquifido, corolla infundibiliformi, ca- ula ouali, biloculari. *Nicotiana*, cuius tamen spe- es, regularibus corollis praeditae, tantum addu- ntur; calyce monophyllo, campaniformi, ſtriato, uinquifido, deciduo, corolla infundibiliformi, ca- ſula ouali, biloculari. *Datura;* calyce monophyl- , cylindrico, quinquifido, corolla infundibilifor- i, quinquifida, lacinia vna maiore, capſula ouali, perculo tecta, biloculari. *Hyoſciamus;* calyce du- ici, exteriore triphyllo, interiore monophyllo uinquifido, corolla intus villoſa, capſula globoſa. *pigaea;* calyce monophyllo, quinquifido, corolla fundibiliformi, capſula biloba. *Ophiorrhiza;* calyce aruo, monophyllo, acute quinquifido, corolla in- ndibiliformi, tubo longo, capſula ouali, bilocu- ri. *Eranthemum;* calyce monophyllo, quinquifi- , corolla infundibiliformi, capſula duplici, bilo- ılari. *Spigelia;* calyce monophyllo, excauato, quin- uifido, corolla ad baſin integra, capſula oblonga, cuminata, vniloculari, biualui, ſeminibus duobus eceptaculis adhaerentibus. *Gentiana;* calyce mono- hyllo, quinquifido, corolla patente, ſegmentis ad nguem nectariferis, capſula oblonga, vniloculari. *wertia.*

Eodem, quo in priori volumine, plantae re- enſentur monopetalae regulares, et quidem iam ad as accedit Cl. Auctor, quae ſemina, fructui ſuccu- nto incluſa, ſeu baccas oſtendunt, paucae tantum d priorem ordinem pertinent. Monet autem, eum ordinem etiam hic elegiſſe, qui ſenſim ad cogni- onis gradus deducat botanicum, hinc neglexit ſe- us diuerſitatem, antherarum coalitum, corollae xortum, id, quod melius ex ipſa recenſione ſub- rdinationis nunc apparebit.

Ad

Ad plantas monopetalas regulares, corolla quinquifida, ſeminibus tectis capſula polyſperma adhuc refertur: calyce monophyllo, profunde quinquifido, corolla campanulata, ſtaminibus inaequalibus, capſula oblonga, ſtriata, quinqueloculari. *Oxalis;* calyce quinque dentato, capſula ouali, triloculari, loculo monoſpermo, floribus relatiuis diſtinctis. *Iatropha.*

p. 7. *Ordo* 3. flore quinquifido, fructu baccato ſimplici. *Familia* 1. fructu amplo ſucculento. In his flores maſculi et feminini diſtincti ſunt eadem ſtructura: calyce longo, quinquifido, corollae laciniis villoſis, fructu longo, triloculari. *Trichoſanthes;* calyce concauo quinquifido, corollae laciniis rugoſis, planis, fructu oblongo, triloculari, maturo, ſubito fiſſo, *Momordica;* calyce campanulato, corollae centro nectarifero, fructu triloculari. *Cucurbita;* calyce campanulato, laciniis villoſis, corollae laciniis oualibus, fructu triloculari, ſeminibus planis, inferius acuminatis. *Cucumis;* calyce campanulato, corollae laciniis oualibus, fructu ouali, ſpinuloſo. *Sicyos.*

p. 17. *Familia* 2. fructu bacca minore. Calyce campanulato, quinquifido, cui innaſcitur corolla cylindrica, fructu, bacca ouali, trifida. *Melothria;* calyce ouali, corolla cylindrica, quinquifida, ſaepe abortiens, trifida et bifida, filamentis nectariferis nouem, fructu bacca vniloculari, triſperma. *Caſſytha;* omnia eadem, bacca biloculari. *Cuſcuta;* calyce campanulato, acute quinquifido, corolla profunde ſecta, bacca glabra ouali, polyſperma. *Bryonia;* calyce pentaphyllo, longitudine corollae, corolla cylindrica, laciniis inaequalibus, bacca ouali, angulata, triloculari. *Trioſteum;* calyce concauo, anguſto, corolla vrnae ſimili, bacca rotunda. *Arbutus;* calyce anguſto, quinquifido, corolla ouali, fructu

uctu bacca, parum ſucculenta, aliquando fere ſic-
, quinqueloculari, polyſperma. *Andromeda;* ca-
ce duplici externo diphyllo, interno monophyllo,
orolla ouali, apice reflexa, bacca quinqueloculari,
lyce ſcilicet interius carnoſo. *Gualtiera*, (eſt
aultheria LINN.); calyce campanulato, acute
uinquifido, tubo corollae breui, bacca ouali, bi-
culari, parum ſucculenta. *Capſicum;* calyce cam-
anulato, quinquangulo, quinquifido, bacca bilo-
ulari, polyſperma, calyce aucto contenta. *Phy-
lis;* calyce, baſi ventricoſo, bacca rotunda, trans-
erſim ſulcata, biloculari, calyce increſcente. *Atro-
a;* calyce, baſi anguſto, quinquifido, corolla cam-
aniformi, bacca ouali, vniloculari. *Mandragora;*
alyce baſi rotundo, acute quinquifido, corolla
ylindrica, bacca rotunda, profunde ſulcata. *Ly-
operſicum;* calyce campanulato, quinquifido, co-
olla rotata, bacca rotunda. *Battata*, (eſt *ſolanum
uberoſum*), calyce ſimili, corolla tubo paruo in-
tructa, bacca rotunda, polyſperma. *Solanum.*

Ordo 4. flore quinquifido, fructu folliculis duo- p. 42.
us, ſiliquis ſimilibus. Calyce acute quinquifido,
aſi rotundo, tubo corollae calyce longiore, folli-
ulis longis, acuminatis, polyſpermis. *Vinca;* ca-
yce anguſto, profunde quinquifido, corolla rotata,
landula in centro quinquangulari, folliculis oblon-
is, tumidis, vniloculáribus ſeminibus pappoſis.
Periploca; calyce anguſto, concauo, quinquifido,
corollae tubo breui, cylindrico, glandula in medio
ere oblonga, quinquedentata, folliculis oblongis,
cuminatis, vnilocularibus. *Cynanchum;* calyce
reui, conico, quinquifido, corolla rotata, glan-
ulis in centro floris quinque, ad baſin ſtellatis, in-
us corniculatis, ſtaminibus tectis corpuſculo quina-
io ſquamoſo, folliculis campanulatis, vnilocularí-
bus. *Aſclepias;* calyce anguſto, quinquifido, corolla
cam-

campanulata, quinque glandulis oualibus et ſetis totidem in centro floris, folliculis longis, vniualuibus, polyſpermis. *Apocynum.*

p. 52. *Ordo* 5. flore quinquifido, folliculis quatuor. Calyce anguſto, quinquifido, corolla rotata, laciniis expanſis, glandulis in centro duabus, folliculis oblongis, vnilocularibus polyſpermis. *Stapelia.*

p. 53. *Ordo* 6. flore quinquifido, capſulis ſeminalibus quinque. Calyce anguſto, acute quinquifido, laciniis conniuentibus, corolla pene pentapetala, ſquamis quinque glanduloſis in centro, capſulis oblongis, acuminatis, intus apertis, polyſpermis. *Craſſula;* calyce anguſto, profunde quinquifido, corolla campanulata, ſquamis nectariferis quinque in centro floris, capſulis oblongis, campanulatis, vniualuibus, polyſpermis. *Cotyledon.*

Etſi vero hic finiatur volumen nonum, nondum tamen omnes abſolutae ſunt plantae monopetalae; tres enim in poſterum adhuc pertractabit Cl. Auctor earundem familias, quarum corollae in ſex, ſeptem et plures partes diuiſae inueniuntur. Interim nec hic praeterire poſſumus, quin moneamus denuo ſingulas ſpecies, quod vix inuenies alibi, ſingulari icone ſiſti, vt differentes characteres eo melius appareant. Ex his etiam pleraeque bonae ſunt, aliquae mediocres. Optaremus tamen, vt placuiſſet Cl. Auctori, notas genericas paullo ſtudioſius diſtinctiusque addere. Nihil enim de ſtaminibus et piſtillorum ſtigmatumque forma notatur, etſi hinc illincque deſcribantur, quas partes, quamuis ad ſuum ſyſtema vix neceſſarias arbitretur, in tanta luculentorum exemplorum quantitate neglexiſſe, boni hiſtorici non eſt.

Species non ſolum omnes hic recenſentur, quas Ill. LINNAEUS habet, ſed etiam nouae aliquae, vtut paucae, adiiciuntur, quas adnotaſſe non

poeni-

poenitebit. Sic inter *campanulas* ſpec. 21 et 33, Vol.
quae vtraque triuiali nomine *ſaxatilis* dicitur, et VIII.
quarum priorem LINNAEUS recenſet tantum, ita p. 7. 11.
inter ſe diſcrepant, vt altera folia habeat margine
crenata, flores cum foliis alternos, petiolatos, nu-
tantes, coeruleos, altera vero folia inuerſe ouata,
apice vndulata, margine integra, leuiter villoſa,
caulem alterne ramoſum, floribus pendulis, palli-
de coeruleis. *Samoli* duas ſpecies diſtinguit, ſolo p. 19.
ramorum diuiſorum numero diſcrepantes. *Primu-* p. 25.
lam acaulem, quam LINNAEUS pro varietate vul-
garis adſumit, ob florum pedunculos ſolitarios, vt
ſingularem ſpeciem deſcribit. Ad *ſolani* ſpecies ad- Vol.IX.
ditur *mexicanum*, caule lignoſo, calyce et foliorum p. 39.
coſtis ſpinoſis, fructu magno ouali, foliis villoſis,
rugoſis, obſcure viridibus, corollis purpureis, fru-
ctu aurantii coloris, nec non aliud *trilobatum*, cau-
le lignoſo, aculeato, foliis obtuſe trilobis, flori-
bus faſciculatis, quod parum a *trilobato* LINN. dif-
ferre videtur.

Tandem obſeruationes aliquas, paſſim inſperſas,
omittere nequimus, cum in hiſtorica de plantis re-
latione non negligentem obſeruatorem fuiſſe Cl.
auctorem doceant. In *cuſcuta* plantulam ſemina- Vol.IX.
lem nudam videri poſſe ſcribit, ſub forma corporis p. 18.
ſpiralis. De vſu *vuae vrſi* in calculo animaduertit, p. 22.
eum quidem egregium eſſe, neque tamen adeo effi-
cacem et mirabilem, vt vulgo creditur, nec non
plantam hanc, minus recte cognitam, in horto regio
alio nomine fuiſſe educatam, florentem demum re-
cte diiudicatam. *Andromeda poliifolia*, nomine p. 23.
theae Indicae cognita, vt remedium diaphoreticum,
in pertinaci rheumatiſmo cum aqua feruente infu-
ſam breui reſtituit nautas et alios, docente Cl.
OGILVIO, cuius litterae hic inſeruntur. Itidem p. 25.
capſicum fruteſcens, quod piper *Cayennenſe* nominant,

 diure-

p. 26. diureticum est, et hydropem sanat, sicut *alkekengi* fructus in calculo, maturus cum saccharo come-
p. 30. stus, prodest. *Belladonnae* vsum in cancro persanando non omni modo commendandum esse iudicat, venenatam eius vim adserens. Baccae comestae infantes sane ac adultos enecant, vinum acidum aut acetum vim deleteriam eius delet. De *solano* adhuc notamus, Nostrum hoc genus in tria distin-
Vol. xisse, in *lycopersicum*, *battatam* et *solanum*, sicut *pul-*
VII. *monariam*, ob diuersam calycis longitudinem in
p. 40. *pulmonariam* et *pneumariam* diuiserat. *Apocynum* quod Angli *dogsbane*, ac si canem interficeret, nominat, potius *flybane*, seu muscas occidens, vocari mauult, cum in flore eiusdem muscae pereuntes inueniantur, simulque ab helleboro sese paratum mel accepisse notat, nec odore, nec effectu molestum.

III.

D. CHRISTIANI GOTTLIEB LUDWIG, Ord. Med. in Acad. Lips. Decani. Methodus doctrinae medicae vniuersae praelectionibus academicis accommodata. Lipsiae, in officina libraria Gleditschiana, 1766. 8. pl. 14.

Institutiones vniuersae medicinae in variis libellis academicis hucusque ediderat Cl. Auctor, et ita primas lineas et theoreticarum et practicarum disciplinarum duxerat, sequutus normam, quam in introductione in vniuersam medicinam physiologiae anno quinquagesimo secundo editae, praemiserat. Cum itaque ab eo tempore omnes doctrinae medicae partes elaboraret et in praelectionibus academicis explicaret, praeterea etiam in exercitio artis et in

med

ıedicina potiſſimum facienda verſaretur, et anno
exageſimo quinto etiam inſtitutiones medicinae fo-
enſis, vt tertiam partem medicinae practicae ede-
et, de laboribus incipiendis et de vniuerſo di-
ciplinarum medicarum nexu denuo cogitauit. Id
ero potiſſimum curae cordique habuit, vt ordinem
octrinae facilem et certum, ab hypotheſibus medi-
orum, quantum fieri poterat, alienum, in ipſa
ıedicina colenda et facienda recte applicandum eli-
eret, quam ob rem praecipue de noua in vniuer-
am medicinam introductione edenda cogitabat.
Hac tamen re accuratius perpenſa, facile cognoſce-
at, non tantum tirones in arte medica addiſcenda
egi et iuuari debere, ſed etiam vlteriorem huius
udii culturam iis commendandam eſſe, qui artem,
uam didicerunt, faciunt, indeque porro ad inuen-
ionem rerum vtilium et ad doctrinam tironibus me-
icis inculcandam diſponuntur.

Ideam totius methodi doctrinae medicae ſequen-
i tabula expreſſit.

I. In addiſcenda medicina.

Cap. I. Succincta artis medicae hiſtoria traditur.

II. Definitio medicinae inde eruitur.

III. Res, in quibus medicina verſatur, generatim explicantur et tabula ſynoptica vniuerſae medicinae ſubiicitur.

IV. Diſciplinae ad medicinam pertinentes ſigillatim adumbrantur.

V. Libri, qui medicinam addiſcendam iuuant, recenſentur.

VI. De indole tironis medici diſſeritur.

II. In colenda medicina.

Cap. I. De dexteritate et officio doctoris medici agitur.

II. De medico inuentore.

Cap. III. De medico professore.
IV. De medico practico sigillatim disse-
ritur.
V. De publica rei medicae cura agi-
tur.

Quo vero totius libelli ratio melius perspicia-
tur, singulorum capitum contenta breuiter indica-
bimus.

Caput primum de historia et fatis medicina
tantum summatim exponit, quo primum eius con-
ditio ante et post tempora HIPPOCRATIS inte
p. 13. Graecos et Romanos perspiciatur. Post Christum
natum scientia naturalis a PLINIO et medicamen-
torum recensio a DIOSCORIDE, ex aliorum libr
compilata, adumbratur, et GALENI aliorumqu
medicorum, qui eum sequuti sunt, vtiles et minu
saepe vtiles labores indicantur. Barbaries porr
in vniuersa Europa regnans et Arabum studia in me-
dicina conseruanda et colenda seculo nono diiud
cantur, et simul medicorum barbarorum conamin
in restituenda medicina declarantur. Progreditu
tandem ad literas humaniores, seculo decimo quint
restitutas, et emolumenta, quae arti medicae inc
accesserunt, indicantur, simul vero PARACELSI
chemicorum labores et in his verae medicinae in-
pedimenta ostenduntur. SENNERTI cura in com-
binandis Galenicorum et Hermeticorum sententi
laudatur, et facies medicinae, post inuentam
Haruaeo circulationem sanguinis, breuiter prop
nitur.
p. 21. In *capite secundo* ex diuersa, diuersis temporibu
artis medicae facie definitio generalis medicin
eruitur, quod nimirum *sit cognitio remediorum, qu-
bus morbis medemur.* Proponitur inde distinctio
naturalem, siue empiricam et artificialem, siue rati-
nalem

alem. Prior, ex sola obseruatione euentuum enata, ucta et per traditionem continuata est, et reme-ia, per mechanismum corporis et casum fortuitum nuenta, complectitur; altera in caussas inquirit, sa-itatis et morbi phaenomena distinguit, inter se omparat et praesidia sanitatis conseruandae et resti-uendae ex principiis logicis et physico methemati-is distinguit et ordinat. Officium itaque medici in uas partes diuiditur, quoniam ille, vt physicus, in ndaganda corporum natura sollicite versatur, vt racticus vero conseruandae et restituendae sanita-is consilia exhibet. Amplissimis itaque doctrinae mitibus accommodata definitio *medicinae* ostendit, sse eam *scientiam eorum, quae in homine fiunt.* 'otest itaque medicina physica, seu scientia natura-is hominis dici, tum vero non tantum mutationes, uae per corpus humanum, in se consideratum, eue-iunt, sed etiam eas, quae per corpora alia, in hu-nanum corpus agentia, efficiuntur, considerat, quae es vlterius declaratur et methodus tractandi medi-inam breuiter subnectitur. p. 23.

Caput tertium itaque ex iis rebus, quae medico citu necessaria sunt, colligit, quasnam doctrinas nedicinae tractatio exigit, easque in tabula syno-tica adumbrat, quae ab ea parum differt, de qua am alia occasione diximus *). p. 28.

Capite quarto haec tabula explicatur, vt summa apita, dignitas et ordo disciplinarum medicarum nde intelligantur. Ad praemittenda generalia, uae eruditionis vniuersae fundamenta sistunt, lin-uarum veterum et recentiorum studia, historiam, hilosophiam, mathesin et praecipue physicam ge-neralem, his superstructam, refert, et porro osten-lit, tironem, ad medicinam ducendum, historiae p. 34.

 natu-

*) vid. Comment. nostr. Vol. II, Part. I. p. 143.

naturalis cognitionem, eamque methodicam, habere
debere, quo illa cum physica cognitione et speciali
quidem trium naturae regnorum combinari possit,
et, vti anatome fabricam corporum, imprimis huma-
ni, declarat, sic chemia mixtionis indagandae ratio-
nem docet. Cum autem potissimum de remediis
morborum inueniendis instruendus sit medicus, se-
lectum corporum, quae ad materiam medicam spe-
ctant, sibi cognitum faciat et exquisita quaedam sim-
plicia, praeparata et composita medicamenta exa-
p. 46. minet. Praemissis itaque his doctrinis, tiro medicus
in ipsa medicina addiscenda felicius progredi poterit.
Physiologia est scientia eorum, quae in corpore
humano sano eueniunt. Exposita itaque distin-
ctione actionum, vulgo recepta, in vitales, animales,
naturales et sexus, ipse disciplinam hanc in quatuor
partes diuidit, et generales functiones, quae in vni-
uerso corpore eueniunt, primum, postea particula-
res, quae a prioribus diriguntur, considerat, et, idea
hominis sani ita delineata, in tertia parte de signis
sanitatis, quae in diuersis hominibus diuersos gra-
dus obtinet, exponit, in quarta tandem diaeteticam
siue praecepta de sanitate conseruanda ad metho-
p. 52. dum sex rerum non naturalium subiungit. Patho-
logia differentias morbi essentiales et accidentales,
caussas occasionales, praedisponentes atque proxi-
mam, symptomata ad normam actionum sanarum, in
physiologia declaratarum, et tandem signa anamne-
stica ex caussis, diagnostica ex symptomatibus con-
iunctis et prognostica ex vigore actionum vel aucto
vel persistente, vel imminuto, in quarta parte pro-
ponit. Therapia generalis, quae ostendit, quid in
aegroto corpore mutandum sit, et quibus auxiliis
hoc efficiatur, indicationum rationem in vniuersum
considerat, et in sequentibus partibus vitalem, pro-
phylacticam, curatoriam et symptomaticam distinctim
per-

perpendit et, praecipuis remediis commemoratis, contraindicantia vbique ſubiungit. Theoreticis his tribus medicinae partibus ſubordinantur tres practicae, clinica nimirum, chirurgia et medicina forenſis, in quibus ratio docetur, praecepta artis vniuerſalia ad ſingulos morbos applicandi, et in conſultatoria ſic dicta medicina euentus ſingulares, obſeruationibus accurate inſtitutis, definiuntur.

Caput quintum praecipuos libros, in quibus principia et fundamenta artis medicae traduntur, proponit, et bibliothecam medicam compendiariam, editionibus praeſtantiſſimis laudatis, ſiſtit. p. 60.

Caput ſextum demum de indole tironis, ad artem medicam addiſcendam admittendi, agit, et in corporis animique vires inquirit. Ratione corporis vigorem in vniuerſum exigit, cum in colenda et facienda medicina duris ſaepe laboribus ſe exercere teneatur, imbecillos itaque et viſceris labe affectos excludit: ſenſus externi non ſolum, ſed interni etiam organorum praeſtantia excitati, exercitio aequali acuantur et conſeruentur, qua in re potiſſimum non ingenii viribus permotus per obiecta externa erret, ſed etiam iudicii acumen perficere tentet. Ordo doctrinarum, qui ſuperius traditus eſt, recte obſeruetur, ne tiro in vna, vel altera parte diſciplinarum praeparantium haereat, nec nimis feſtinanter per ſcholas tranſeat, nec inſtitutionem doctoris, quam non aſſequi poteſt, contemnat, ſed vera attentione et repetitione rerum propoſitarum difficultates ſuperare conetur. p. 72.

Ad partem ſecundam poſtmodum accedit Cl. Auctor, in qua praecepta de arte colenda traduntur. *Capite primo* in dexteritatem eius, qui in ſcholis medicis recte praeparatus eſt, et facultatem artis colendae atque faciendae acquiſiuit, inquirit et p. 80.

 ita

ita Doctoris medici officium perpendit. Cognitio itaque multarum rerum medicarum in eo etiam ordinata sit, quo conclusiones, ex variis praemissis propositionibus deductas, non solum colligat et suo modo applicet, sed eas quoque, si necesse est, ex principiis deducat: quae res cum ab initio difficilis sit exercitio perficitur. Sunt vero alii praestantioribus, alii moderatis animi viribus praediti, quapropter, quomodo omnes ad vltimum finem accurate ducendi sint, in hoc capite in genere, in sequentibus autem sigillatim consideratur.

p. 86. *Caput secundum* de inuentore medico agit, et in variis sectionibus eius officia disquirit, non solum in vniuersum, sed ratione historiae naturalis in mineralogia, botanica et zoologia, ratione physices, anatomes et chemiae et tandem de officio compilatorum differit. Nos, qui haec breuiter indicata excerpere et breuius proponere non possumus, specimen tamen in anatomica inuentione dabimus, quam sectione quarta diiudicatam videmus.

p. 117. Corpora naturalia in vniuersum, inprimis vero humanum in fabrica recte disquirendum est, anatome igitur separatio partium ad compositionis rationem intelligendam dici potest. Haec disquisitio in corporibus ante obitum sanis instituenda est, ne resolutionis morbosae, nec raro verae putredinis vestigia figuram, situm, nexum, numerum et proportionem partium vehementer turbent. Inprimis vero ad situm et nexum partium respiciendum est, per quorum accuratam perlustrationem vtiliora a recentioribus anatomicis inuenta addita sunt, quam per subtilium partium disquisitionem. Non nisi anatomici, qui sani corporis fabricam recte cognouerunt, ad sectiones cadauerum, morbo defunctorum, et animantium brutorum admittendi sunt, si anatome practica et zootomia illustrare debet artem medicam.

icam. Optimum autem eſſet, ſi verae obſeruatio-es in operibus compilatis colligerentur, quo nor-ia eſſent practicorum, qui caſu ſaepe ad noua in-enienda ducuntur. In ſubſidiis fabricae corporum etegendae diſſectio praeſtantiſſimum eſt, iniectio-es enim et macerationes nexum partium per con-extum celluloſum valde mutant. Si multae partes oniunctae, ad vnam functionem pertinentes, diſqui-endae ſunt, ſectio interdum alio, quam hactenus onſueto, ordine fiat, quo nexus ratio et reliquae orporum conditiones eo melius pateant. In mi-roſcopicis obſeruationibus exercitati requiruntur bſeruatores, ne obſcura videndo multa ſibi fin-ant. Rebus nouis inuentis, noua nomina addenda int, quae ex eſſentia corporum ſumantur. Etſi ero multa veterum nomina minus apta inueniantur, on temere tamen mutanda ſunt, cum nimia ſyno-imorum augmenta diſcentes confundant. In ico-ibus efficiendis natura rei recte exprimenda eſt, oc ſi attingi nequit, deſcriptiones accuratae prae-tantiorem et certiorem ideam excitant. Cum ex abrica vſus partium diſquirendus ſit, hic ab anatomi-o non citius aſſumendus eſt, quam, illa detecta; hoc ui negligit, in ipſa diſſectione ſaepe fabricam non ecte detegit, ſed fingit. Ab attenta enim phaeno-ienorum obſeruatione diſſector ſaepe ad accuratio-es diſquiſitiones ducitur.

Caput tertium de medici profeſſoris officiis in p. 131. uinque ſectionibus exponit, quarum prima de cul-ura ſtudii vniuerſi agit. Cl. Auctor enim ab eo-um ſententia recedit, qui putant, profeſſores in ua arte excellentes eſſe non poſſe, niſi vnam vel al-eram tantum doctrinam tractent, cum hi profeſſo-is et inuentoris officia confundant, is potius, qui nam doctrinam tradit, ad principia artis non ſo-um recurrere, ſed etiam ad vltimum finem reſpi-

 cere

cere tenetur, ex qua re patet, profeſſoris officium
omnino ad vniuerſae artis cognitionem ducere.
Nec hiſtorica tantum cognitio ſufficit, ſed vera vbi-
que demonſtrationis ratio exigitur, ad quam etiam
hypotheſes examinandae ſunt, quo vniuerſae artis
ſyſtema ſtruatur. Antequam vero hunc laborem
ſuſcipit profeſſor, inuenta aliorum recte diiudicet,
cuius rei ratio in altera ſectione, in tertia vero ſoler
p. 139. tia in applicandis his inuentis deſcribitur. In quar
ta ſectione de ſyſtemate vniuerſae medicinae ſtabi
liendo agitur, quod non, niſi ab eo effici poteſt, qu
omnes diſciplinas praeparantes accurate perueſtiga
uit, et in medicina ipſa docenda faciendaque occu
patus eſt, quo nexum diſciplinarum in theoria e
praxi cognoſcat, et tirones ſimili ratione ducat
Haec ideo doctrinae ratio ſententiis veris, non opi
nionibus, ſuffulta ſit. Quamquam autem non al
omnibus profeſſoribus exigitur, vt ſyſtema ipſ
ſtruant, in explicando tamen ſyſtemate alius aucto
ris cum cura verſari debent. Etſi vero nullum ſy
ſtema perfectum dici poteſt, is tamen ordo doctri
narum, qui omnes corporis ſani et aegri mutatione
ex principiis phyſicis, anatomicis et chemicis no
ſeparatis, ſed coniunctis, declarat, et id, quod ex de
fectu primae cognitionis explicari nequit, per phae
nomena oſtendit, eum quidem in finem, vt in applica
tione ad diſciplinas practicas normam concluſionur
exhibeat; verum ſyſtema eſt, quod ex diſcipl
nis theoreticis ad practicas ducit, nec in medicin
p. 145. facienda vſu deſtituitur. Qua autem methodo d
ſciplinae medicae tradendae ſint, in ſectione quint
oſtenditur. Delineationes integrarum diſcipline
rum et ſingularum doctrinarum ideoque nexus re
rum proponendarum exhibeatur et repetatur, de
finitiones reales et verbales tradantur et obſeruati
nibus illuſtrentur, theoremata eliciantur et in, fir

animad

nimaduerſiones addantur. Explicationes autem uccinctae ſint et faciles, quo ideae, rebus iunctae, nimo recte informentur, in ſelectis itaque propoitionibus vis probandi oſtendatur; in controuerſis loctrinis praecipui auctores commemorentur et, vbi liſſenſus confundere poſſet diſcentes,non ſolum ratioles dubitandi, ſed etiam diiudicandi fundamenta ddantur; limites etiam cognitionis definiantur, nec n rebus obſcuris docens diſcentibus perſuadeat, e de iis conuictum eſſe, ne creduli ſaepe alumni loctrinae excellentiam, quam aſſequi non poſſunt, oeci admirentur. Id vero praecipue agant doctoes, vt oratio grauitate vocis, res ordine placeant, um etiam optima diſciplinarum fundamenta libris atinis contineantur, latino quoque ſermone exponantur.

Caput quartum de officiis medicorum practicorum in octo ſectionibus agit. In eligendo ſyſtemate praeceptoris doctrinis inhaereat, easque repetendo, rerum ordinem et nexum ſibi imprimat, et pſe interdum breues delineationes doctrinarum efficiat, aduerſariis vbique annexis, ne meris nomiibus inhaereat. Hunc in finem libros medicos conferat, quorum prudenti lectione ſcientiam augeat, et veram doctrinae methodum vbique obſeruet. His in prioribus ſectionibus explicatis, in tertia examen aegrorum, caute inſtituendum, delineat. In principio morbi et vbi ſymptomatum vehementia omnes perturbat, animos depreſſos conſilio et ſolatio erigat, vniuerſales corporis actiones, vel adhuc integras, vel maxime laeſas inprimis reſpiciat, ſumme vrgentibus effectibus occurrat, et praecipuas cauſſas et ſymptomata ſibi cognita reddat. Si morbus chronicus vel acutus etiam quandam cunctationem admittit, ſigna accuratius colligat, et ideam generalem morbi ſibi formet. Si morbus

p. 146. p. 154.

morbus latens altioris indaginis eſt, dubiam tantum prognoſin faciat, ſymptomatibus grauioribus occurrat et, quid porro inquirendum ſit, perpendat. Difficile enim in principio examen morbi, omni attentione adhibita, facilius redditur. Quibus praemiſſis, Cl. Auctor monet, quomodo alii medici, vel ordines medicorum in conſilium ducendi ſint. Sectio quarta normam praeſcribit, quomodo praecipuae res, ad morbos eorumque medelam pertinentes, conſignandae ſint, quo hiſtoriae morborum et medendi methodus melius cognoſcatur. Quoniam vero haec varietatibus climatum, tempeſtatum et vitae generis accommodanda ſunt, ſectio quinta
p. 169. de his exponit; ſectione autem ſexta de inſtruendo medicamentorum et aliorum remediorum apparatu agit, qua in re pharmacopoliorum notitiam ſibi comparet, et, cum diſpenſatoriorum ratio non vbique bene inſtituta ſit, iunior medicus cum pharmacopoeo amice agat, quo medicamenta ſelecta, quibus in praxi vtendum eſt, bona accipiat. Inprimis vero in ſimplicibus et praeparatis medicamentis ſelectum inſtituat, in principio praxeos paucis tantum vtatur, poſtea ex lectione librorum plura addat. Specifica ſic dicta, hoc eſt, ea, quae indicationi cuidam therapiae generalis praecipue ſatisfaciunt, et heroica medicamenta caute examinet, ſimilemque curam in apparatu chirurgico adornando ſeruet. Sectio ſeptima, de modo inter aegros verſandi agit, et ſpeciminis tantum loco ea monita, quae alios medicos, aegros ipſos et amicos aegrorum
p. 189. concernunt, pertractat. Sectio octaua docet, quomodo optimae obſeruationes ſeligendae et exponendae ſint, quo medicus arti reddat, quae ab ea accepit. In aegris nimirum, quorum vitae rationes bene cognoſcit et epidemicis morbis attentus ſit obſeruator et, cum haec in aduerſariis ſuis annotauerit,

uerit, crebrius accidere, et vel ſimili, vel alia ratione ab aliis practicis obſeruari percipiat, alias itaque obſeruationes certas reddit, alias falſas pronuntiat, alias limitatione circumſcribit. Inprimis vero in ſignis morborum, ex cauſſis et ſymptomatibus petendis, attente verſetur, et cum aliquo tempore in lectione librorum exercitatus ſit, ipſe difficiliorem obſeruationem in mutationibus morborum eruat, et cum priori coniungat. Quod etiam porro in ſelectu medicamentorum ex materia medica curam adhibuit, ſimili ratione, vt therapeuta, vires medicamentorum annotet, et cum aegrorum indolem atque naturam cognoſcat, laudatis auctorum remediis veras limitationes addat. Hoc autem negotium, per totum vitae practicae tempus non intermittendum, in primo praecipue decennio in ſuam tantum inſtitutionem dirigat medicus, nec tum de diuulgandis immaturis huius laboris fructibus cogitet, qui poſtea, ſi cum vlterioribus aduerſariis ſemel iterumque comparata, et in aptum ordinem redacta ſunt, publici iuris fiant. Laudantur varia huius rei ſpecimina, a veteribus aeque, ac recentioribus edita, et quomodo rariores morborum hiſtoriae concinnandae ſint, quomodo medici, phyſici et noſodochiorum publicorum curam habentes, ad hoc officium ducendi ſint, breuiter oſtenditur.

Caput quintum, quod de publica rei medicae cura agit, potiſſimum de ſummorum imperantium in iuuando ſtudio medico cura exponit. Vniuerſitates literariae ſapientiſſima ſunt principum inſtituta, in iis tamen nemo ad altiora ſtudia admittendus eſſet, niſi in principiis doctrinae ſatis confirmatus. Qui in phyſicis et reliquis doctrinis, eo pertinentibus, ſatis exercitati ſunt, ad oeconomica quoque ſtudia tranſire, et ex ea parte reipublicae vtiles eſſe poſſunt, medici vero ex praemiſſis his diſciplinis p. 196.

ſalu-

ſalubritatem prouinciarum dirigant, conſilia, de diaeta ad ſanitatem conſeruandam apta exhibeant, et poſtea ad curandos morbos ſe conuertant. Ad omnes vero hos fines aſſequendos ſumtus priuati non ſufficiunt, niſi publica inſtituta in condendis bibliothecis, hortis botanicis, theatro anatomico, et laboratorio chemico, vniuerſitates literarias illuſtres faciant, et occaſionem largiorem diſcendi concedant. Cum autem haec publica inſtituta tantum doctrinam ipſam concernant, et vlterior rerum naturae inuentio, et diiudicatio a profeſſoribus non ſatis perfici queat, ſocietates hominum eruditorum conuocandae ſunt, a quibus res dubiae vlterius enodantur, et partes doctrinarum, nondum ſatis cultae, diſquiruntur et illuſtrantur. Horum officium ex idea inuentoris diiudicandum eſt, nec ſufficit, ſi in diſſertatiunculis partes doctrinarum tangunt, ſed coniuncta opera diſciplinarum phyſico-medicarum culturam perficere, et cognitionem rerum augere tenentur. Tandem noſodochiorum publicorum ratio, et in colenda arte et in doctrina practica per inſtitutionem iuniorum medicorum et chirurgorum perficienda commendatur.

IV.

[IO]SEPH. IAC. PLENCK, chirurg. et art. obstetric. Mag. Methodus noua et facilis argentum viuum aegris venerea labe infectis exhibendi, cui accedit hypothesis noua, de actione metalli huius in vias saliuales. Vindobon. 1766. 8. pl. 5.

Debemus hunc tractatum colloquio Cl. MARHERR, cui et hic libellus dicatus est, cum Nostro ius libri occasione, quo mercurii sublimati corroui efficaciam disquisiuit, instituto: quippe qui ex aiore mercurii cum saliua et muco, quam cum requis corporis humani humoribus, affinitate, efficiam eius explicandam esse putabat. Quapropter Nostrer primum cum saliua et muco, dein cum aliis ucilaginosis cum animalis, tum vegetabilis regni, orporibus mercurii mixtionem tentauit. Et quiem cum *muco faucium per exscreationem reiecto, cum ui vitello et albumine, cum sanguine eiusque sero, cum ile recente lucii piscis, et cum ichtyocolla* frustra, idoque colligit Cl. Auctor, mercurium multo maiore um muco, quam cum aliis animalium fluidis gauere affinitate atque, si quid insit his, quod mercuium quodammodo suscipiat, illud eorundem muilagini tribuit. Quam ob caussam gummi Arabium elegit, quod cum mercurio per trituram et ffusionem aquae paucae ita coniunxit, vt sensim isparereet mercurius, totaque massa in gryseum abiet mucum, nec per aquam diluta, nec conquassaa, a vinculo liberaretur, sed illo eodemque colore mbueretur, atque, quiete accedente, gryseum seimentum quidem, liberum tamen a globulis mercurii et quod, leni concussione facta, iterum sese cum

p. 2. p. 3. p. 8.

cum aqua combinabat, vaſis fundum occuparet. Atque ſic per plures hebdomadas hanc mixtionem ſine vlla mercurii dimiſſione obſeruauit Noſter.

p. 12. Pergit tum *cum gummi tragacanthae, mucilagine ſeminum cydoniorum, farina radicis altheae, amylo, manna Calabrina, melle crudo et deſpumato, cum ſyrupo ſimplici, ex ſaccharo et aqua, nec non aliis ſyrupis e. g. diacodii, violarum cet. cum oleo lini et pinguedine,* vel fruſtra, vel minori, ratione gummi Arabici

p. 17. cum ſucceſſu pericula facere et concludit ex his omnibus experimentis, ac inprimis quidem a ſeptimo vsque ad decimum quintum, gummi Arabicum proxime cum muco animali conuenire et ad mercurium ſubigendum omnium omnino eſſe aptiſſimum, nec hoc firmum ac tenax vinculum ſolummodo a mechanica proficiſci ratione, nec a lentore mucilaginis tantum pendere, alias gummi tragacanthae ſ ſeminum cydoniorum mucilago, multum conueniens cum gummi Arabico, idem praeſtaret, ſed a vera et genuina mercurii et gummi Arabici prouenire debere affinitate.

p. 22. Secundum caput continet duodecim obſeruationes practicas, partim a Noſtro, partim ab aliis factas et cum Eo communicatas, quae morbos venereos ſpectant. Purgatis nimirum primis viis externe et interne hunc gummoſum mercurium ſine vlla ſaliuatione, niſi mercurius antea in corpus erat ingeſtus, multo cum ſucceſſu adhibuit, ita tamen, vt aliorum morborum, ſimul cum venerea labe corpus inuadentium, rationem habuerit. Vſus enim eſt e. g. hellebori albi vnguento contra ſcabiem. In omnibus autem auctam vrinae mucoſae, graueolentis obſeruauit ſecretionem, in non nullis ſudorem ſpontaneum cum leuamine, nunquam autem diarrhoeam, liberam tamen aluum et in iis quoque, qui obſtipata alias vexati fuerunt

ne

ec minus in aliis gonorrhoeam, in aliis fluorem lbum excitauit. Bubones vero induratos externe mollefcere quidem, refolui tamen nunquam idit.

Ex his nunc, nec non ex aliis, in tertio capite onfectaria, ad morbos venereos pertinentia, Autor proponit, ad demonftrandum, vtrum fua me- p. 48. hodus, an aliorum hunc morbum melius tollat? Triplicem Nofter, ceteris miffis, mercurii exhibeni affumfit methodum, quarum vna in inunctione sque ad faliuationem, altera in inunctione fine faluatione, interpofitis purgantibus, tertia in variis raeparatis mercurialibus, ore affumendis, verfaur. Quoniam autem faliuationem dicit incommo- p. 51. am, periculofam, incertam, nec criticam, ad mnia fubiecta non aptam, nec neceffariam, altera nethodus minus perfectas fiftit curationes et tertia lane Noftro difplicet, ideoque omnia remedia prae- p. 55. er mixturam Swietenianam reiicit, fuam medendi raonem, quae omnibus his caret, femper tuta eft, mnibusque fubiectis conuenit, reliquis anteponit.

Quartum caput nouas hypothefes de actione p. 58. nercurii in vias faliuales proponit, quae ex affinitae mercurii cum muco, ex mercurii gummofi natura t effectu in organa faliualia, ex horum fpecifica ritabilitate, et mercurii fpecifico ftimulo in ea, ex ius facili et aequabili per vafa itinere et ex mixtioibus ac curationibus antea commemoratis, defumte funt. Finem huius libri ponunt formulae mercuriales variae cum gummi Arabico.

V.

Quaeſtio medica: an cancer vlceratus cicutam eludat? praeſ. LUD. GUIL. LE MONNIER, auct. et reſp. *Car. Lud. Franc. Andry.* Pariſiis, 1763. 4. pl. ½.

Principio ponit Cl. Auctor, creatorem hominis gratia, quem ſui cauſſa in hoc mundi theatro collocauerit, omnia produxiſſe: quasdam tamen res ob imperitiam noſtram nobis inutiles, multas vero pernicioſas eſſe. Hae venena dicuntur; quorum autem vim vniuerſalem eſſe nullam, plurima exempla probant. Imo multa ſunt, nonnullis in medicinam cedere viſa: quorſum et cicutae extractum
p. 2. aduerſus cancros vlceratos refertur. Conſultius tamen eſt, vbi probatiora praeſto ſunt auxilia, a minus tutis et periculoſis abſtinere. Hiſtoria ſcirrhi eiusque mutationis in carcinoma expoſita, ferrum vnicum eius remedium eſſe euincitur. Quod cum ſaepe applicari nequeat, et vnice in mitigandis ſymptomatibus ſubſiſtendum ſit, de ſpecifico cogitatum eſt, quod hodie cicutae extractum proponunt. Cicuta iam olim in tumoribus inflammationibusque hepatis ac lienis vſurpata eſt: ſolis tamen ſucco et radice vſi ſunt, quod in extracto partes praecipuae perderentur. Docet enim chemicum examen, graueolentem odorem cito euaneſcere, vtilioresque partes comburi potius, quam conſeruari. Multi miros effectus ab vſu extracti cicutae ſe vidiſſe ſcripſere. In Gallia vel nullus ſequutus eſt effectus vel ſiniſter, cuius rei veritatem varia laudata a Cl. Auctore exempla euincunt. Scirrhus in vtero continuato per menſes ſex cicutae vſu, extractique eius integra libra deuorata, aeque ac antea perſtitit

In

In magno, quod Lutetiae eſt, noſocomio cicuta per octodecim menſes in vſum vocata, plurimi aegri obiere, reliqui languent, ſanitas nemini reddita. Scirrhus in abdomine, cicuta per plures menſes tentatus eſt, non leuatus, quin, doloribus atrocioribus redditis, macies aegram confecit. Cancer mammae a PETITO praeciſus poſt nouem menſes recruduit; cicuta per annum fruſtra adhibita, aegra fatis ceſſit. Cancer vteri quum cicutam Pariſinorum eluſiſſet, a STOERKIO extracti Auſtriacae inſignis moles transmiſſa eſt; neque tamen felicior euentus ſubſequutus. Vir quinquaginta annorum, inſigni lymphatico tumore vexatus, Auſtriacam cicutam aſſumſit, adiuncto nonnunquam medicamento, quod *Rotrou* vocant: imminutus eſt tumor, ſed hepar inflammatione correptum, quae die ſeptimo aegrum ſuſtulit. Ab externo etiam vſu vertigines ac deliria obſeruata ſunt. Poſſet forſan culpa coniici in diuerſum clima, aut minus exactam praeparationem: ſed et extractum, ab exteris transmiſſum, eadem incommoda induxit. Experimenta Viennenſium in dubium vocari nequeunt; neque tamen ex his ad Pariſienſes concludere licebit, ob temperamenta debiliſſima et aerem Lutetiae innumeris inquinamentis refertiſſimum. Belladonnae vſus in iisdem morbis ante paucos annos propoſitus, ſtatim reiectus fuit. Si quid vmquam, certe ſuccus et radix tantum in vſum trahenda videntur, niſi iis plane abſtinuiſſe praeſtet.

VI.

Hiſtoire de l'Academie Royale des Sciences et Belles Lettres. Année 1758. à Berlin, chez Haude et Spener, 1765. 4. Alph. 2. pl. 17. tab. aen. 9.

i. e.

Hiſtoria Academiae Regiae Scientiarum et elegantiorum litterarum. an. 1758. Berolini etc.

In claſſe philoſophiae experimentalis ſequentes commentationes occurrunt:

p. 2. 1) *Effectus ſalis alcalini communis in regulum antimonii.* Auctore Cl. MARGGRAF. Regulum antimonii, ad methodum KUNCKELII paratum, cum alcali ſalis communis aliquoties fudit Cl. Auctor ſemperque ſcorias virideſcentes et regulum magis, ac magis purum obtinuit. Puriſſimus hicce regulus non ſolum fractu difficilis fuit, ſed etiam cum mercurio ope aquae tritus facili negotio cum eodem connubium iniit. Caeterum antimonium, cum creta mixtum, fuſioni commiſit, et ex quatuor vnciis antimonii cum vncia una cretae fuſis, duas vncias cum duabus drachmis ſeptemue granis reguli antimonii, rurſusque ex duabus vnciis antimonii, cum drachmis duabus cretae fuſis, drachmam vnam et grana quinque reguli ſplendentis obtinuit; cretae autem pondere aucto, quatuor nimirum vnciis antimonii, cum duabus vnciis cretae fuſis, ne moleculam quidem reguli antimonii in maſſa, bene caeterum fuſa, deprehendit, ſed totam maſſam in ſcoriam, lapidi cupri vulgo *Rohſtein* dicto ſimilem, abiiſſe,

abiisse, quae cum limatura martis fusa, regulum denuoque scoriam, praecedenti similem, exhibuerit, notat.

2) *Experimenta quaedam de lapide lazuli.* Auctore EODEM. Lapis lazuli, tenuissime comminutus, affusum spiritum salis ammoniaci non mutat; calcinatus colorem coeruleum nequaquam amittit, nec eundem cum spiritu salis ammoniaci affuso communicat. Acidum vitrioli dilutum lapidem lazuli cum efferuescentia aggreditur; idem cum spiritu nitri communi et spiritu salis fumante obseruatur. Lapis hicce, cum dictis menstruis digestus, colorem coeruleum amittit. Solutio memorati lapidis, cum acido vitrioli facta, laminae ferri per guttas instillata ne minimum quidem cupri indicium praebet. Solutionibus, cum acido vitrioli et spiritu nitri spiritque salis factis, affusus spiritus salis ammoniaci puluerem album deiicit; sanguinis vero lixiuium affusum inprimis ex solutione, cum spiritu nitri facta, praecipitatum coloris pulchre coerulei dat. Solutioni cum spiritu nitri, vel cum spiritu salis factae affusum acidum vitrioli selenitici quidquam praecipitat. Idem fere accidit, si lapis lazuli calcinatus cum dictis acidis commiscetur, praeter id, quod nulla efferuescentia oboriatur, omnesque solutiones gelatinosae euadant, cum tamen eaedem solutiones, cum crudo lapide factae, dilutae et fluidae maneant. Lapis lazuli aliquoties candefactus inque aqua frigida extinctus, aquam turbidam facit, quae colata cumque lixiuio alcalino mixta, praecipitatum album indolis calcareae dat; aqua superstes euaporata tartarum vitriolatum praebet. Lapis lazuli, igne fortiori in crucibulo per horam detentus, funditur, nec minus in massam spumescentem ex nigro flauam cum maculis coeruleis abit, aliudque dicti p. 10.

dicti lapidis frustum, fortiore igne fusum, vitrum albescens cum punctulis coeruleis dat. Lapis lazuli calcinatus, cum sale ammoniaco sublimationi subiectus, sublimatum coloris pulchre flaui praebet; cum sulphure rursusque cum mercurio sublimato corrosiuo subiectus, nullam mutationem patitur, neque etiam vlla mutatio, tum in sulphure, tum in mercurio sublimato deprehenditur. Cum sale tartari fusus, in massam porosam, ex viridi flauescentem, abit, cumque nitro fusus, massam griseam praebet, quae adhuc calida, cum aqua destillata mixta, huic colorem coeruleum, in viridem vergentem, tribuit, qui vero, aliquot horis praeterlapsis, rursus euanescit. Nitrum hac fusione in alcali abit, lapisque lazuli colorem coeruleum prorsus amittit. Tandem lapis lazuli, cum fritta fusus, vitrum pellucidum coloris citrini, cumque alcali minerali et silicibus calcinatis fusus, vitrum pellucidum album, radios lucis colore rubescente reflectens, cumque borace calcinata, vitrum coloris chrysolithi praebet. Itaque lapidem lazuli ne minimam quidem particulam cupri, ferrum contra et terram gypseam continere, ex his experimentis Noster colligit.

p. 20. 3) *Examen chymicum minerae argenteae lamellosae, vel speciei cuiusdam suberis montani, quod in parua quantitate in fodinis metallicis Clausthaliensibus, Dorothea et Carolina dictis, reperitur.* Auctore Cl. LEHMANN. Minera haec ita describitur: *Est*, inquit Noster, *species minerae, argentum continens, friabilis, obscure rubra, flexilis, leuis, aquae supernatans, digitos colore inficiens, ex paruis, valde tenuibus lamellis, sibi inuicem impositis, composita, cum ochra ferri talcosa ad rubrum vergente, nec non cum particulis tenuissimis spati, quarzi, galenae etc. inter has lamellas disseminatis, remixta.* Per sublimationem

onem disquisita haec minera non nisi pauxillum
ulphuris exhibuit, atque cum arsenico albo mixta et
ublimata, arsenicum aurantii coloris, et cum sale
mmoniaco grana aliquot salis volatilis vrinosi et
ublimatum coloris aurantii dedit, et cum mercu-
o sublimato corrosiuo mixta, mercurium sublima-
um maximam quidem partem reddidit, sed, aucto
alore, grana aliquot cinnabaris praebuit. Caete-
um mineram hanc in omnibus hisce sublimationi-
us facillime fusam esse, Noster perhibet. Minera
osthac tenuissime comminuta et sub fornice sub
ontinua agitatione calcinata, odorem sulphuris de
e sparsit, et colorem cinereum obtinuit. Calci-
ata haec, cum plumbo mixta et sub fornice fusa,
oniunctionem cum plumbo diu respuit, tandem
utem connubium iniit. Plumbum, posthac per cu-
ellationem disquisitum, argentum dedit, ita vt in
entum pondio octo fere vnciae computarentur.
Porro affusum acidum nitri mineram cum impetu
ggressum est, eamque maximam partem soluit,
raeter pauca grana terrae albicantis, quae disquisi-
a ex terra argillacea per talcum album, cum quar-
o remixtum, producta esse visa fuit. Idem fere
ccidit cum aqua regis. Solutiones postea colatae
et cum alcali remixtae, praecipitatum flauum martia-
e, ac cum lixiuio sanguinis praecipitatum coloris
coerulei dederunt. Affusum oleum vitrioli mine-
ram cum impetu soluit, et odorem vt hepar sul-
phuris de se sparsit; aqua dein diluta solutio et
cum alcali mixta, nihil, nisi minimam portionem ter-
rae cuiusdam calcareae deiecit. Lixiuium alcali-
num causticum, cum hac minera per aliquot dies
digestum, nihil nisi tartarum vitriolatum exhibuit,
ex quo Noster colligit, partem marcasitae sulphu-
reae, in hac minera contentae, solutam fuisse.
Spiritus salis ammoniaci mineram non aggressus
est.

est. Ex omnibus his coniicit Cl. Auctor, mineram hanc ex terra argillacea, cum ochra ferri talcosa et sulphure remixta, constare, ita vt, dum sub lamellarum forma dictae substantiae sibi inuicem imponantur, particulae marcasitae sulphureae, plumbi, calcis et spati vitrescibilis cum pauxillo quarzi se interponant. Caeterum mineram hanc, vt matricem pro recipiendo argento considerandam esse, Noster autumat.

p. 34. 4) *Disquisitiones historicae et chemicae gummi copal, quatenus apud pharmacopoeos et mercatores plerumque venditur.* Auctore EODEM. Gummi copal pro specie bituminis a Nostro habetur, quod colorem, mox flauum, ad aureum vergentem, mox album, vel fuscum habet, in frustis plus minus puris occurrit et multum cum succino conuenit. Dubium est, ad quodnam regnum pertineat: dicunt quidem, fluere ex arbore quadam, sed verum copal, quod succino adeo simile est, et a nonnullis succinum orientale seu Indicum vocatur, bene distinguendum est ab illa gummi resina, quae itidem copal appellatur, et ex arbore quadam Canadensi, ob id planta copalifera dicta, fluit. Licet autem plures sint, qui de vero gummi copal mentionem fecerint, nondum tamen certo constat, vndenam proueniat. Vt itaque scire liceat, ad quodnam regnum istud corpus referri possit, chemico examini copal subiecit Noster, et haec experimenta cum eo instituit. Copal cum oleo vitrioli, leni igne digestum, soluitur, non aeque a spiritu salis fumante. Spiritus nitri, cum copal digestus, istud non mutat, coctus vero cum eodem limpidam solutionem praebet, qua refrigerata, substantia glutinosa flaua, spongiae instar se separat et menstruo supernatat. Aqua regis illud non soluit, sed cocta cum

eo

et per coctionem euaporata, corpus glutinosum
loris fusci relinquit. Acetum destillatum et aqua
nplex destillata copal non aggrediuntur, acida ve-
mineralia dulcificata, cum copal cocta, hoc qui-
em non soluunt, sed in spongiam quasi, et, co-
re flauo ablato, in massam albam, glutinosam et
ollem mutant, quae cum oleo therebinthinae
ernicem limpidam bonae indolis largitur. Men-
rua alcalina nihil praestant. Affusus spiritus vini
ctificatissimus aeque, ac spiritus vini tartarisatus
opal non nisi per agitationem, per quatuor horas
ontinuatam, itidemque istud absque agitatione,
la tantum coctione adhibita, maximam partem
luunt, massam tamen albam et glutinosam relin-
uunt, quae cum oleo terebinthinae cocta, verni-
em limpidam, ad fuscum colorem vergentem,
raebent. Spiritus vini camphoratus, cum bitumi-
oso illo corpore digestus, et per interualla cum eo
gitatus, maximam in partem copal solutum sistit.
ptime autem se gerit oleum therebinthinae, iti-
emque oleum sabinae et menthae, quae cum copal
octa, vernicem claram coloris aurei optimae notae
raebent. Olea vero expressa vix quidquam prae-
ant. Accensum copal comburitur, et massam re-
nquit ex nigro fuscam, splendentem et fragilem,
uae, vt copal non mutatum, adhuc electrica est,
ccensionem respuit, et fundi se patitur, tuncque
ost fusionem massam relinquit nigram, spongiae
nstar; quae cum oleo therebinthinae vernicem ru-
ram praebet. Destillatum copal nihil nisi aquam
nsipidam et magnam copiam olei viridescentis prae-
bet, quod rectificatum colorem pallidiorem obtinet,
et per reiteratam rectificationem album prorsus
euadit, in aere libero tamen facile colorem viridem
recuperat. Oleum non rectificatum cum oleo vi-
trioli aeque, ac cum spiritu salis fumante mixtum,

connubium init, et cum hoc quidem non, nisi digestione per octo dies in loco tepido continuata. Spiritus nitri dictum oleum non soluit, flauum tamen colorem ab eo obtinet. Idem oleum cum spiritu vini rectificatissimo aeque, ac tartarisato per octo dies digestum, non quidem omni ex parte soluitur, sed spiritus vini quidquam tantum extrahit. Si dictum oleum cum oleo tartari per deliquium vel cum spiritu salis ammoniaci simplici miscetur, pauca eiusdem portio soluitur; verum, cum spiritu salis ammoniaci caustico mixtum, statim se coniungit, paulo post autem pars quaedam fundum petit, spiritus vero supernatans colorem pulchre rubescentem obtinet. Oleum et impurum, et rectificatum coniunctionem cum omnibus oleis expressis et aethereis amant. Cum itaque copal quoad figuram exteriorem cum succino et bituminibus conueniat, et, vt succinum in solutione et destillatione se gerat, simileque oleum praebeat, copal pro corpore bituminoso habendum, et cum succino comparandum esse, Noster autumat, excepto eo, quod nullum sal acidum praebeat; hoc autem in succino etiam ad accidentalia referri, vel huic bitumini proprium esse posse, putat. Immo tum succinum, tum etiam copal in ipso ortu resinas fluidas fuisse, per temporis tractum ope acidi mineralis coagulatas, Nostro verisimile omnino videtur.

p. 58. 4) *Obseruationes anatomico-pathologicae de praeternaturali abdominis inflatione, a diuersis caussis proueniente.* Auctore Cl. MECKEL. Quatuor a Cl. Auctore communicantur obseruationes, quarum prima hydropis singularis saccati mentionem facit. Abdomine nimirum cadaueris, insigniter tumido, aperto, saccus ingens in conspectum venit, qui propria membrana formatus inque cauitate peritonaei con-

tentus, a pelui ad coſtas ſpurias vsque ſe exten-, ac totam cauitatem abdominis occupauit, ita nteſtina, hepar et lien ex ſitu naturali dimota et mones adeo compreſſi et parui apparerent. ctus ſaccus inteſtino colo ſiniſtro et peritonaeo ab bilico ſuperiora verſus adhaeſit. Notatu autem gnum eſt, peritonaeum integrum fuiſſe, neque uolucrum ſacci formaſſe. Eum enim propria embrana inuolutum fuiſſe, neque vllum vas ma-um in eo ſe deprehendiſſe, Noſter perhibet. cco aperto quadraginta librae aquae fuſcae ſenſim anarunt.

Secunda obſeruatio itidem hydropem ſaccatum p. 63.
mmemorat, qui, abdomine aperto, in cadauere emineo repertus fuit. Iſte nimirum ſaccus totam uitatem abdominis repleuit, inferiore ſua parte ritonaeo et tubae fallopianae ſiniſtrae adhaeſit, et ſcera ex ſitu remouit. Sacco aperto, aqua limpi- ſalſa effluxit, ſpumeſcens et argentum colore ni-o inficiens: haec aqua cum oleo vitrioli nullam feruescentiam concitauit, id tamen ſingulare oſten-t, quod, cum antea inodora eſſet, poſt admix-onem olei vitrioli peſſimum vixque tolerandum etorem de ſe ſpargeret. Pondus huius aquae vi-nti quatuor librarum fuit.

Tertia obſeruatio tumorem mollem, oualem, p. 65.
embranaceum et liquore foetido repletum, deſcri-it, qui in ouario dextro cadaueris foeminei reper-us, peluis cauitatem repleuit, et ſuperiore ſua par-e omento adhaeſit. Praeterea portio inteſtini ilei ub tumore ex cauitate abdominis in ſacco hernioſo, ub ligamento *pupartii* egrediens, gangraenoſa, ſan-guineque plena reperta eſt. Tandem notatu di-gnum eſt, meſenterium inteſtini ilei ſingulari mo-lo intortum fuiſſe, ita, vt omnes eius venae, ſan-guine inſigniter refertae, apparerent. Hanc meſen-

terii

terii intorſionem ſaepe in infantum cadaueribus ſe reperiſſe, eandemque doloris et inflammationum, omnem medelam reſpuentium, et mortis ineuitabilis cauſſam eſſe, Noſter notat.

p. 68. Quarta demum obſeruatio tumoris praeternaturalis abdominis mentionem facit, cuius cauſſa inuaginatio inteſtinorum fuit. Ileum nimirum per valuulam coli ad longitudinem pedis in colon ſe inſinuauit; caeterum autem coecum ruptum et inteſtina tenuia inſigniter diſtenta Noſter deprehendit. Monet autem Cl. Auctor, mercurium certe, ſi hoc in caſu exhibitus fuiſſet, malum auctum reddere, et, ſi aliquid ſperandum fuiſſet, clyſmata forte optimum auxilium ferre potuiſſe, autumat.

p. 71. 5) *Reſponſio, quam ad diſſertationem Ill. comitis* RONCALLI *de inoculatione variolarum dedit Ill. comes* DE REDERN. In hac epiſtola Ill. Auctor Ill. comitem RONCALLI, qui inoculationi variolarum aduerſatur, de defendenda inſitione variolarum hortatur. Rationes medicas autem, cur inſitio admittenda ſit, non deprehendimus.

p. 89. 6) *Annotationes de veſtigiis ſimilitudinis inter corpora regni vegetabilis et animalis.* Auctore Cl. GLEDITSCH. In hac commentatione Cl. Auctor ad propagationem inprimis attendit, ideoque oſtendit, omnem plantam per corpuſculum quoddam, quod ſubtiliſſima futuri corpuſculi lineamenta contineat, propagari, idque vel in bulbis vel in caulibus, vel in ramis, vel in aliis plantae partibus reſidere, idemque non, niſi incremento abſoluto, vel maturitatis termino acquiſito, ad propagandum aptum reperiri. Oſtendit porro, in compluribus plantis propagationem naturalem eadem ratione, vt in animalibus, per ſemina vel oua fieri, et, licet non-

nulla vegetabilia per radices, bulbos, ramos, les etc. propagentur, hasce tamen multiplicationes ab eodem principio pendere, nec a propagatione per semina nequaquam differre, putat. v. g. plantas annuas cum insectis comparat, quippe quae, postquam per varias metamorphoses maturitatem acquisiuerunt, nuncque ad propagandum apta sunt, statim pereunt, quam primum masculus foeminam impraegnauit, et foemella foecunda oua deposuit. Vim autem propagandi interdum accelerari, interdum retardari, semper tamen certum incrementum et praecipuas ad propagandum aptas partes, iam formatas, requiri, monet. Quodsi itaque haec quis perpendat, et ad animalia eorumque diversitates attendat, eum similitudinem omnino inter vegetabilia et animalia deprehendere, Noster certo persuasum habet.

6) *De bitumine Alsatiae.* Auctore Cl. SPIELMANN. p. 105. Variis locis Alsatiae descriptis, perhibet Auctor vallem esse, nouem milliaria ab Argentorato distantem, cui nomen *Vallis S. Lamperti* imponitur. In hac valle, vt Noster obseruauit, multi fontes sunt, quorum aquis bitumen supernatat; unus tamen eorum praecipuus est, quippe qui magnam copiam dicti bituminis praebet. Praeterea etiam in eadem regione terra quaedam vnctuosa effoditur, quae sabulum sistit, bitumine remixtum. Si sabulum hoc bituminosum cum aqua coquitur, bitumen a sabulo separatur, hocque fundum petit, illud vero aquae supernatat. Bitumen, hac ratione obtentum, consistentiam habet, quae inter mel et terebinthinam media est; quam ob rem a Nostro *bitumen liquidum* vocatur. Leni igne coctum sensim induratur, et magis magisque euaporatum, verum asphaltum praebet. Bitumen istud varias sub-

ſubſtantias animales et vegetabiles ſoluit, nimi rum tragacantham, anime, bdellium, campho ram, carannam, ceram, colophonium, copal, thus euphorbium, oleum oliuarum, oleum terebin thinae, ammoniacum, gummi hederae, laccam maſtichem, myrrham, opopanacem, phoſphorum ſagapenum, ſanguinem draconis, ſtyracen, taca mahacam, terebinthinam, neque tamen reſinam benzoes, aſſam foetidam, galbanum et terram Ia ponicam ſeu catechu. Neque acida mineralia, ne que etiam ſpiritus vini dictum bitumen ſoluunt Alcali fixum, cum bituminoſo hoc corpore mixtum et calcinatum, maſſam dat, ex qua, affuſa aqua, ſa extrahitur, quod ſal digeſtiuum SYLVII praebet manifeſto indicio, quod ad formandum hocce bitu men acidum ſalis multum conferat. Cum alumin calcinatum pyrophorum praebet. Sulphur ab e minori in copia, quam ab oleis expreſſis ſoluitur, i eoque etiam et ambra, ſuccinum, arſenicum ſolui ſe patiuntur. Ex libra bituminis per deſtilla tionem prodierunt vndecim vnciae olei empyreuma tici, et duae drachmae aquae inſipidae; reſtiterun in retorta quatuor vnciae terrae mortuae. Oleum hoc rectificatum duas vncias cum duabus drachmi olei aetherei, ſubtiliſſimi, aquae inſtar, dedit Hocce oleum, igne admoto, flammam concipit, etiam aquae ſupernatans, odorem fortem habet, et a alcohol ſoluitur, idemque pro vera naphtha haben dum eſſe, Noſter autumat. Oleo hoc educto, aliud oleum ad vncias quatuor in rectificatione prodiit quod colorem ex flauo rubrum habuit, hocque No ſter cum ſic dicto petroleo comparat. Tandem qua tuor vnciae cum dimidia olei, craſſi admodum, odo ris ingrati, tranſtillarunt, quod oleo ſimile fuit quod vltimo per deſtillationem ex terebinthina ob

tine

etur. Itaque bitumen hoc multis vſibus inſeruire ſſe, idemque verum oleum aethereum eſſe, per dum ſalis coagulatum, Noſter colligit.

VII.

ARTIN FROBENIUS LEDERMÜLLERS, *Hochfürſtlich Brandenburg-Culmbachiſchen Juſtizraths etc. phyſicaliſch-mikroſcopiſche Zergliederung und Vorſtellung einer ſehr kleinen Winterknoſpe des* hippocaſtani ſeu eſculi, *oder des wilden Roſskaſtanienbaums, nebſt 3 mit Farben nach der Natur ſorgfältigſt erleuchteten Kupfertafeln, verlegt und in Kupfer gebracht von Adam Wolfgang Winterſchmidt. Nürnberg*, 1764. fol. pl. 3.

i. e.

ARTINI FROBENII LEDERMÜLLERI, phyſico-microſcopica anatome et delineatio minimae gemmae hybernalis hippocaſtani, cum tab. aeneis viuis coloribus pictis.

Poſtquam Cl. Auctor ſuas circa ſecale inſtitutas obſeruationes edidit, et interea varios ſcriptores git, qui in farina caſtaneae nucis, *marone* vulgo ctae, meliorem vim nutriendi, quam in ſecali ipſo titare autumant, arboris huius fructus eo animo ſquiſiuit, num fortaſſe ope microſcopii in interna us farinacea ſubſtantia aliam et diuerſam ſtructum detegeret, quam in ſecali, et reliquis eiusmodi erealibus. Cumque in hippocaſtani fructibus ſimi ratione interna ſubſtantia tota, quantacunque fariacea ſit, et ipſum Germanicum nomen ſylueſtrem

caſta-

caſtaneam indicet, licet arbores ſint in charactere botanico diuerſiſſimae, ita etiam hic praecipue hippocaſtanum elegit, et admirandam omnium partium, in minima eius gemma iam delineatarum, fabricam diſquirere, iconibusque ſiſtere allaborauit. Sumſit propterea hyberno tempore gemmam, piſi magnitudinem non excedentem, eamque externe ſedecim ſquamis, viſcido humore inunctis, tectam inuenit, quae magis magisque colorem craſſitiemque ſuam mutant, quo propius gemma ad eruptionem ſuam accedit. Separatis hiſce ſquamis, tota gemma vndique lanuginoſa apparet, et hac etiam lanugine remota, gemma circumcirca quatuor foliis rameis incluſa eſt, ſpicam floris obtegentibus, in qua ſpica Cl. Auctor ſexaginta octo flores diſtinctos numerauit. Quae ſequitur tabula ſecunda ſiſtit integrum ramum, foliis et ſpica floris ornatum, in quibus vltimis praecipue ſingulas fructificationi inſeruientes partes euidentiſſime cognoſcimus, totum vero ramum tenui adhuc lanugine obſeſſum. Pollinem vero antherarum, microſcopii ope diſquiſitum, opacum partim, partim transparentem Noſter inuenit, hancque differentiam ex foecunda, aut minus fertili pollinis huius natura deducit. In tertia demum et vltima tabula eiusque explicatione ſtructuram nucis caſtaneae, *marone* dictae ſuppeditauit, cuius farinaceam ſubſtantiam ex innumeris particulis veſicularibus conſtare microſcopii ope detexit, totam vero ſubſtantiam multo compactiorem ſubtilioremque eſſe, quam in ſecalis aut hordei ſemine, cognouit. Addit praeterea nonnullas figuras, ortum gemmarum ex intima medulla comprobantes, ſiue pars rami cuiusdam circa gemmam proruptam verticaliter diſſecetur, ſiue horizontaliter, in vtroque caſu medullam protruſam, et in gemma terminatam animaduertere licet.

VIII.

VIII.

MARTIN FROBENIUS LEDERMÜLLERS *physikalisch - mikroscopische Zergliederung des Korns oder Rockens, nebst der Beobachtung seines Wachsthums mit 4 nach der Natur mit Farben auf das fleissigste erleuchteten Kupfertafeln, verlegt von Adam Wolfgang Winderschmidt in Nürnberg* 1764. fol. pl. 3.

IX.

Ebendesselben physikalisch - mikroscopische Vorstellung und Zergliederung einer angeblichen Rockenpflanze, das Staudten - Stek - oder Gersten-Korn insgemein genannt, sammt 3 nach der Natur sorgfältigst mit Farben erleuchteten saubern Kupfertafeln, Nürnberg, verlegt von Adam Ludwig Wirsing 1765. fol. pl. 3.

i. e.

MARTINI FROBENII LEDERMÜLLERI disquisitio physico-microscopica secalis, vna cum obseruatione incrementum eius demonstrante.

Eiusdem delineatio et anatome plantae cuiusdam, pro secali habitae, cum tabulis aeneis viuis coloribus pictis.

Eadem ratione, qua Cl. LEDERMÜLLERUS hactenus varias obseruationes microscopicas publici iuris fecit, quarum et nos passim mentionem in commentariis nostris fecimus, vlterius in disquisitione minimarum et absconditarum saepe partium consueta industria pergit, nunc in qua-

tuor tabulis, ea, quae in ſecali detexit, nobiſcum communicans, in qua re ita verſatus eſt, vt omnes mutationes huius notiſſimae plantae, a primo momento, quo germen ſeminis radiculas agere incipit, vſque ad ſummam totius plantae perfectionem ſedulo attenderet, et iconibus illuſtraret. Praecipua itaque ex diario oeconomico excerpſit, quae ibidem de interna ſtructura ſeminis, et ſucceſſiua euolutione huius plantae expoſita ſunt, quibus ſuas adiecit obſeruationes. Semen huius plantae, terrae mandatum, quandoque intra duos dies germinare incipit, ea cum differentia, vt interdum primo radiculas, et dein plumulam, interdum duas has partes ſimul, emittat. Folia, quando euoluuntur, tenui lanugine, et in vtraque ſuperficie inermibus quibusdam aculeis obſeſſa ſunt, quas animadverſiones in tab. prima variis figuris declarauit, cum ſitum plantulae ſeminalis eiusque radiculas et plumulam, harumque partium ſucceſſiuum incrementum, et ſubſequentem folii euolutionem, oculo armato conſideratam, ob oculos poſuerit; primum folium, quod euoluitur, concauum et ſpadiceo colore tinctum conſpicitur, reliqua vero, quae ſequuntur, ſtatim naturali ſuo viridi colore inſigniuntur. In ſecunda tabula integrum culmum cum ſpica delineari Auctor curauit, vbi praecipue annotamus, glumam in exteriore ſuperficie protuberantia quadam, ſerrae haud abſimili, eſſe obſeſſam, quae ſuperius abit in apicem, duplici ſerie aculeorum inſignitam. In tabula tertia praeter receptacula ſeminis, etiam ipſam internam eorum ſubſtantiam, microſcopio auctam, vidimus, et in addita explicatione legimus, farinam ſeminum non ex globulis perfecte rotundis, ſed ex globulis variae formae Noſtrum reperiſſe, in quibus multi iterum alii minores globuli reconditi ſint. Quarta demum tabula naturali magni-

magnitudine ſecalis plantam offert, quatuordecim diſtinctis culmis inſignitam, et ſimul in eadem Noſter erucam, fortuito ei oblatam, coloribus pictam, eiusque ampliorem deſcriptionem in explicatione tabulae adiecit.

Hiſce obſeruationibus circa ſtructuram et incrementum ſecalis expoſitis, nunc etiam Cl. Auctor anatomen alius plantae, ſecali haud diſſimilis, addidit, et ſimul affinitatem inter gramen ſecalinum et hordeaceum determinare ſtuduit. Planta, cuius fuſiorem deſcriptionem variasque figuras Noſter dedit, vulgo *Gerſten-oder Stauden-Korn* dicitur, et media quaſi planta inter ſecale et hordeum videtur, quoad externum quidem habitum haud ita nimis a vulgari ſecale recedit, diſquiſitionibus tamen ab Auctore inſtitutis magis ad hordeum accedit. Non ſolum enim ſeminis figura hordeum potius, quam ſecale oſtendit, ſed etiam in germinatione eius detexit Noſter, primum folium, quod euoluitur, non ſpadiceo colore, ſicuti in ſecali fieri ſolet, eſſe tinctum, ſed albicantem primo, paullo poſt dilute viridescentem colorem habere, vt adeo hac differentia diuerſitatem inter hordeum et ſecale ſtatim detegere poſſimus. Quo vero de reliqua ſimilitudine inter gramina ſecalina et hordeacea quodammodo determinetur, varia vulgaria Cl. Auctor examini ſubiecit, et in omnibus fere eandem euolutionis et incrementi rationem ſe obſeruaſſe teſtatur, qualem in ſecale deſcripſit; praeter quod in ſecale prima folia ſemper ſpadiceo colore tincta ſint. In tribus vero hiſce tabulis ſingulas dictae plantae partes, a prima euolutione vſque ad ſummam perfectionem conſpicimus depictas, et praecipue in tab. ſecunda noſtram admirationem mouet embryo, ſiue plantula ſeminalis, in qua par-

 tes

tes, fructificationi inseruientes, omnes iam perfecte delineatae existunt, et ita quidem, vt antherae cum staminibus ex parte superiore plantulae seminalis exoriantur, pistilla vero in parte inferiore eiusdem sedem suam habeant, et ibidem in innumeras ramificationes distribuantur.

X.

De melancholia et morbis melancholicis. Tomus Primus. Lutetiae Parisiorum, apud P. Guillelmum Cavelier 1765. 8. Alphab. 1. pl. 3. (Auctore Cl. ANNAEO - CAROLO LORRY, M.D.)

Quo maioribus morbi quoddam genus obscuritatibus premitur, eo maiorem sane laudem meretur is, qui in fontes illius altius penetrare, difficultates curatius rimari et maiorem ei lucem afferre tentat. Hoc egregie a Cl. Auctore factum esse, testatur hic liber, cuius summam pro dignitate argumenti et ipsius libri paulo copiosius, quam alias fieri solet, expositurі sumus *.

p. 2. In *introductione* Cl. Auctor melancholiam latissimo sensu appellat *illam mentis imbecillitatem, a corporis vitiato habitu oriundam, in qua fortiter concutimur*

* Cum studii nostri laborumque horum Sodalis quidam, ex muneris, quo per nouem annos fungitur, ratione fruatur opportunitate magnum melancholicorum maniacorumque numerum quotidie obseruandi; atque cum sciamus, eum, arte medica praeualentem, multum de hoc argumento iam dudum cogitasse, plurimum quoque experientia edoctum litteris consignasse, tandem plus centum et viginti cadauera eiusmodi morbo defunctorum curatius dissecuisse, recte et prudenter nos acturos esse putauimus,

mur ab obiectis, aut externis, aut ab imaginandi vi efficiis, ita, vt iam impossibile sit, ideis inde natis obsistere, ab iis auelli, aut contra ratione tendere; et sic a strictiore BOERHAAVII definitione in eo recedit, quod nec omnes, qui timore aut moestitia praeter rationem afficiuntur, et melancholico morbo laborant, vni et eidem ideae perpetuo affixos, nec vere deliros dici posse arbitretur. Ad mentis vero illam imbecillitatem alios a natura ita constitutos esse censet, vt omnes ac singuli caussarum externarum incursus illos commoueant, hinc summe mobiles sint, quasi neruosum genus ad omnia mouendum habeant; in aliis contra, a robore natiuo per morbum deiectis, turbatas corporis functiones mentem efficere erroris participem. Hinc omne illud, quod sensorium commune e statu sano deiicere potest, eique imbecillitatis notam imprimere, inter melancholiae caussas refert, binaque eius genera distinguit, quorum vnum a solidorum, alterum vero a fluidorum vitiis repetendum sit, ex quibus vtrisque tertium exsurgat genus forsan frequentius caeteris. Ipsa igitur tractatio in duas partes diuisa est, in quarum prima *melancholia a solidorum vitio, seu neruosa*, in altera vero *melancholia humoralis* exponitur. p. 6.

Neruosae igitur *melancholiae essentiam* in *cap.* I. expensurus Cl. Auctor ad solidorum affectiones tum in statu naturali, tum praeternaturali, illorum scilicet p. 10.

mus, si ei librum hunc prouoluendum et in epitomen redigendum daremus, ea freti spe, vt de vtilitate huius libri, si laudaretur, eo certius lectores nostri persuasi esse possent. Hac occasione simul spei faciendae idem amicus nobis dedit libertatem, se propediem, quae cum de applicatis remediis in hoc morborum genere obseruauerit, tum in dissectis cadaueribus reperierit, publicae luci esse expositurum.

cet actionem vel auctam, vel imminutam, vel prorsus peruersam respicit. Sic ab actione tonica cum mechanica tensione coniuncta deducit maiorem partium vibratilitatem; vnde illa mobilitas nascitur, quae melancholiae fundamentum praebet, et quae caussa est variarum sensationum, sympathiae, habitus corporum diuersi, ex consuetudine, seu repetitis caussarum insultibus exorti, et quos in habitum *inertiae* et *conuulsiuum* dispescit, atque huius mirum adducit exemplum feminae illustris, quae omnem cibum auersari, potumque horrere gloriabatur, et ad cuiuslibet conspectum conuellebatur.* Sensilitatis mobilitatisque auctae varii sunt effectus, quorum praecipuus spasmus est, quem excipit atonia, seu partium quaedam relaxatio.

p. 15.

p. 33.

p. 42. *Melancholia spasmodica* in *cap.* 2. vero is morbus dicitur, *in quo mens aegri debilitatur*, *afficitur corpus spasmis sine vlla alia labe*, *quae a cognito mechanicae animalis vitio pendet*, et cuius sedes in sensus atque motus organis est quaerenda. Et cum propter sensus atque motus torporem et inertiam, quae huius morbi caussa esse nequit, partis vitalis actuositas et vis vel intendi, vel prorsus peruerti queat *tres* inde deducit *melancholiae spasmodicae species*, alteram in aucta neruorum actuositate positam, alteram in eorundem motuum peruersione, tertiam denique ex vtraque compositam, quae vltima, vtut insignem in neruis mutationem supponat, caeteris tamen frequentior sit. Hinc omnes neruorum morbos

* Habitum conuulsiuum in Germania et speciatim in Saxonia superiore non adeo frequentem, longeque mitiorem ac in Gallia obseruari, ex eo patet, quod in ptochotropheo Waldheimensi, vtpote aegrorum huius generis refertissimo per integrum nouennium vix bina vel tria eiusmodi exempla annotari potuerunt.

morbos, ſi eos exceperis, qui a torpore pendent, ad melancholiam Noſter refert. Hos vero ab humorum morbis differre, ex eo euincere ſtudet, quia 1) fere omnes cauſſae, quae morbum hunc incendunt, vix vllum in humores imperium exercere poſſint; quis enim iram, metum, amorem, vel odorem narciſſi tuberoſi in humores agere credat, cum tamen omnes totum corpus in conuulſiones rapere poſſint? 2) quia eaedem cauſſae vno oculi ictu, aut ocyus, totum corpus conuellant, id quod cauſſae, in humores agenti, nullatenus competere poſſit; 3) quia in hac melancholiae ſpecie, modo abſit cauſſa conuellens, functiones omnes coeteroquin rite peragantur, abſolutoque paroxyſmo, corpus perfecte ſanum relinquatur, nec vlla priſtinae labis veſtigia remaneant, praeter defatigationem. p. 48.

Melancholiae ſpaſmodicae deſcriptionem, quum vniuerſalis dari nequeat, incipit Cl. Auctor *capite* 3. a ſimplici ac primaeua illa ſpecie, quae a neruorum actione tantummodo intenſa pendet, et hanc ex tenello corporis habitu affectibusque animi triſtibus iniuriis externis illi accedentibus cognoſcere docet. Alterius vero melancholiae ſpeciei ortum multo obſcuriorem, ex tenſionis ſeu vibratilitatis habitu, perverſionem ſenſus atque motus inducente; 2) ex partis alicuius debilitate, diſcordes neceſſario vibrationes in vniuerſo neruorum ſyſtemate producente, et 3) ex habitu otii deducit. In priori ſpecie obſeruari dicitur timor immodicus a cauſſa leuiſſima, ira vehemens, ſed facile deferueſcens, in altera vero chimaerae omni prorſus ratione deſtitutae, animi affectus ſine vlla cauſſa orti, et delirium pertinax de re quadam, menti altius infixa, in quo a mania differt. Ex quibus tertia ſpecies, ex vtroque genere cauſſarum complicata, facile intelligi poterit. Symptomata hinc vtrique communia et propria deſcribun- p. 51. p. 58.

 tur,

tur, v. g. cordis palpitationes ad minimum pauoris insultum in priori, sine caussa vero in posteriori, et animi deliquia, quae variis exemplis illustrat; vrinae tenues limpidissimae vtrique communes, posteriori vero diarrhoeae variae, aeris tum infra, tum supra eruptiones quasi perpetuae, lacrymae inuoluntariae, seminis effusiones sine vllo concupiti obiecti intuitu, et obscoeni liquoris e mulierum genitalibus per spasmum effluxus. Morbi vero, in summo gradu constituti, symptomata in priori specie non solum enarrantur variisque exemplis illustrantur, sed etiam ad hoc melancholiae genus referri posse, putat Auctor, malum illud tristissimum rarissimumque, quo aeger quodcunque ante oculos versatur, imitari conatur. Sic vidit Noster mulierem, nunc sanatam, quae quoties puteum spectabat, in quem sese ancilla ante oculos praecipitem dederat, ad se ipsam quoque praecipitem deiiciendam inuita quasi coge-
p. 65. batur. Pergit dein Cl. Auctor ad alterius speciei, in summo gradu constitutae, symptomata, inter quae hoc nostram potissimum excitat attentionem, quod nulla mere spasmodica melancholia perpetuo et sine interuallis diuexet, sed hoc signo praecipue ab humorali differat, nihil mali relinquens praeter sensilitatem summam inter vacua, quae habet, interualla. Diu durat vterque morbus, et plures per annos sensim sensimque inualescit, tandem alius accessit et degener fit, hinc omnia, quae melancholiae succedunt, mala ad compositam referuntur, excepta tamen vasorum ruptura, ad sensilitatem et debilem ac tensam fibrarum crasin reuocanda. Com-
p. 71. positae tandem melancholiae, praeter alios morbos, febrim nerueam dictam succedere, atque hanc post leuiores insultus tandem vehementer erumpere, delirium obscurum, conuulsiones, mox phrenitidem atque

ꝛque mortem inferre, atque hoc ſtadium huic ſoli
ebri proprium eſſe.

Inter *cauſſas melancholiae nerueae procatharcti-* p. 83.
as cap. 4. numerat Cl. Auctor aeris variatam condi-
ionem, calorem et ariditatem loci, in quo viuitur, hinc
ullibi magis exquiſitum graduque vehementius me-
ancholiae nerueae genus reperiri contendit, quam
nter Aſiae auſtralis populos, praecipue inter illos,
ui ex Europae ſeptentrionalis regionibus iſtuc ad-
ecti viuunt. Minerarum viciniam, halitusque ex
aludibus noxiis forſan vnam e cauſſis eſſe autumat,
ur ſua Britannis competat melancholia neruea.
orro huc reducit alimenta acria, potulenta ſpiri-
uoſa, venena, aut medicamentorum, quae in ner-
os agunt, opii, ſolani furioſi, moſchi, croci abuſum,
ariarum excretionum naturalium ſuppreſſionem,
el nimiam profuſionem, ſiue ſponte ortam, ſiue
raepoſtere accitam, ſubitas et magnas humorum
acturas, inprimis ſanguinis, vnde declaratur, quare,
uod hiſtoria conſtat, vulnerati et ſanguine exhauſti
eroes interdum fiant puſillanimes. Quae a men-
e proficiſcuntur cauſſae, ſunt profunda meditatio,
hinc litteratis adeo frequens neruea melancholia,)
ra furens, laetitia immoderata, amor et flagrans coeun-
i libido, metus et moeſtitia. Nihil magis vero to- p. 96.
um partium peſſundat, quam alternae viuidarum
nimi affectuum, ſeſe mutuo excipientium, vices, hinc
euis et inconſtantis animi homines melancholia fa-
illime corripiuntur. Ad particulares vero cauſſas,
quae nunquam ſimplicem melancholiam nerueam,
ed ſemper alteram progignunt, referuntur ventri-
uli dolores, iecinoris lienisque affectiones, renum p. 99.
mala conſtitutio, vt et calculus, cerebrum et par-
tes ſemini, aut recipiendo, aut eiiciendo in vtroque
ſexu deſtinatae, quae cuncta variis non ſolum exem-
plis Cl. Auctor illuſtrat, ſed quoque, quomodo

 ſingulae

ſingulae cauſſae noceant, lucide commonſtrare allaborat.

p. 103. *Signorum melancholiae nerueae diagnoſticorum cap. 5. et 6.* conſtituuntur duo genera; alia, quae ſolummodo morbi praeſentiam, alia, quae diuerſas eius cauſſas indicant. Ad *illa* pertinet 1) mentis debilitatae error, qui apparet nimia ſenſilitate, dum mens omnibus rebus, gratis aeque ac ingratis, nimium commouetur; 2) impar relatio motuum, ſiue muſcularium, ſiue tonicorum et obiectorum, quae in corpus aut mentem agunt, e. g. ſpaſmorum, conuulſiuorum motuum, palpitationum cordis, et ſimilium ſymptomatum, ab exigua cauſſa, vel poſt leuem auditum ſtrepitum ortorum; 3) excretiones peruerſae: lacrymae copioſae, vrinae limpidiſſimae et copioſae, ſaliua guttatim affluens aquoſa, aut ſuccus ventriculi, vomitus vi eiectus, 4. atonia, effectus vehementium ſpaſmorum. *Haec* vero, cauſſarum indicia, Cl. Auctor in tres claſſes diuidit, quarum prima eas continet cauſſas, *quae intra corpus admiſſae, ita in neruos agunt, vt quaelibet proprium ſibi ſymptoma, propriam diagnoſin vindicet*, ſeu, quae ab alimentis, medicamentis, venenis, nimiis euacuationibus varii generis, a pulueris ſternutatorii etiam abuſu * pendet; ſecunda eas, *quae ſenſus primario afficiunt*, vel ab animi influxu in corpus feruntur e. g. ſui ipſius odium, amorem, admirationem: quorſum referuntur mala perpetrati ſceleris conſcientia, vana ſuperſtitio, erotomania, furor vterinus, enthuſiaſmus atque ecſtaſis; tertia demum illas, quae non in vniuerſo corpore, ſed in ſingularibus partibus reſident, atque ab earum actione peruerſa proficiſcuntur, e. g. ab vtero

* Vſitati pulueris ſternutatorii abuſum, tam epilepſiam, quam ipſum furorem mirum in modum augere nos in ptochotropheo Waldheimenſi creberrima experientia edocti, certo aſſeuerare poſſumus.

tero, a calculo in renibus, vel vreteribus haerente,
quo ſaepe nerueam melancholiam ortam eſſe
arratur.

Progreditur hinc Auctor in *capite 7. ad diuerſa* p. 159.
mptomata, quae nouum nomen melancholiae ner-
eae imponunt, et ad morbos, qui eam excipiunt.
Ieruea melancholia, mutato tantum nomine, in
oeminis non nunquam affectionem hyſtericam con-
ituit, ſi ſymptomata huius morbi, aut conferta, et
um quadam vehementia breuibus interuallis recru-
eſcunt. Haec vero vel vno impetu ſaeuit, acuti
norbi in modum, vel ſtatis et regularibus paroxyſ-
nis febris intermittentis aemula reuertitur, vel ano-
nala et irregularis, paroxyſmos abnormes conci-
it. Prior, cum a cauſſa vehementiori oriatur, re-
quis curatu eſt facilior et huc reducenda eſſe cata-
pſiarum et longarum inediarum exempla, Auctor
utat. Alterius cauſſam, vt omnium morborum p. 163.
eriodicorum, in neruis quaerendam eſſe perhibet,
um nerui quotidie eadem hora in eodem ſtatu re-
eriantur. De tertia notauit tantum id, in quo a me-
ncholia ſimplici differat, fateturque ſe inter hy-
ochondriacos, ſimplici affectu laborantes et neruea
nelancholia vexatos, nullam huc vſque differentiam
eprehendiſſe. Maniacorum vero mere nerueorum p. 164.
nemoriam integram, iudicium facile et liberum
ſſe aſſerit, ſolam imaginationem laedi. Atque hanc
ſſe, vel cum affectu, vt ab amato aut occupante
bie cto nullatenus diuelli poſſit; vel ſine affectu, vbi
d omnia indeterminatim mens inſanit; hinc quo-
ue maniam nerueam aliam eſſe perpetuam, aliam
ntermittentem, eamque aut periodicam, aut ano-
nalam. Nunc cauſſas rimatur, cur plures melan-
holici nunquam ad maniam vſque euehantur, alii
ero facilius et quaſi ſubito corripiantur inſania; in-
e tamen non ſatis concipi poſſe aſſerit, quomodo
haec

haec perpetua ſit, illa intermittat, niſi dicatur, interruptam reuiuiſcere ex occaſione, qua data, erumpit, abſente, conquieſcat. In neruea autem mania ineſſe ſemper aliquid conuulſiui, eandemque, cum affectu ingente ſtipatam, incedere, hinc nullibi mortis cupidinem maiorem, quam ſibi ſaepius conciſcant, quaſi illos nunquam poena deſerat. Signa vero, vt internoſcatur, humoralisne ſit mania, an neruea, admodum difficile colligi poſſunt. Melancholiam nerueam tandem excipiunt 1) febris len-
p. 176. ta neruea 2) maraſmus ſ. phthiſis neruea et 3) paralyſis atque hydrops, qui partim tonum auctum, partim contra fractum peſſundatumque exhibent. Sic commonſtrat Auctor, febrim lentam melancholiae inueteraſcenti ſuccedere, in principio quidem vix cognoſcendam, praeſentiendam tamen ex languore quodam animi et corporis, ariditate cutis, dolore artuum oſteocopo cet; exiſtentem et confirmatam indicare pulſus vacillantis frequentiam, ſummae debilitati conſociatam, atque illam vel in-
p. 179. termittentem vel continuam eſſe; abire ſaepe inopina ſanatione in ſtatum ſanitati propriorem, ſi excitantes cauſſae ſemouentur, v. g. ſi laetitia excipit moerorem. Si autem ingraueſcat, nullaque fiat a cute exhalatio, cachexiam huic febri cum febre cachectica ſuccedere, quam excipit hydrops, vel ſi ſit ſiccitas, melancholia humoralis. In feliciſſima vero terminatione in phthiſin et febrem hecticam abire, quod ex adiuncto calore, qui prius conſtans non erat, et ad veſperam ingraueſcente, auctaque
p. 184. aegri confidentia, cognoſcitur. Hanc vero eas praeſertim cauſſas mature inducere, quae corpus quaſi perpetuo erethiſmo, vt moeror, triſtitia etc. ſtrin-
p. 186. gunt. Quos vero acris aliqua materies phthiſicos effecerit, illos ad hanc tabem non pertinere perhibet. Aegros fere omnes ad frigus nimis impatien-

tes

es esse, cum intus quasi frigescant. Sine febre
plures per annos perstare, cum febre autem ad fi- p. 187.
nem tendentem saepius phthiseos suppuratoriae
formam induere. Cum paralysis ex Nostri senten- p. 188.
tia ab atonia fibrarum dependeat, et in ipsa origine
aliquid conuulsiui habeat, raroque absoluta atque
perfecta occurrat, ab eiusmodi hominibus saepius
adhuc actiones, sed conuulsiue et quasi per saltum,
post praegressum tremorem, peraguntur. Ex hac
paralyseos natura vero circuli sanguinis retardatio
facile concipi potest, ex qua vel stagnatio, gan-
graena et sphacelus, vel promtior, vel facilior ato-
niae transitus in hydropem.

In *parte altera* de *melancholia humorali* exponi- p. 191.
tur. Veteres melancholiam inter morbos non so-
lum ab humorum vitio repetendos, sed etiam ab
intemperie humoris naturae affinis, et inter elemen-
ta corporis constituti saepe ortam esse asseuera-
runt. Recenset igitur Cl. Auctor *cap.* 1. ex antiquissi-
mis scriptoribus HIPPOCRATIS, GALENI,
AETII, ARETAEI, ALEEXANDRI TRALLIANI,
PAULI AEGINETAE, ex recentioribus FERNE-
LII, SENNERTI, PARACELSI, HELMONTII,
WILLISIIque de humoris melancholici, et atrae
bilis natura, melancholiaeque caussis et sedibus sen-
tentias, quae, licet multum discrepent, omnes ta-
men in eo conueniunt, vt caussa morbi huius extra
cerebrum sit quaerenda, a qua illud demum laeda-
tur. Ex recentissimis temporibus SYDENHAM
spirituum ataxiam generandi huius morbi incusat, a
quo vero HIGHMORUS et FR. HOFFMANNUS
dissentiunt, qui, quamuis spirituum ataxiam in ge-
nere non negauerint, huius tamen morbi sedem in
ventriculum hypochondriorumque confinia posue-
runt. Adeoque nunc duplex opinio medicorum vi- p. 223.
get, aliorum, qui melancholiam pro simplici solido-
rum

rum vitio habent, aliorum, qui in ea efficienda ſanguinem craſſum, viſcoſum, terreum, circa aut venae portarum, aut vteri oſtia haerentem, admittunt. BOERHAAVIUS tandem atram bilem e tenebris rurſus eruit, eique nouam formam dedit. Miratur vero Cl. Auctor illum vnicam tantum melancholiae ideam ſuppeditare adeoque eum videri cum Stahlianis conſentire. Verum aſſentitur BOERHAAVIO neganti, melancholicum humorem inter humores naturales recenſeri poſſe, cum ille ſemper ſoboles ſit vitiati corporis.

p. 227. *Melancholiae* igitur et *atrae bilis exiſtentiam* commonſtraturus in *capite* 2., primum ad ſanguinis, deinde ad bilis naturam reſpicit Auctor; hinc primo loco oſtendit: proportionem partium ſanguinem conſtituentium variare, nunc plus eſſe partium terreſtrium, craſſiorum, nunc aquei liquidi. Liquida quaeque, rapido motu circumacta, ſi heterogeneis conſtent partibus, adipiſci acredinem quandam, alcaleſcentem ſcilicet volatilem. Hinc in eo ſanguine, qui multum exercitatus eſt, plus procliuitatis ad putredinem obſeruari, quam in eo, qui tardiore motu incedit. Minus quoque a motu dilutum eſſe cruorem, magis ergo ſolidis foetum partibus, hinc variam pro varietate motus ſanguinis denſitatem. Melancholiam quamque ab alacritate ceſſante principium ſumere. Alacritatem vero peruiam atque meabilem omnium vaſorum conditionem, tenacitatemque debitam, fluiditate temperatam, in liquidis ſupponere. Quodcunque ergo, aut vaſis meabilitatem aufert, aut liquidis debitum tenorem impedit, illud alacritatem ſimul tollere. Humorum autem eam conditionem veteres ſpiſſam ſimul atque acrem voluiſſe, in qua ingens motus difficultas ſit, eamque aduſtionem et incinerationem vocaſſe. Huius autem duplex genus ſedulo diſtinguendum

1) ab

) ab iis cauſſis, quae, dum motum intendunt, enuitatem etiam principiis ſanguineis imper- iunt, 2) earum, quae liquidioribus ablatis, te- uitate imminuta, ſpiſſitudinem augent. Priores auſſae denſitatem ſic dictam inflammatoriam accen- unt, poſteriores ſpiſſitudinem piceam, viſcidam onciliant, quam melancholiam licebit nuncupare. Hinc in illa tenacitate aquea liquida admiſſa iungun- ur maſſae ſanguineae difficilius, faciliusque effluunt, t 2) vt ſpiſſitudo inflammatoria facile in melancho- iam tranſit, ſic fieri poteſt huius in illam tranſitus. Hoc autem pendere a motu nouo ſolidis quacun- ue de cauſa impreſſo. Si vero ſolida ad nouum notum non irritentur, maſſam ſpiſſiorem, non au- ta ſolidorum actione, conſtituere et frigidum et ccum humorem veterum. Perſeuerante hac ſan- uinis conditione, coctiones neceſſario vitiari, hinc hylum ſpiſſiori liquori non admiſceri, ſed per te- uiora vaſa maximam partem effluere. Inde vero itali animali fluido defraudari fibras, areſcere, in- rmari. Arefactas fibras viuaciores concipere oſcil- tiones, debilitatas infirmiores. Hinc ſpiſſitudini elancholicae iungi melancholiam nerueam, id uod binis exemplis illuſtrat. Alteram vero melan- p. 237. oliae et bilis atrae ſpeciem oriri a bile acri vitelli- a corrupta. Bilem in hepate ſecretam tenuiſſi- is conſtare partibus, hinc facile reſorberi et in nguinem refluere, et quoad colorem in porraceam tellinamque abire poſſe, quod ii, qui viridia euo- unt, probant. Cauſſas, bilem in acre acidum con- ertentes, ad quatuor capita reducit; 1) vitia ſan- uinis, glutinoſo ſpontaneo abundantis, atque v. g. hloroſin, inſonte vtero, in melancholiam immo et aniam ſaepius degenerem producentis; 2) he- atis et organorum eiuſdem ſecretioni et aſſerua- oni inſeruientium, cum v. g. bilis ſola ſtaſi ſine vlla

vlla acidi miſcela viridem * acquirat colorem; 3) contentorum in ſtomacho et inteſtinis v. g. abuſu acidorum; 4) cauſſarum qualiumcunque in reliquis corporis partibus habitantium concurſum v. g. viridium vomitus poſt capitis vulnera grauiora. In atrum vero verti liquamen, partim ab iisdem cauſſis intenſioribus factis, partim vero a lienis affectionibus, quibus ſoluuntur, ſi materia nigra per diarrhoeam ſecedit; ſic Noſter quoque hyſtericam vidit, quae ſub paroxyſmi ſolutione vrinam atram, atramenti inſtar redderet, in alia atra bilis cum in-
p. 247. ſigni leuamine ex vtero exiit. SIMSONI ſententiam, ſanguinem extrauaſatum, ſtaſi atrum factum, atram bilem mentiri, in variis quidem caſibus concedit, aliis tamen refellit, notasque affert, quibus atra bilis a ſanguine atro diſtingui poteſt. Scilicet ſanguinem atrum copioſe dilutum lintea macula obſcure rubeſcente, atram bilem contra vtut copioſe dilutam macula flaua, non niſi frequente ſaponis vſu delebile inficere. Odorem nigrae bilis, tum vomitu, tum per aluum emiſſae, ad nares fortiter aceſcere, qui ſanguini putrefacto competere non poſſit, et in foetidiſſimum vertatur, ſi atra bilis vl-
p. 253. cerando ſanguinem eliciat. Oſtendere dein ſtudet acidi

* Solam ſtaſin bili viridem, ne dum atrum, colorem non neceſſario conciliare, nos inter alia quoque edocuit ſectio viri 54. annorum, a pueritia ſtupidi, maxime iracundi: et inter epilepticos inſultus demortui, in cuius ductu cyſtico vnus ex quinque lapidibus baccae rubi magnitudine et figura, coloris ſtraminei, firmiſſime incarceratus omnem bilis cyſticae exitum prorſus impediuerat. Veſicula ipſa vero turgidiſſima, loco bilis, et quidem ex hac hypotheſi, viridis vel atrae, vncias duas cum ſemiſſe liquaminis candidiſſimi, viſcidiſſimique pellucentis, nequaquam acidum ſpirantis, albumini ouorum recentium ratione conſiſtentiae ſimillimi, continebat.

cidi, intra vaſa actionem ſuam exercentis, exiſten-
iam ex iuſculorum ſepoſitorum aceſcentia tanta,
uae etiam ebur, vt in lacte, emolliat. Hanc
ceſcentiam ſanguinis a chyli acore proficiſci arbitra-
ur. Ex virus cancroſi, ſcirrhos emollientis et in
eſſimum vlcus conuertentis, efferueſcentia cum
errreis, ex oſſium emollitione, quae a ſolis aci-
is * emolliri poſſint, variisque teſtimoniis exem-
lisque, acidum diu in corpore et praecipue pi-
uita glutinoſa inuolutum latitare poſſe demon-
rantibus, patere putat, veteres nequaquam
anos fuiſſe, cum hinc nigrum humorem, illinc
elancholiam, ex vtrisque vero natam atram bi-
em diſtinguerent, quod etiam aliis, cuiusque ha-
um trium ſpecierum exemplis, a ſe ipſo obſer-
atis et viſis, vlterius illuſtrat.

In *cauſſas capite* 3. inquirens, quae melancho- p. 264.
am producunt, triplicem earum indagationem in-
tituit, 1) quae a porraceae bilis corruptione 2) a
tuitae acris vitio, et 3) ab vniuerſa ſanguinis craſi,
elancholicum vitium contrahente, pendent, quas
rſus in duplicem claſſem diuidit, vt alias ab inter-
s diſpoſitionibus, morboſum ſtatum conſtituen-
us, alias vero ab externis, vndiquaque nos am-
entibus inſidiis deriuat. Sic in ſenibus aliquando
orbis inflammatoriis; ſic ipſi morborum acuto-
m acriſiae; ſic et viribus ab iisdem morbis ex-
uſtis, vt et morbis, a venenato miaſmate penden-
us, v. g. variolis, melancholia facile ſuccedit.
ronicos vero morbos triplici ratione ad humo-
rem

* Acidum vero, ſi vnquam, certo rariſſime, emollitio-
nis oſſium cauſſam eſſe, iam dudum demonſtrauit Cl.
LUDWIGIUS in diſſ. de laeſa oſſium nutritione
Lipſ. 1759. Vid. etiam Commentar. hor. Vol. IX,
pag. 141 ſqq.

rem melancholicum producendum conferre, 1) si
morbus singularis ex visceris alicuius obstructione
vel functionis laesione vniuersalem inducat, 2) si
secretio naturae familiaris intus retineatur, et 3)
si fermentum aliquod, in sanguine enatum, intra molem cohibeatur, aut in partem aliquam contra naturae institutum depellatur. Ostendit dein, quomodo hepatis et praecipue lienis obstructio humoralem melancholiam gignat. Lienis morbum prolixe describens ex veterum sententia, praecipue ex colore vultus lurido et atro, sublatoque hypochondrio sinistro cognosci posse statuit, * viditque lienem tanquam vesicam aere plenam, qui discissus, quasi aere exploso, concideret. Ex altero genere haemorrhoidum secretionem, aut interruptam, aut suppressam ideo ad hunc morbum concitandum plurimum conferre arbitratur, quia 1) plethoram et inde sequentia mala infert, 2) hanc praecipue in hepar, lienem atque ventriculum defert, et 3) miasmata impura, alias cum haemorrhoidibus excreta, totum corpus inficiunt, id quod
p. 280. variis exemplis illustrat Tertium tandem genus a miasmate venenato, intus cohibito, pendens, in varias classes rursus dispescit, sc. 1) in illa, quae solida sine magno quidem dolore aut febre, importune tamen, vellicant, pungunt, stimulant, orto enim graui dolore, aut febre, melancholia soluitur, vt v. g. erumpente podagra, vel febre acuta, saepius fieri solet; 2) quae stimulant aeque solida, ac in fluida agunt, vt v. g. lues venerea, lepra, papulaeque melancholicae, pruritus enormes excitando;

3) quae

* Ex his signis iudicaturus, in ptochotropheo Waldheimensi vix vllum lienis morbo laborantem agnosceret, cum tamen in numerosis melancholicorum dissectionibus varios lienes, morbose affectos, licet non aere distentos, inuenerimus.

quae in fluida potius, quam in solida agunt, quod
ab humoribus, qui facile ad acescentiam ver-
nt, v. g. a lacte grauidarum, aut puerperarum,
acore reliquum inficiat sanguinem, a lue scorbu-
ea. Praedispositionem vero ad humoralem me-
ncholiam in indole, a sex rebus non naturalibus
ata, quaerendam esse arbitratur. Sic atmosphae-
n Angliae frigidam et humidiorem melancholiae
rueae, aridiorem e contrario calidarum regionum
nperaturam humorali magis fauere ex copiosori
orborum istorum prouentu ostendit, concedit ta-
en et acerrimum frigus ad melancholicum hu-
orem producendum concurrere posse. Pluri-
im etiam nocet et gignendo huic morbo potissi- p. 286.
im inseruit victus durior, tenacior et copiosior,
aesertim ex acescentibus et immaturis fructibus,
itus a victu leuiori ad duriorem, a labore et exer-
io ad otium transitus, animi tristia pathemata,
neris praeposterus vsus, purgantia remedia quae-
nque, acrium spirituosorum, praesertim vinoso-
n, opii, narcoticorumque abusus.

De melancholiae humoralis sede agitur in *capite* 4. p. 295.
amdiu humor melancholicus cum sanguine per
um corpus oberrat, dispositio tantum, non vero
e melancholiae morbus adest; proxima vero est
gnatio; cerebrum ceu debilissima pars resinosae
piceae sanguinis crassi diathesi facillime cedit.
cum facies in nullo alio, ac in hoc morbo, ita
n interioribus consentiat, haec in his aegrotis,
magis, aut minus lurido colore indubitata la-
tis in cerebro mali signa prodit, licet caussa
sdem ab abdominali vitio pendere possit. Hinc
uidas saepe melancholicas fieri, saepiusque iis
dari faciem, rarissimo exemplo nobilissimae foe-
ae, triginta circiter annos natae, grauidae, Au-
comprobat, cui parum melancholicae, septimo

grauiditatis menſe facies ſenſim nigerrimo colore ad
collum vſque obducta fuit, intactis oculis intacto-
que labiorum rubro limbo, qui partus tempore ſu-
dore nigro, lintea atramenti inſtar tingente, maxi-
mam partem et biduo poſt lochiis rite fluentibus
prorſus ablatus eſt. In altera vero hanc proxime
ſecuta grauiditate, redeuntem hanc faciei nigredi-
nem primi obortae tertianae febris inſultus penitus
p. 302. ſuſtulerunt. * Tertia demum et frequentiſſima
melancholiae ſedes ea ſunt viſcera, quae ad bilis
ſecretionem, aut per ſe, aut inito cum hepate com-
mercio, concurrunt. Lienem vero tanto volumine
intumeſcere autumat Noſter, vt eo tanquam zona
cingantur homines, tantaque celeritate detumeſce-
re, vt saepe receptaculi ad inſtar videretur conſtitu-
tus; ſua vero tumefactione ita inteſtina comprimere,
vt flatus et borborygmi ab eo exire dicti ſint ſub no-
mine rugituum lienis, id quod nos in tanto melan-
cholicorum confluxu, creberrmisque eorum diſſe-
ctionibus nunquam obſeruaſſe, ingenue fatemur. De
atra bile vero mota aſſerit, venenum melancholi-
cum, ſi aliquid acredinis natiuae conceperit, glan-
dulas lymphaticas inficere, lymphae ſpiſſiori inhae-
rere, et ſi ab occupata ſede deturbetur, miſerrime
alias

* Nos Cl. Auctoris obſeruationes nequaquam in dubium vocamus, miramur vero, nos per integrum nouennium inter plus, quam quingentos melancholicos maniacosque, ne vnum quidem faciei nigredine notatum conſpexiſſe, licet facile concedamus ſub finem morbi, faciem, cachectico paulloque in icteritium vergente colore foedatam, deprehendi. In principio vero et ſtatu morbi ſaepius perplures iuuenes et puellae, quin immo foeminae hoc morbo per decennium et quod excurrit, conflictatae, tanto adhuc venuſtatis decore praeditae conſpiciuntur, vt plures alias eiusdem aetatis, ſaniſſimasque pulchritudinis forma longe antecellant.

lias, attamen aut ſtructura, aut vſibus anologas * partes inuadere, id quod notabili funeſtoque exemplo illuſtrat.

Melancholiae humoralis ſigna et ſymptomata capite 5. expoſiturus, tria ſtadia perſequitur 1) incipientis, 2) adultae et 3) inueteratae. Deſcribit gitur, quomodo praediſpoſiti ad hunc morbum cognoſcendi ſint, et licet ſaepe aliena larua indutus, ncedat, hoc tamen ſibi proprii habere, quod frigoris vndequaque diffuſi ſpeciem praebeat, nec vlam afferat febrilis incendii ideam. Omnibus vero, quibus malum epigaſtricam regionem et vtrumque hypochondrium obſidet, commune fere eſſe enormem, immo ad ipſam tangentis manum ſaepe ſtupendam pulſationem, qua vniuerſum abdomen conuti videatur, quam ab ipſa aorta deriuat. Si vero melancholia ſit in vteris, ſymptomata eadem, quae n melancholia neruea obſeruari, differentia ab exeunte humore albo, cauſſisque praegreſſis ſumta. Quos cauſſa, vniuerſum corpus occupans, diuexat, llos in primo morbi ſtadio ſumme macilentos eſſe contendit. His etiam proprium eſſe, cutim oediſſime deturpari; humore enim ad cutim deato, intolerabilem oriri pruritum, hinc a ſcalptura iſſuras vlceraque produci maligna, vix ſanationem admit- p. 308.

* Sic nos in quatuor maniacis eiusmodi glandulas infarctas, grani milii et cannabis magnitudine, innumerabiles, et tanta copia in externa ſuperficie ventriculi totiusque inteſtinorum canalis; in binis vero ex his non ſolum in hoc, ſed etiam in tota peritonaei circumferentia, in vtroque latere omenti meſenteriique, nec non in tota ſuperficie diaphragmatis, abdomen reſpiciente, et inferiore hepatis ſuperficie inuenimus, vt nullibi locus, nummuli magnitudine, ab iis liber deprehenderetur, quarum quaedam lentis magnitudinem aequabant, et in vnico cadauere nigro colore praeditae conſpiciebantur.

admittentia, (id quod in ptochotropheo Waldhei-heimensi vix vnquam fieri meminimus,) si vero hac via omne malum exhauriatur, quod euenisse vidit Noster, hoc non nisi summa cutis iactura fie-
p. 319. ri. In altero stadio vix aegrotant miseri, sed vni iam ideae eique moestissimae affiguntur. Aliquando tamen subito erumpit melancholia, quod duobus sat notabilibus exemplis illustrat. Ordinis vero gratia melancholiam nunc praesentem et iam confirmatam duplici in stadio considerat Auctor. 1) decursus scilicet et 2) degenerascentis atque ad aliquem terminum tendentis. Incipit autem ab vltimo, vtpote leuiore, signaque, quibus breuiter minatura a vulgari melancholia distingui possit. Illi sunt: frigora huc et illuc decurrentia, saepe cum enormi glaciei sensu in hac vel illa parte, ad ossa vsque interiora penetrante, cui succedunt calores incerti, et paulo post symptomata, parti, per quam debet humor melancholicus exire, propria. Aut enim ad cutem * defertur, aut ad glandulas, aut vias, quibus intestina patent, affectat, quae omnia vna cum vomitu nigro satis clare describit exemplisque illustrat. Si vero per aluum solam fertur humor ater, modo grumosus apparet, quasi e sanguine concreto formatus, et vero sanguine mixtus, modo sincerus; prodit etiam specie picis liquidae, abrasaque secum ab intestinis glutina et mucaginem loco natiuam auehit, quae vero excretio raro vltra septem dies perdurat. Noster quoque talem exire vidit, qualis euomitur, ramentorum nigrorum summe dilutorum specie, et saepe sine vlla violentia symptomatum per menses integros. Feminis

* Huic forte oculi annumerari possunt. Vidimus enim maniam sex et quot excurrit mensium, atrocissima oculorum inflammatione breui temporis spatio felicissime terminari et prorsus euanescere.

Feminis vero humor ater exit ab vtero per ſeptem, aut nouem dierum ſpatium. Viris quoque rarius, feminis autem frequentius melancholia per veſicam et vrinas expurgatur, fluxu per aliquot dies durante. Qui vero humoris exitu non liberantur a morbo, horrendis tandem ſymptomatibus conficiuntur, quae Noſter in quatuor diuerſis ſectionibus et quidem 1) de ſymptomatibus hypochondriorum et abdominis, 2) partium in thorace contentarum, 3) capitis, 4) cutis et artuum vlterius proſequitur, quae cum omnia hic recenſere nequeamus, quaedam ſaltim exempli loco commemoraturi ſumus. Notamus ergo, hypochondriorum ſublationes inter noſtros rarius obſeruari; noſtris quoque melancholicis rarius contigit, vt ab aluo depoſita peius, ſed plerique e contrario melius ſe habere videantur. Symptoma illud, quo exquiſite melancholicus poſt emiſſam aluum tota abdominis parte ſiniſtra, ab epigaſtrio ad hypogaſtrium aere turgeret, depreſſa interea dextra eius parte, nullo modo explicari poſſe arbitratur. * Miramur vero Cl. Auctorem inter haec canalis inteſtinorum ſymptomata vermes

 prorſus

* Nos quidem hoc ſymptoma nondum obſeruauimus, quod vero illi non adeo difficile videbitur extricatu, qui ex crebrioribus eiusmodi cadauerum diſſectionibus miras illas inteſtinorum tam inter ſe, quam cum peritonaeo, meſenterio praecipuisque viſceribus per innumerabiles membranas, concretiones conſtrictionesque, modo per vniuerſum abdomen, modo in vno tantum latere deprehendendas, mirasque coli tam praeternaturales expanſiones, quam aberrationes a ſitu naturali, dum nimirum non ſolum ſub hepate ſaepius iterum ad coecum vſque deſcendit, et hinc vel ſtatim rurſus ad hepar adſcendit, vel hypogaſtrium tranſuerſim peragrans, in ſiniſtro demum latere verſus lienem adſcendendo conſueta via terminatur, ſed etiam ſaepe numero prope finem ex pelui

prorſus omiſiſſe, qui tamen haud raro atrociſſima ſymptomata, quin immo mortem adferunt.* Symptomatibus partium in thorace contentarum Noſter annumerat aſthma periodicum conuulſiuum et obſeruauit aliquoties ſine vllo tumore aliquam anginae ſpeciem per decem menſes integros, quae deglutitioni ** plus morae, quam doloris iniiciebat. Sic quoque mulierem cognouit, quae ſputa nigra, puluere atro obſita, longum per tempus exſpuerat, ſummaque anxietate ad ſcrobiculum cordis ingenteque ſuffocatione matutino laborabat. Ex ſymptomatibus capitis eſt melancholicus capitis

pelui recta rurſus verſus (vmbilicum ventriculumque adſcendit, ibique, curuatura ſiniſtrorſum facta, in peluim regreditur, rite cognouerit.

* Lumbricos enim ſub finem morbi crebrius ex ore reiici, non adeo rarum eſt. Vidimus maniacum, exulceratione leuiore naſi labiique ſuperioris fere continua vexatum, qui primo vulgo ſic dicto crampo admodum dolorifico vnius, hinc et alterius manus brachiique afficiebatur. Simili dolore haud ita longe poſt pes vterque atque crura corripiebantur. Hunc ſtatim excipiebant conuulſiones atrociſſimae totius corporis, et continuae per plures dies, inter quos ſummosque cruciatus eiulatusque aeger magnam lumbricorum vim ſenſim euomens, miſerrime exanimabatur. Cadauere aperto, inter alia notatu digniora, rariſſimo, et quantum ſcimus, nunquam antehac cognito exemplo, tres quoque magnos lumbricos mortuos veſiculae felleae vna cum bile, halecum ſalitorum muriae, quoad colorem et conſiſtentiam, ſimillima, incluſos, ſectione deteximus.

** Sic vir per plus, quam decem annos perpetuo maniacus, ex longo iam tempore incontinentia vrinae vexatus, nuper ſub lenis febriculae inſultu tanta deglutiendi difficultate absque vlla inflammatione, tumore aut dolore per quatuordecim dies laborabat, vt, quidquid deglutire conabatur, per nares redderet, inter quae, excrementis ſine ſenſu ſecedentibus, mortuus eſt.

capitis dolor frequens, et leuis coryza, capitis a somno ſurgentibus grauedo, difficilior ad quaſcunque ſerias res attentio, non niſi capitis dolore luenda. Ad ea quoque refert abſurdorum adpetentiam, quam raro in viros cadere autumat, nos vero in viris quoque pluries iam obſeruauimus. Inter ſymptomata externa cutis et artuum praeter colorem, maculis foedatum, refert tumores duros cum ſcabritie quadam coniunctos, tenaces, rebelles, quibus Noſter in milite totum dorſum conſperſum vidit, qui, imprudentius cauteriis tractati, breui mortem accelerarunt. Omnium vero peſſimum eſſe maculas, quae in gangraenam, ſphacelum, aut vt veteres vocabant, in cancrum abeunt. Vidit Noſter virum, qui, progrediente malo, in gangraenam ſiccam incidit, qua per triennium depaſtus occubuit.

Quum tandem Cl. Auctor *capite 6. melancholiae humoralis in alios morbos abeuntis, ſymptomata* explicare ſtudet, incipit ab inſania, quam dicit eſſe corporis aegrotantis conditionem illam, in qua iudicia, a ſenſibus oriunda, nullatenus, aut inter ſe, aut rei repraeſentatae conueniant. Varias huius ſpecies recenſet, hic vero de ea tantum agit, quae melancholiae ſuccedit, aſſeritque, imaginationis viuaciorem impetum inter alia recte inter praediſponentes ad inſaniam cauſſas recenſeri. Nimis vero generaliter eloquuta eſſe videntur, quae in P. II. Cap. III. p. 284. iam attulit, *neminem melancholicum, neminemque*, quod hic repetit, *maniacum naſci* *. p. 359.

 Raro

* Ex ipſa enim Cl. Auctoris in limine huius libri data melancholiae definitione, quod ſit *mentis illa impecillitas, a corporis vitiato habitu oriunda*, etc. iam ſatis patet, multos eiusmodi imbecilles, et a pueritia ſic dictos ſtupidos, quibus ptochotropheum Waldheimenſe

Raro ipsi primaria maniae caussa intra cerebrum hospitari videtur, recensitis itaque causis, quae primo melancholicis, atra bile laborantibus, maniam accersunt, duplicem symptomatum classem constituit, quarum altera incipientem, altera confirmatam comitantur. Suadet iis, qui curam suscipiunt, sedulo animaduertere, quo delectentur, quid fugiant maniaci. Sic vix vnum reperiri asserit, qui tabaci puluere, etiam ante inassuetus, summopere non delectetur, quod experientia confirmari etiam nos obseruauimus: vix vllum quoque esse perhibet, quem non, momento saltem temporis, sonus instrumenti musici perceptus e furore reducat. Et quamquam multa absurda perpetrant, aliqua tamen

heimense vere abundat, nasci, sed praeterea quoque vere natus maniacus hic nobis innotuit. Femina enim adhuc dum superstes, satis succulenta atque robusta, quadraginta annorum, continuo ridens, et absurdissima quaeque loquens, caeterum corpore sana, ante 12 vel 13 annos post partum laboriosissimum filiae primogenitae in mentis imbecillitatem, seu stupiditatem quandam incidit, quae summopere aucta est, cum, durante bello, filia a caesa arbore matris incuria miserrime periret. Postea breui ante mariti obitum rursus grauida facta d. 20. Ianuar. 1763 puerum absque vllius adminiculo sola mirando modo peperit, vere maniacum. Is enim, cum die 24. Octobr. 1763 vna cum matre in ptochotropheo hoc reciperetur, tanta musculorum artuumque vi, tantaque ferocia praeditus erat, vt saepius a quatuor robustis feminis non satis coerceri posset. Aut enim absque vlla ratione in cachinnos prorsus immodicos soluebatur, aut ira percitus quicqnid in manus incideret, vestes, lintea, lectulos, ceu filum tenue discerpebat. Scamna, mensas, quin immo parietes adscendens, nunquam solus relinqui poterat. Postea vero dentitionis difficultate, cum non nisi duos incisorios inferiores ostenderet, in marcorem phthisinque incidit, qua die 9. Aug. 1764. suffocatus obiit.

men non ſine conſcientia malefacti agere, hinc ſi latens adhuc conſcientiae ſenſus rite excitatur, eum ad ſanitatem reſtituendam conferre poſſe credit. De prognoſi agens monet, plures eſſe morbos, qui, p. 378. dum inſaniam tollunt, mortem inferunt, hinc vulgatum illud, inſanos, ad mortem proximos, ab inſania liberari, non de omnibus valere, recte annotauit. Inſanos longaeuos, ſi iuuenes melancholia humorali correpti fuerint, rarum eſſe perhibet, nos tamen ex ptochotropheo Waldheimenſi plura exempla in contrarium proferre poſſemus. Morbo acuto incidente, eos obire ex melancholia mota, increſcente vero ſenſim inſaniae cauſſa, conuulſionibus corripi et decedere poſt inſultus aliquos epilepticos. Quosdam apoplexia, plures vero ſubita placidaque morte ſublatos vidit. Cadauerum luſtrationem ſibi vix in vno aut altero licuiſſe fatetur. Pergit ad melancholiam, in hydropem, aut phthiſin abeuntem. Hydropem ab indurato hepate et alio quocunque abdominis viſcere deriuat. Vidit quoque Noſter ſpaſmorum quoddam genus, ad diaphragma ſaeuiens, abdominis molem arctare, ſanguineoque latici obicem ponere, ita vt hinc naſceretur hydrops, nulla interius ſenſibus patente obſtructione, quod ex aperto cadauere conſtitit. Phthiſin vero, a melancholici humoris influxu pendentem, nec ſimplicem, nec vniformem eſſe, pro maiore minoreue indurationis vel eroſionis ratione. Ad duo vero tantum capita referri poſſe, ſiccam nimirum eamque, quae corpus non ſine ingente humorum vi exeunte perimat. Siccam, quam cum variis exitus modis deſcribit, vix aliud ſymptoma habere quam cum moeſtitia atque deſperatione coniunctam marceſcentiam, quae tamen ſub finem morbi omnino fere diſparet. Hanc ſiccam vero phthiſin aliquando, quaſi ſubito, in humidam verti, tuncque leni titil-

latione fauces irritari, ingentemque exire aquae copiam, vt inunctione mercuriali saliuantes crederes. Marcorem vero in dies auctum, non, vt in vulgari phthisi, fiduciam simul atque spem relinquere, sed cum desperatione perpetua coniunctum, eidemque hoc proprium esse, quod dolores ad articulos ingrauescant, ingens sputorum copia acescentium exeat, et sub finem tantummodo striae san-
p. 390. guineae remixtae appareant. Progreditur denique Auctor Cl. ad melancholiam motam, seu in morbos acutos abeuntem. His dissoluitur quidem tenax melancholica viscidicitas, augetur vero acrimonia. Hinc nullibi vehementior omnium symptomatum excandescentia. Post signa igitur, ex quibus atram bilem motam adesse, cognosci potest, ostendit, saepe ipsam in stomacho scenam peragi, vnde vomitus atri lethales, quorum bina exempla Ipse vidit Cl. Auctor. Dysenteriam ab atra bile natam, non tormina solum, sed saeuissimos cruciatus, dirasque conuulsiones inducere. Atra bilis in hypochondriis inflammata, sublatis et extra retractis hypochondriis, vehementissimum sibi dolorem adiungit comitem iisque pus, bile atra mixtum, biduo ante mortem infra exit, aliquando tamen acerrima pars, ad cerebrum delata, pessimam phrenitidem inducit, quae rursus varie terminatur. Quotiescunque vero atra bilis thoracem occupauerit, immobiles et quasi lapideos fieri pulmones; hinc quasi iunctam peripneumoniae orthopnoeam compositum morbum facere, quem cita mors excipit. Cum HELMONTIO vero credit, non necesse esse, vt partes atrae bilis ad cerebrum deferantur, cum ipsa neruorum vacillatio mentis imperium destruere possit. Duplex igitur ab atra bile mota pendere posse phrenitidis genus, alterum cerebro proprium, alterum a partibus incipiens a cerebro dissitis. Anthrax, gangraena,

graena, ſphacelus, a cauſſis internis ſubito cum ipſa morte apparentes, ad effectus bilis atrae motae recte a Cl. Auctore referri videntur.

XI.

ANTONII DE HAEN S. C. R. A. Maieſtatis Conſiliarii et Archiatri Med. Prof. Prim. etc. Pars nona rationis medendi in noſocomio practico. Viennae Auſtriae. Sumptibus Hermanni Ioſephi Krüchten. 1764. 8. pl. 19. Pars decima ibid. 1765. 8. pl. 21. tab. aen. IV.

Pergit Cl. Auctor in declarandis variis doctrinis, quae ad medicinam practicam certiorem et excellentiorem reddendam pertinent, et cum in hac parte de dubia diagnoſi in multis morbis agat, in primo capite hiſtorias morborum et ſectiones cadauerum praemiſit, quas ſuccincte deſcriptas, breuius repetere haud poſſumus, praecipua e ſecundo capite indicaturi, in quo pathologicam conſiderationem ſubnectit. P. IX.

In genere monet viſcerum ſitum in diagnoſi formanda probe attendendum eſſe, quanquam ex peruerſo ſaepe ſitu haud paucae fallaciae occurrant, inprimis in morbis epigaſtrii, ſi hepatis moles ventriculum in ſiniſtrum latus protrudit, vel eundem a diaphragmate remouit, ideoque oeſophagum multum protrahit. Et ventriculus ſaepe nimis extenſus dextrorſum vergit, ſaepe in inteſtini formam contractus eſt. Ex his aliisque differentiis viſcerum apparet, quam caute in morborum ſede definienda verſandum ſit, neque tactu factam diſquiſitionem ſufficere. Hepatis etiam plura mala ſunt, quae icteritius color non comitatur. Facies florida p. 51.

erat

erat aegro, in quo poſt mortem hydrops pectoris, et membrana externa lienis vere cartilaginea inuenta eſt, et cum pectoris inflammatoriis morbis in ſuperiori capite duorum aegrorum mentio fit, in quibus lien cum eius membrana in pultem conuerſus eſt.

p. 56. Tumor infimi ventris ex varia viſcerum labe, quid? quod ex rene aut veſica, vltra modum extenſis, obſeruatus eſt. Hydropis pectoris praeſentia ſignis ſuis non cognoſcebatur, reſpiratio quidem difficilis et anxia, tuſſicula inanis, tumor hypochondriorum ſine tumore reliqui infimi ventris, diarrhaea et diureſis ſolatium afferens aderat, nocturna tamen anxietas et tumor oedemotoſus inprimis manuum praecipua ſunt ſigna. Et pericardii hydrops, vel per ſe, vel hydropi pectoris iunctus in ſignis ſuis ſaepe fallit, cordis enim quaſi in aquis natantis perceptio eiusque palpitatio in iis deficiunt, in quibus tamen poſt mortem aqua inuenta eſt.

p. 61. Quanquam vero pulſatio tumoris aneuryſma prodit, fallit tamen, alia interdum pulſantis tumoris cauſſa reperta. Matrona 59. annorum inter alia morbi ſigna, tumorem in infima et ſiniſtra epigaſtrii regione haud procul ab vmbilico pulſantem tactui offerebat, ſectio autem cadaueris declarabat colon longitudine quatuor latorum digitorum diametrum ſeſquipollicis habuiſſe, partique ampliatae tantam vtrinque anguſtiam adfuiſſe, vt aer non niſi vi per eandem impelli expellique poſſit, pulſus itaque perceptus ex arteria quadam meſocolica in tumore excurrente, minime tamen ab arteria, in tumorem extenſa, percipiebatur.

p. 63. Gaſtritis valido ventriculi dolore et ingeſtorum reiectione per vomitum, vt ſignis pathognomonicis cognoſcitur, foemina tamen, hoc morbo affecta, poſt-

poſtquam ab initio ſponte ſepties vomuerat et aluum depoſuerat, poſtea tamen vſque ad mortem alimenta appetebat et retinebat, quanquam ventriculus poſt mortem inflammatus inueniebatur. Mittimus, quae de fallacia ſignorum in paraphrenitide et in ſanguine, variis in morbis e vena miſſo, erudite proponit Noſter, addamus potius pauca de pulſu in peripneumonia. GALENUS et plurimi, p. 78.
qui eum ſunt ſequuti, in hoc morbo pulſum mollem dicunt, quod pulmo non niſi a pituitoſiore et craſſiore ſanguine inflammari queat, Noſter vero ſua et aliorum obſeruatione comprobat, pulſum in hoc morbo, vt in reliquis inflammationibus, durum eſſe, concedit vero tum, cum ſanguis non amplius celeri curſu per pulmones fertur et morti iam proximus eſt aeger, mollem pulſum obſeruari.

Etſi vero quis obiicere Cl. Auctori poſſet, his dubitationibus incertam magis fieri medicinam, aſſumtis tamen opinionibus nihil concedendum eſſe oſtendit Noſter, ſedulo potius in indagandis morborum hiſtoriis et ſectionibus cadauerum verſandum, et dubitationes ideo eruendas eſſe, quo fallacias, ſaepe obuenientes, euitemus.

Capite tertio refert Noſter, ſe hoc anno, nec p. 93.
in noſocomio, nec in aliis conſultationibus petechialia et miliaria exanthemata obſeruaſſe, non quod Viennae extinctum ſit contagium, cum alii medici, qui regimen, a Cl. Auctore traditum, negligunt, huius morbi praeſentiam declarent. Confidentius igitur et aſſenſu aliorum medicorum ſuffultus, ſententiam ſuam, alibi prolatam, de cauſſis horum exanthematum in regimine et medicamentis calidis bezoardicis poſitis, tuetur, eaque nunquam critica pronuntiat.

Capite

p. 103. Capite quarto de ſyſtemate Halleriano, ſenſibilitate ſcilicet et irritabilitate, in variis corporis animalis partibus negata, vel conceſſa, vlterius diſputat Noſter idque omni modo euertere ſtudet. Commemorat calculoſum, qui nullos dolores in rene ſenſit, etſi renes HALLERO ſenſiles dicuntur, et aliorum calculoſorum dolores ſatis noti ſunt. Neque approbat Noſter ſententiam MORGAGNII, qui tumores, lente ortos ſine dolore, ſubito ortos maxime doloroſos dicit, quod experientia ſaepe contrarium oſtendit, in cauſſis potius applicatis nunc doloris abſentia, nunc eius ratio quaerenda eſt, quod etiam de ligamentis et tendinibus valet, et poſtquam de dolore, in geneſi abſceſſuum praeſente et deficiente, ex mente HIPPOCRATIS egit, cutem ipſam, quae ſenſilis eſt, aliquando inſenſibilem deprehendi affirmat.

p. 122. Cum et inflammatorium tumorem interdum ſine ſenſu eſſe credat Noſter, tractationem ſuam ad pleuram dirigit, quam euidenter in viro triginta nouem annorum inflammatam vidit. Febris acuta primum, dein pleuritis e vita ſuſtulerunt hominem, nec ſine peripneumonia, quam teſte BOERHAAVIO non ſolum, vt epigenomenon pleuritidis, ſed aliorum quoque morborum inflammatoriorum aſſumit. Simili etiam ratione peripneumoniam, quae cum duritie pulmonum eſt, ob frictionem, pleuram laedentem, vt epigenomenon peripneumoniae pleuritidem conſiderat. Quoniam autem TISSOTUS, HALLERI ſyſtema defendens, varia argumenta ex MORGAGNII epiſtolis, vt commentario n VALSALVAM affert, haec ſtudioſe repetit Cl. Auctor et in ſuas partes trahit, quae fuſius propoſita, repetere non poſſumus, lectori potius liberum relinquimus, cui ſententiae ex obſeruatis MORGAGNII faueat.

Ad irritabilitatem cordis, ex ſanguine natam, redit tandem Noſter, et cum HALLERUS cor in homine demortuo non raro inane eſſe dixiſſet, contrarium, vel propria experientia conuictus, vel MORGAGNII et VALSALVAE obſeruationibus edoctus, ſtatuit, indeque irritabilitatem cordis a ſanguine non deduci poſſe affirmat. p. 194.

Caput quintum de morbo ileo agit, et experimenta cum machina, ad hunc morbum ſoluendum apta, proſequitur. Meminit periodici morbi in homine triginta annorum macilento, et ex Onaniae vitio languido, cui primum niue abdomini circumdata, paulo poſt potu aquae frigidae, alio tempore cortice Peruuiano, alio, fumo herbae tabaci ano immiſſo, medela facta eſt; gelida aqua vero, herniae vmbilicali foeminae quinquagenariae applicata, leuamen non attulit, ſed poſtquam cataplaſmata emollientia appoſita ſunt, gangraena herniae et emphyſema totius corporis enata ſunt, inteſtino, in hernia contento, inflammato quidem, nondum tamen gangraenoſo. Frigus in his morbis conſtringendo et roborando agit, et dubium eſt remedium, quod, ſi obex remoueri nequit, gangraenam letalem infert. Progreditur ad nouum examen machinae, per quam aqua ad morbum ileum tollendum in anum iniicitur, de qua iam alibi egit. * Refert duas curationis hiſtorias, ex Italia cum eo communicatas, quae felicem euentum in hominibus declarant. Ipſe vero experimenta continuauit in canibus, in quibus aliquoties ex voto ſucceſſerunt, ampliſſime tamen recenſet tentamen, vbi ruptura ieiuni et, vti videtur, parte inteſtini p. 203.

* Rat. Med. Part. VIII. p. 240. vid. Commentar. noſtr. Vol. XIII. p. 444.

inteſtini a mole aquarum diſtenta, alteraque vicina compreſſa, euenit. Concludit itaque Noſter a periculo non alienum eſſe tentamen, inprimis, ſi aquae vrgentur, et tum maxime timendam eſſe rupturam, cum valuula coli, vt alia occaſione dixit, in viuis nimis reſiſtit.

p. 234. Caput ſextum varia proponit. Agit de febribus continuis remittentibus haemitriteis, epidemice graſſantibus, in quibus poſt antiphlogiſticorum vſum, cortex Peruuianus vtilis inuentus eſt, lenia tamen laxantia non intermiſſa ſunt. Fomenta aquae ſimplicis calidae continuata in morbis vlceroſis cutaneis laudat. Endemias in Auſtria ophthalmias et alia oculorum vitia, inde nata, variis remediis corrigere docet, et commendat tentaminis loco applicationem bilis piſcium quorundam, inprimis muſtelae fluuiatilis, ſimili ratione iuſcula viperina in variis cacochymiis et oſtracodermata in rachitide commendat. Effectus triſtes arſenici albi cryſtallini in foemina recenſet, vbi praecipue poſt vomitus conſopitos paralyſis crurum inducta eſt, praeter alia decoctum braſſicae ex mente TACHENII et vim electricam, ſed fruſtra tentauit; pediluuia ex floribus chamomillae, ſambuci ac lauendulae et decoctum ex taraxaco, naſturtio, ſaſſaparilla et liquiritia vſu ſe probauit. Vuae vrſi vſus in calculoſis porro ſe commendauit, dummodo in ſyſtemate vrinoſo interno nulla labes a calculo, vrina retenta et pure inducta eſt. Forte vaccinium foliis buxi ſimili ratione tentari poſſet.

p. 259. Caput ſeptimum nonnulla de inſitione variolarum proponit. Affert nimirum varia exempla variolarum homines altera vice inuadentium, interdum exitu letali, interdum mitiori, interdum grauiori

morbo

morbo subsequuto, et repetit suas antea iam factas conclusiones: vanam scilicet esse securitatem eorum, quibus insitio aut nullas, aut paucas induxit variolas; duram sortem esse parentum, qui naturali via seruatum prolem vident, artificiali occisum; insitas nullam habere securitatem, nec alteras variolas benigniores esse. Repetit praeterea multa alia, quae contra inoculationem iam monuit, et cum interea litteras responsorias Cl. TRALLES ad quaestiones, super inoculatione propositas, acceperit, et ille non nisi limitatum iudicium exposuerat, nonnulla ex his profert, attamen semper contra inoculandi rationem inuehitur, de quibus tamen, cum noua argumenta haud proponat, nihil amplius monemus.

Progredimur potius ad partem decimam, in P. X.
cuius capite primo de colica pictonum differitur. Per- p. 1.
git nimirum Cl. Auctor in declarandis morbi huius phaenomenis, et historiam morbi pictoris tradit, qui, cum in coloribus cerussam et cobaltum crebrius tractasset, colicis paroxysmis vexatus, eos sexies superauerat, in septimo et sequentibus paralysis accessit, qua curata, in decimo paroxysmo periit; accesserunt ante obitum praeter alia symptomata amaurosis, ischuria vera, conuulsiones. De vario p. 14.
ventriculi situ nonnulla monet, et cum inde reliqua viscera in situm praeternaturalem protrudantur, liquet omnino a sede tumoris et doloris aegerrime viscus, primario affectum, definiri. Colon describitur et tab. 1. delineatur, quod a coeco vsque ad flexum sub liene tympaniticum erat, aere vehementer expansum, reliqua portio multum angustata conspiciebatur; etsi vero passim quaedam intestini partes expansae erant, breues tamen, et coarctatis interceptae inueniebantur.

Secunda morbi hiſtoria quadragenarium vi-
p. 23. rum, qui ceruſſam in vſus pictorum crebrius tracta-
uerat, ſiſtit: hic, colica pictonum affectus, vnum
alterumque paroxyſmum et incipientem paralyſin
ſuperauerat, diuque, quod ceruſſam non tractauerat
a ſymptomatibus liber factus erat, hoc tamen labo-
re iterum incepto, auctos morbi impetus ſenſerat
et tandem conuulſus, perierat. In ſectione cadaue-
ris praeter alia, a nobis non repetenda, ventriculum, a
colo depreſſum, eumque in exterioribus tunicis, non
adeo in interioribus inflammatum, expanſiones et
contractiones praeternaturales in ileo, et aliquas
eius partes, bile tinctas, quae certe rariora obſerua-
ta ſunt; porro coecum adeo extenſum, vt in qua-
libet dimenſione octo pollices aequaret, ſiniſtram ve-
ro coli partem, in variis interuallis et contractam et
extenſam, vſque ad rectum inuenit et tab. II. delinea-
uit. In hoc quoque cadauere inflammationem
pleurae vniuerſae a iugulo ad coſtas et diaphragma
adeo diſtinctam conſpexit, vt menyngum cerebri in-
iectio, ex voto ſuccedens, vix pulchrior eſſe poſſit.

p. 40. Tertia morbi hiſtoria pharmacopoeum qua-
draginta quatuor annorum, colica pictonum, ex
ſuis ſymptomatibus cognita, crebrius affectum, ad-
ducit, qui ſubitanea morte ſine vllo ſymptomatum
ſenſu periit. In cauſſis enumeratur vini Auſtriaci
abuſus et coctio emplaſtrorum, quae plumbi calces
excipiunt. In cadauere ante ſectionem, quadrageſi-
ma octaua hora poſt mortem inſtitutam, artus omnes
flexiles et faciem floridam conſpexit Noſter, oculis
tamen turbidis et obfuſcatis. Abdomine inciſo,
ſanguis, copioſius effuſus, apparebat, cuius cauſſa in
hiatu venae cauae mox ſub diaphragmate deprehen-
ſa eſt, quamque Cl. Auctor preſſioni viſcerum validae
verſus diaphragma adſcribit. In ſitu canalis alimen-
torum maxima varietas detegebatur, quae tabula III.
del-

lelineata eſt. Coecum, maxime ampliatum, vbi iam n colum mutatur, in anguſtum canalem abiit, qui urſum aſcendens et iterum reflexus, in inſignem terum amplitudinem extenſus erat, ita, vt coecum t colon expanſum peculiari quadam membrana co-aererent. Coli dextra pars et media zona maxi-ne ampliata ad flexum ſiniſtrum, ſurſum quidem ver-us lienem, ſed paulo poſt iterum deorſum, dex-rorſum et retrorſum flectebatur et, cum ſiniſtror-um iterum duceretur, maxime anguſtum reddeba-ur, breui tamen parte coli, ſub liene denuo expan-e, longa poſtea ſuccedebat anguſtia; in flexi-us vero ad os ileum ſiniſtrum quatuor contracta oca, cum expanſis alternantia, inueniebantur, ante-uam ad rectum accederet. In hoc cadauere etiam uodenum ſingulari modo in amplum cauum ex-anſum et vſque ad ſedem coeci inteſtini depreſ-um erat.

Plures nunc aegros, colica pictonum affectos p. 52.
t curatos, Noſter ſubnectit, nos vero, his praeter-iſſis, pauca ex pathologicis monitis addimus, quae apite ſecundo traduntur.

Plumbi effectibus hanc colicam adſcribendam p. 79.
ſe, ex hiſtoriis morborum deſcriptis patet, qua in vinum, plumbo mangoniſatum, quoque accuſan-um eſt, quod Noſter ex iis praecipue, quae Cl. AUBIUS in actis Harlemenſibus expoſuit, repetit, poſtea medicamenta, ex plumbo parata, accuſat. oeces, globulorum inſtar formatae, certum ſignum teſtinorum contractorum exhibent, tubercula ve-o ad carpum genita, incerta ſunt. Inter ſympto-ata conuulſio, multis lethalis, et paralyſis ſaepe oſeruata eſt, etſi interdum incompleta, icterus in ultis, in aliis iſchuria, vnico autem exemplo amau-oſis ſuperueniens declaratur.

p. 104. Quod ad morbi curam ſpect t, oleoſis poſt opiata et purgantia maximos effectus tribuit, electricitatem tamen ſimplicem, non auctam, cum fructu admoueri monet

p. 115. Caput tertium praecipuam quandam morbi hiſtoriam de tetano refert. Figulus erat, qui, quod plumbum tractabat, colica pictonum laborauerat, et opificio ſuo ideo valedixerat, attamen maxillae tetano, rigiditate dorſi incipiente et difficultate deglutiendi tentatus, exhibitis variis remediis, v. c. fomentis, camphora, electricitate, aliisque alibi commendatis, nullum leuamen ſenſit, die ſeptimo potius febris ſe iunxit, variisque conuulſionibus aliisque ſymptomatibus vſque ad viceſimum diem agitatus, obiit. Totus fuit a morte rigidus, ita, vt tentamina ferme omnia ad veram mortem euincendam inſtituerentur. Sectione cadaueris facta, ſub dura et pia matre ſerum effluxit, et haec ſanguine turgida vaſa oſtendit, ventriculi cerebri vacui, plexus autem choroideus pallidus et hydatidibus refertus erat, in abdomine varia leuiora, a ſitu naturali aberrantia, inuenta ſunt, praeterea intraſuſceptio ilei, diu ſine incommodo tolerata, et quaedam anguſtiae ad flexus coli ſiniſtros inferiores.

p. 130. In capite quarto tetanus morbus accuratius conſideratur. Recenſentur ideo praecipui, qui de tetano ſcripſerunt auctores, ex quibus patet, intendum eſſe morbum vniuerſalem, in quo corpus non conuellitur, ſed recta extenditur, quibus ſpecies antrorſum, retrorſum et ad latera factae extenſionis et partium quoque ſingularium v. c. maxillae adiunguntur. Recenſentur poſtea cauſſae ad repletionem et inanitionem, praecipue autem ad acrimonias varias pertinentes, et ſymptomata, vel ſpaſ-

m

mi validi, vel ſpaſmorum prodromi, diuerſos aegros mira diuerſitate inuadentes, commemorantur. Prognoſin etiam et ratione dierum et ratione exitus morbi dubiam eſſe illico patet.

Curationis poſtea rationes ex variis auctoribus repetuntur. In primis vero ſtudioſius inquirit Noſter in vrinam geniturae ſimilem, quae in his aegris ex HIPPOCRATIS obſeruatione effluit, et, praemiſſis variis commentatorum ſententiis, arbitratur, materiam albam, mucoſam, craſſam, adeoque ſemini genitali ſimilem, ſiue vrina, ſiue alui depoſitione, ſiue moleſtis cum flatibus, ſiue etiam vomitu emiſſam, hic intelligendam eſſe. Tranſit inde ad vrinam arenoſam, in aegro, ſupra deſcripto, quoque viſam, et confitetur ſe deceptum fuiſſe. Arenae enim in vrina eorum, qui nec nephritici ſunt, nec calculoſi, deprehenſae, bonum ſignum morbi ſoluendi eſſe, ex ſua aeque ac aliorum obſeruatione et ipſius MORGAGNII aſſenſu cognouerat; ſed, vt ex diario patebat, aeger, ſupra nominatus, arenulas in vrina quotidie ferme reddidit, tandem tamen obiit. Recenſet ſub finem inſignem copiam remediorum, quae huic aegro applicata et propinata ſunt, quanquam ſelecta, ſine omni tamen effectu.

p. 146.

p. 171.

Subiungit tandem Cl. Auctor quasdam de tetano obſeruationes. Abſceſſum ad fauces cauſſam immobilitatis maxillae fuiſſe narrat, quae tamen, abſceſſu rupto, leuata eſt. Foeminam, validis euacuantibus antea tentatam, inuaſit morbus ſpaſticus et febrilis, inter ſymptomata triſtiſſima accedebat deglutitio, ſaepe cohibita, et ſpaſmus maxillae. Etſi vero in mortua os ſponte aperiebatur, aſſerit tamen et octo horis a morte praeterlapſis, ſic clauſam fuiſſe maxillam, vt non, niſi vi ſumma adhibita, aperiretur. Erat forte rigiditas muſculorum poſt mortem inducta. Tetani ſaepe recurrentis cauſſam ex putrilagine pri-

p. 182.

marum viarum deducendam in homine, intemperatius viuente, oftendit, morbis autem, diarrhoea crebrius recrudefcente, folutus eft. Iuuenis contagio venereo affectus et mercurio fublimato curatus, tetanum maxillae expertus eft, opio et camphora, nec non cataplafmatibus ex fimo equino fanatus. Tandem tetanum ex podagrica materia, epifpafticis potiffimum curatum, recenfet.

p. 194. Caput quintum de febre miliari ac petechiali agit, vbi Cl. Auctor denuo exclamat, fe miliaria exanthemata, nec hoc anno vidiffe et aliorum quoque teftimonia affert, qui, quod fimili ratione aegros methodo antiphlogiftica tractant, eundem morbum, alias frequentem, non amplius obferuarunt. Cum itaque fententiam fuam, faepe propofitam de exanthematibus his non criticis, magismagisque confirmatam inueniat, nunc demum, cum obiectiones Cl. PRINGLE in morborum caftrenfium defcriptione, quas in Anglica operis editione legere haud potuit, in Gallica verfione perfpexit, eidem plenius refpondet. Quod vero haec exanthemata ex obferuatione Anglorum critica pronuntiantur, Nofter non nifi ad certam et continuatam experientiam prouocat, et, qua ratione eam inuenerit, defcribit, cunctaque argumenta breuiter repetit, quae in praecedentibus tomis contra miliaria, vt critica, propofuit. In ea, vt nobis videtur, opinione verfatur, fe folum obferuaffe, huius morbi genefin ex peruerfa aegros tractandi ratione, vt Viennae, fic et alibi, deriuandam effe.

p. 221. Haec in genere monet poftea vero ad fingula Cl. PRINGLE argumenta attendit, quae, cum controuerfae fummorum virorum fententiae fine obfcuritatis vitio repeti nequeant, mittimus et tantum indicamus, difputari de differentia miliarium et febris

febris carcerum, de vſu camphorae in malignis, de ſede petechiarum et miliarium in diuerſis integumentorum partibus, de differentia miliarium et petechialium et praecipue de ſanguine putrido vel inflammatorio in his morbis, de vſu emeticorum in acutis et quid ſit turgere HIPPOCRATIS, quae cuncta ſigillatim perluſtrari merentur.

Caput ſextum tandem varia proponit. Vuae p. 273. vrſi virtus contra calculum nouis et ab aliis quoque propoſitis obſeruationibus confirmatur. Examen chemicum vires plantarum non declarare oſtenditur, nonnulla, quanquam minus definita, de geneſi calculi proferuntur. Puerorum rhachiticorum ſenſum varium in contrectatione partium experimenta de ſenſibilitate partium dubia reddere dicitur. Ob- p. 283. ſeruationes de pulmone ſanguine obſtructo et cordis ſiniſtro ventriculo tamen pleno HALLERI ſententiae opponitur et exemplum pleurae intenſe inflammatae commemoratur. Affert praeterea Cl. Auctor varia ex libris recentioribus, quae Hallerianam ſententiam de irritabilitate et ſenſibilitate inuertunt.

Fel muſtelae piſcis in maculis oculorum et p. 293. albugine, et in morbis pulmonicis, maxime autem inflammatoriis, kermes minerale et ſtibium diaphoreticum non ablutum, egregios effectus praeſtitiſſe narratur. Neque nocet hoc ſtibium, ſi cum acidis exhibetur.

Curam haemorrhagiae pulmonis et ventriculi p. 300. gelida aqua egregie iuuari, obſeruationibus illuſtratur, ſed cum metus ſit, copioſo et gelido potu inflammationem moueri poſſe, Noſter monet, venaeſectionibus nimium motum ſanguinis refrenari, et haemorrhagiam ipſam impetum ſanguinis in nimis debilem conuertere. Sub finem varia colligit Cl. Auctor,

quae contra inoculationem eiusque vlteriorem administrationem monenda erant.

XII.

Tal, om Nervers allmänna Egenskaper i Människans kropp, hållit för kongl. Vetenskaps Academien, vid Praesidii nedläggande den 26. Ianuarii 1763. Och, jämte Utkast h'l nervernes särskilda anatomiska beskrifning, utgifvit af ROLAND MARTIN, M. D. Anat. et Chirurg. Professor. Stockholm, tryckt hos Direct. Lars Salvius 1763. pl. 15. 8. mai.

i. e.

Sermo de functionibus neruorum corporis humani generatim, habitus d. 26. ianuarii coram Regia academia scientiarum, quum praesidis munere defungeretur. Adnectitur tentamen descriptionis neruorum specialis anatomicae. Auctore ROLANDO MARTIN.

Quum in omni re anatomica sagacitatem et peritiam eximiam Cl. Auctor scriptis suis declarauit, tum hoc ipso, quod modo indicauimus, se in neruorum scrutinio sollertem, cultrique anatomici vsu, in iis eruendis, exercitatum, et in libris, qui ad anatomen eorum pertinent, legendis indefessum fuisse, abunde testatus est. Functiones neruorum
p. 5. delineare aggrediens, non id quidem sibi, aliorum suo ingenio indulgentium exemplo tribuit, vt cerebri et n r um structuram in vltimis suis staminibus eruat, et clarissimam de functionibus animalibus luc accendat. Feliciorem autem longe in abditae

abditae huius rei indagine ſucceſſum exſpectat, niſi plerorumque mos eſſet, communes naturae leges rigore nimio ad corpus noſtrum applicandi, quod ipſum, vtpote machina animata, non poteſt, non leges ſibi vindicare proprias, nec cum aliis conuenientes.

Merito praemiſit Noſter ſtructurae encephali, adiunctaeque medullae ſpinalis et neruorum, ex iis procedentium, pro ſcopi ſui ratione conſiderationem, quum omnis phyſiologia anatomiae luce indigeat. Ob defectum igitur huius auxilii non mirum, quod veteres naturae indagatores in tot errores inciderint; qui vel diuerſa vocis neruorum ſignificatione, et vario de eorum origine conceptu manifeſti euadunt.

Medullam cerebri ex meris vaſculis non mi- p. 12.
nus, ac corticem eius conſtare, perſuaſiſſimum ſibi Noſter habet; nec opus videtur LISTERUM et VIEUSSENIUM refutare, qui fungoſam naturam illi adſcripſere, vel ARGENTERIUM et STAHLII aſſeclas, qui pro ſubſtantia ſolida eam habuerunt, vel MALPIGHIUM, cui ex glandularum congerie conſtare veroſimile fuit; et ſic de reliquis ſentit. Fauere huic ſententiae amplitudinem arteriarum, quae caput et quidem recta linea absque multorum ramorum in via diſpendio adeunt, cordis viciniam et copiam aſſurgentis ſanguinis exiſtimat; quae omnia prout ſtructuram, recipiendae tantae copiae humorum aptam, ſupponunt, aptiſſime autem vaſculoſa habetur: ita horum vi fit, vt ſanguis non copioſe modo, ſed etiam velociter et ea tenuitate, quae in corde occurrit, ſurſum pellatur. Quum praeterea diu oculis vaſcula conſpici poſſint, quid impedit, quo minus et ibi adſint, vbi oculorum acie deſtituimur. Accedunt flexus trunci arterioſi, antequam cranium intret, copia ramorum

intra

intra caput, tenuitas membranarum, anaſtomoſes et gyri, et ipſa inteſtina referens cerebri externa forma; quae iunctim eo redeunt, vt ſecretio commode peragi poſſit.

p. 18. Limitem indagini noſtrae, ſi vaſculorum tractum in cerebro proſequimur, ponunt lineae quaedam rectae albae, vel canales, iuxta ſe inuicem poſiti; qui tam exiles videntur eſſe, vt ſecretum iam liquidum contineant. Vnde nihil reliquum ſcrutantibus eſt, quam vt de eminentiarum, fouearum, ſepimentorum, in encephalo obuiorum, natura diſpiciant; quarum partium vtilitas, licet noſtram notitiam lateat: non tamen poteſt eſſe exigua, quum omnibus hominum cerebris competunt, et inter eminentias iſtas vtriusque lateris varias mutuus quidam nexus obſeruetur.

p. 20. Tranſitus ab hiſce ad ipſas cerebri propagines, ſiue neruos fit, quos negat Cl. Auctor communionem quandam, quae ipſum animae domicilium conſtitueret, inter ſeſe in cerebro habere, quum e contrario ſeorſim et ex diuerſis punctis promanent. Quae ab auctoribus variae, tanquam animae ſedes, aſſignantur encephali partes, haſce ideo iſta praerogatiua exuit, tam quod et ſine vitae iactura laeſae fuerunt, quam quod harum quaedam in animalium ce-
p. 24. rebris deficiunt. Interim ſimplicitati animae aduerſatur, diſperſam per totum corpus eam exiſtimare, tanto magis, quum ligatus neruus infra vinculum omni ſenſu deſtituatur. Hinc Noſtro vero videtur ſimillimum, encephali totius parti medullari actiones animae adſcribere.

In neruis ipſis et ſolidas partes et fluidum, quod in illis latet, ſeorſim examinat. Quoad iſtas compagem, quouſque oculis percipi poteſt, tam ante, quam poſt egreſſum e cranio et ſpina vertebrali, perpendit putatque eiusdem indolis finem eorum

in

in parte, ad quam tendunt, quam originem esse. Ex canaliculis numerosis constare, subtilissimum liquidum continentibus, multis argumentis probabile redditur, et quam fallax BELLINI et asseclarum eius fuerit opinio, quod scilicet chordae essent, ostenditur. Expositis variis istis de natura fluidi neruei sententiis, diutius paullo illam expendit, qua electricae indolis esse statuitur. Quae vero haud minus Cl. Auctori displicet, quum electricus ignis intra canales quosdam sese contineri non sinat, ictus electrici eosdem omnino in neruos, ac in alias partes effectus exserant, et neruus insuper, qui iustam humiditatem adhuc seruat, pristinam vim ignem electricum deriuandi demonstret, siue ligetur, siue dissecetur, modo posteriori casu extrema disiuncta mutuo sese attingant; quod nouo experimento Cl. WILKE, physices lector Stockholmiensis, confirmauit. In eo vero subsistit Cl. Auctor, quod nerueum fluidum pro materia habeat peculiaris omnino et, a reliquis omnibus diuersae, naturae. Quod vi ista insigni, quam fluidum istud exercet, et quae in quibusdam morbis increscit, velocitate, qua voluntati nostrae obtemperat, et commotionibus animi excitatur, subtilitate, quae tamen non tanta est, vt canaliculorum cancellos transiret, puritate denique summa, qua fit, vt ipsa nihil sensus imprimere queat, euincitur.

p. 27. p. 37.

Quaestio ista, vbi fluidum nerueum, quod semel ex medulla cerebri emanauit, subsistat, ita excutitur, vt vero simile fiat, partem eius per extrema neruorum et per cutis poros exundare; vnde virium prostratio ex protracto labore et sudoribus nimiis oriri videtur, annuentibus obseruationibus Cl. Archiatri Suecici BAECK et Cl. MECKEL, qui in aethiopibus nigredinem non tantum in corpore mucoso cutis, sed in ipsa cerebri medulla et termino p. 61.

mino corticalis partis animaduerterunt. Ob nimiam vero fluidi huius ſubtilitatem dubitat, an cum humoribus aliorum vaſorum ſeſe commiſceat,
p. 46. et vna cum hiſce circuitum abſoluat. Nec iſtis ſubſcribit, qui per ſingulares neruos fluidi neruei ſecreti partem reuehi exiſtimant, quippe quum omnes nerui vnam eandemque ex medulla originem habeant, et nihil diſcriminis ratione ſtructurae inter iſtos appareat.

p. 47. Diſcrimen inter neruos ſenſorios et motorios exploditur, et ad motum, praeeunte HALLERO, modo velocitatem et vim maiorem fluidi neruei requiri oſtenditur. Sedulo quoque ſenſilitas a vi irritabili diſtinguitur, quam poſteriorem ſoli fibrae muſculari et Noſter adiudicat.

Nimis profuſa noſtra fieret oratio, ſi quae Cl. Auctor de diuerſa neruorum magnitudine et progreſſu, diſperſione, plexibus, gangliis, flexioneque varia docte ſciteque, non vnice inſiſtens praeceſſorum veſtigiis, ſed ipſe ſua in obſeruando dexteritate et ingenii acumine vſus, monuit, explicare co-
p. 59. naremur. Conſenſus vero licet inter neruos exiſtat, communionem tamen fieri ſenſus et doloris inter remotas partes ob ramorum quandam coniunctionem, negat. Nam omnes nerui ex ipſa medulla propullulant, et eorum integumenta ſenſu deſtituuntur, cui accedit, quod ſenſus nunquam in vnico modo nerui puncto ſeſe exſerat. Sed ad nexum potius, qui in ipſa neruorum origine in cerebro locum habet, in hoc ipſo effectu reſpici iubet. Sparſim poſtquam de ſentiendi et motum inducendi vi neruorum egerit, tandem de vi iſta, externas imagines animae imprimendi, diſputat. Mentio quoque breuiter fit remediorum, quorum efficacia in neruos et cerebrum praecipue ſeſe declarat, et morborum, qui affectis neruis eorumque fonti originem

nem debent. Inter hoſce quoque cancer memoratur, quem a neruorum vitio prouenire non omnino abſonum Noſter iudicat, incremento eius celeri, dolore diro, tenacitate mali et virtute narcoticorum remediorum inductus.

Excipit diſquiſitionem praecedentem anatomica neruorum deſcriptio, quae ſola nouem fere plagulas complet, profutura iis vel maxime, vt opinamur, qui in cadaueribus neruorum ſcrutinio occupantur. Initium fit a nouem iſtis neruorum paribus, quae cranium perforant. Horum octauo adiungit par acceſſorium, etſi commodiorem illi locum inter neruos, e medulla ſpinali progredientes, tribuat. Poſt nonum, par intercoſtale perſequitur, in cuius termino inferiori ſuper oſſe ſacro negat, ſe ſemper arcum iſtum a WILLISIO, VIEUSSENIO, WINSLOWIoque deſcriptum inueniſſe. Tum ad triginta iſta medullae ſpinalis paria progreditur, et diuerſas eorum propagines ad diaphragma et artus expendit. Vbiuis praeterea, quae ipſe de hiſce obſeruauit, auctorum diſſenſus, quoad denominationem, ortum, nexum aliaque momenta ſignificat.

XIII. Tal

XIII.

Tal om den rätta Alderdomens ärnaende, hållit för kongl. Swenska Vetenskaps Academien vid Praesidii nedläggande, den 4. maii År 1763. af DAVID SCHULTZ, M. D. Artis obsectriciae Professor et Director Regius. Stockholm, tryckt hos Direct. Lars Saluius, 1764. plag. 3. oct. mai.

i. e.

Sermo de optima ad senectutem perueniendi via, habitus in consessu academiae Regiae scientiarum Sueciae, quum praesidis munus deponeret a DAVIDE SCHULZ.

Texere hic pergit, quam ante aliquod tempus telam inceperat Cl. Auctor, vt qui, diaeteticis praeceptis, tenellae aetati maximae opportunis, olim ab eo delineatis *, iamiam ea persequitur, quae inde ab ea aetate, qua homo de rebus suis ipse dispicere incipit, vt ad senectutis eiusque viridis via pandatur, obseruari debent. Neglectu enim commodae diaetae longe plures homines, quam contagiosis morbis vel inopinata morte, intereunt.

p. 2. Prima Auctor Cl. cura infantum, ad decimum quartum vsque annum, diaeta dirigenda occupatur. In hocce stadio victum blandum et sapidum, crebrius, sed parca quantitate ingestum, exercitationem corporis liberam et somnum satis protractum commendat, quorum omnium necessitatem ex ipsa corporis in ea aetate indole declarat. Merito vituperat parentum et praeceptorum morositatem et inscitiam, qua vel minis et ictibus mores infantum corrigere

* vid. Comment. nostr. Vol. XI. p. 412.

corrigere vel intempeſtiua feſtinatione doctos eos reddere ſatagunt. Vnde fieri non poteſt, quin et animi alacritas pereat, et intellectus memoriaeque vis obtundatur. Quae cenſura, etſi inprimis ad p. 5. morum doctrinam, ideo tamen et ad medicos pertinet, quod non niſi ſub connubio animi parati laetique corporis ſalubritas ſeruatur, timore vero, vi adhibita; et vita ſedentaria, tam valetudo corporis, quam animae vires labefactantur, ob debilitatos iamiam neruos, conuulſiuis morbis obnoxii euadunt, et quum corpus eorum ſuccoſum, nec libero aeris puri et frigidi vſu, nec iuſto motu fruatur: exanthemata, bubones, alui profluuia et vermes gignuntur; praecipue ſi eundem victum, quem adulti, firmum ſcilicet varieque mixtum et calida natura inſtructum, ingerunt. Ex diuturna praeterea intra clauſum conclaue commoratione imbecilles et aeris viciſſitudinum impatientes fiunt.

Noua mala ſeſe exſerunt ex iisdem ſaepe fontibus inter decimum quartum et vigeſimum vnum aetatis annum, quo vitae ſpatio ſentiuntur calor, antea non perceptus, noua deſideria et nouae ſecretiones, et haemorrhagiis variis homo a vi exaeſtuantis ſanguinis patet. In hac ipſa aetate praeſertim p 7. inſignem ſollertiam, tam quoad animae, quam corporis ſalubritatem, procurandam Noſter requirit, quum vitia, alterutrius generis contracta, ob terminum incrementi iamiam natum, dein corrigi nequeunt.

Virilis aetas inflammationibus magis et febribus vehementioribus obnoxia eſt. Et quoniam ſanguis non ea amplius facilitate, deficiente praeſertim motu neceſſario, ſuperiora petere poteſt, ac antea, haemorrhoides eam vexant. Et ob rigorem partium ſolidarum maiorem chronici morbi facilius radices agunt. Eo autem omnis in vitae genere cura tum

 dirigen-

dirigenda est, vt ne fluidae et solidae corporis partes nimis celeriter coeant vel rigescant.

p. 9. Senes vero, qui repuerascere quasi incipiunt eandem quoque normam obseruare oportet, quae infantili aetati prospicit. Caueant scilicet sibi ab aëris iniuriis, restringant eadem ratione, qua annis crescunt, ciborum copiam, vtantur cibis digestionis facilis, quum duriores, nec vacillantes dentes e edentulae maxillae, nec ventriculus ferant, caute spirituosa vsurpent, abstineant a curis seuerioribus somnum protractiorem sibi indulgeant, et in laboribus vires probe suas explorent. Ad commoda tamen senectutis referendum, quod saepe immunes permaneant contagiorum et epidemicorum morborum.

Non acquiescit autem Auctor Cl. iis momentis recensendis, quae ad singulae aetatis naturam vitiaque committi solita et praecepta diaetetica pertinent: sed, praemissis hisce, generales, quae cuilibet vitae generi conferunt, regulas praescribit. Quarum quasdam modo huc transferre ex elegant

p. 15. auctoris commentatione licet. Potus calidos cuiuscunque generis repudiat, vtpote quum relaxandi vis, etiamsi theae, coffeae, vel succoladae miscela fiat, persistat, quae ipsa miscela vitio sibi genuino non caret. Butyrum recens, nec liquefactum ob nutriendi et emolliendi facultatem commodum habetur, quum liquefactum vel rancidum labefactet ventriculum et sanguinem acrem et ad putre

p. 21. dinem procliuem reddat. Victum animalem, cuius varia praeparationis genera Cl. Auctor studiose explorat, eatenus praefert vegetabili, quoniam contra plerorumque opinionem facilius concoquitur. Barbarorum exemplo, quin et infantum confirmatur, cruda vegetabilia sine sanitatis offensa edi posse. De pane triticeo vis aluum obstruendi notatur, et con

uenien

uenientiſſimus panis durus more veterum Sueco-
rum iudicatur. A miſcela autem nimia ciborum
impenſe diſſuadet. Leuiorum malorum ſanatio- p. 24.
nem prout Auctor Cl. mauult naturae, quam medi-
camentis committi: ita in iis horum vſum praeci-
pue vituperat, qui iisdem futuras valetudinis in-
ſidias auertere conantur. Diſplicent igitur Noſtro p. 33.
purgantia, ſudorifera, venaeſectiones, acidularum
vſus et reliqua, quae, ſtatis anni temporibus, a quibus-
dam adhibentur. De tabaco pariter, ſiue fumi p. 34.
forma ore hauriatur, ſiue in puluerem redactum na-
ribus attrahatur, durius ſentit.

XIV.

Diſſertatio inauguralis medica, ſiſtens examen chemico - medicum aquae acidulae vulgo Pinkenfeldenſis dictae, Auctore IGNATIO WETSCH Auſtriaco e St. Floriano 1763. Vindobonae typis Georg. Lud. Schulz, 8. pl. 2. c. tab. aen.

Aqua haec ex Hungaria, vbi in comitatu *Caſtri ferrei*, prope oppidulum *Pinkenfeld* ſcatu-
rit, Vindobonam, qua octo lapidibus diſtat, adfer-
tur in lagenis, vti Cl. Auctor queritur, non probe
clauſis. Multo aere elaſtico, quem ſpiritum vo- p. 8.
cant, quique concuſſione lagenae ſe prodit, abun-
dat, et poſtquam auolauit, flocci maiores minoresue
e colore profunde flauo ſubrubeſcentes in fundo
lagenarum reperiuntur, aquae autem, per aliquod
tempus liberiori aeri expoſitae, innatat pellicula,
quae ablata denuo renaſcitur. Syrupus violarum p. 11.
ab admixta hac aqua ſenſim virideſcit, aqua autem
ipſa cum inſtillatis acidis efferueſcit, affuſo vero al-
cali, lacteſcit. Solutiones metallorum, ſi aquae

 minerali

minerali guttatim admiſcentur, turbantur, aquamque pariter lacteſcere faciunt. Metalla vero, quae antea ſoluta fuere, plumbum ſcilicet et lithargyrium ſubalbido, mercurius ſubflauo, et argentum
p. 17. ſubgryſeo colore praecipitantur. Lixiuium tamen alcalinum, cum ſanguine bouino paratum, et aquae inſtillatum, ſecundum experientiam, quam Cl. MARGGRAF primus patefecit, nullum ferri contenti indicium, quum aqua poſt inſtillationem non coeruleum, ſed lacteum acquiſiuit colorem, praebuit.

p. 21. Sal decoctu paratus, ad alcalinam vergit indolem, cum acidis enim efferueſcit, et perfecte ſaturatus, medium ſalem efficit: quemadmodum et terra, ex aquis producta, eiusdem eſt naturae. Ochra tamen quam flocculi ſubrubeſcentes, ex aliquot lagenis collecti, dederunt, addito ſebo, igne valido tractata, verum exhibuit ferrum, quod eo magis mirandum, quod lixiuium alcalinum, vt modo comperimus, ne veſtigium quidem latentis in aqua reliquerit ferri.

p. 25. Colligit igitur Cl. Auctor ex memoratis experientiis, in aqua hac acidula contineri ſequentia: 1. ſpirituoſum aliquod fugaciſſimum; 2. terram ſpecificam alcalinam; 3. alcali minerale; 4. ochrae martialis parciſſimam copiam. Quod autem huic aquae, eiusque inde parato ſali, acidum vitriolicum Cl. Auctor prorſus deneget, concedere ideo ei non poſſumus, quia neque terra alcalina, neque ferrum in aqua ſola ſolui poteſt: vt nihil dicamus de ſale, coctione parato, qui licet ad alcalinam, vt Cl. Auctor vult, vergat naturam, tamen facili encheireſi, accurata nempe abolitione alcalini adhaerentis et praedominantis, nouaque, vt vocant, cryſtalliſatione, in verum ſalem medium amarum, qui ex acido vitriolico et alcali minerali conſtat, et qualem

lem omnes fontes minerales acidulaeque continent, poteſt mutari. Hiſce praeſuppoſitis, Cl. Auctor tandem quaeſtionem mouet: an non hae acidulae in acido primarum viarum, et morbis inde oriundis, in pituita, et nde pendentibus affectibus, in obſtructionibus viſcerum aliisque eiuſcemodi aegritudinibus poſſint tentari? de quo non dubitat, praeſertim ſi ex ipſo haurirentur fonte. p. 28.

XV.
Noua phyſico-medica.

Academia ſcientiarum, inſcriptionum et elegantiorum litterarum *Toloſana* duo propoſuit praemia, iis promiſſa, qui prae ceteris optime explicauerint, 1) *cur fluida in tubulis varii generis lente fluant;* 2) *quae ſint ſigna, ex quibus contrafiſſurae in corpore humano cognoſci et quomodo mala, quae eas ſequi ſolent, auerti poſſint.* Hoc pertinet ad annum 1769, illud vero ad hunc, quem agimus annum 1768. Quibus legibus eos ſe adſtringere oporteat, qui praemia haec promereri cupiunt, alio loco expoſitum eſt.

Qui ſint praecipui characteres terrarum Occitaniae inferioris? quae illarum vitia, progignendo frumento minus commoda, et quo modo ea corrigi queant, ſe edoceri optat Regia ſcientiarum Societas *Monspelienſis*, et huic problemati praemium anni 1769 deſtinauit. Commentarii, de hac re conſcripti, ante diem octauum menſis ſeptembris 1769, ſub conditionibus conſuetis, mitti poſſunt ad perpetuum huius Societatis Secretarium Cl. RATTE.

Academia elegantiorum literarum, ſcientiarum et artium *Maſſilienſis* etiam in annum 1769 duas expoſuit

 quaeſtio-

quaeſtiones, quas, ſi exploratae et ſolutae fuerint, ſperat, multum vtilitatis patriae eſſe allaturas. Quaerit vero 1) *quae ſint cauſſae, cur piſcatus in oris maritimis Prouinciae ſit tam imminutus, et quibus auxiliis fieri poſſit abundantior?* 2) *quae ſit optima methodus vini Prouincialis parandi et tractandi, tam quoad vſum, quam exportationem.* Opus eſt, vt ante calendas ianuarias anni 1769 commentarii Academiae tradantur. Serius qui miſſi fuerint, praemio excluſum iri Academia declarauit.

Regia quoque ſcientiarum et artium Academia *Metenſis* in annum 1767 propoſuerat quaeſtionem ſimilis argumenti: *quae nimirum ſit optima methodus vina agri Metenſis parandi et tractandi*, atque vt totius quaeſtionis ambitus intelligeretur, ſimul declarauerat, ſe velle, vt in explicanda hac quaeſtione praecipue de maturitate vuarum, de fermentatione vinoſa, de iis mutationibus, quibus vina ſunt obnoxia, et de remediis illas praecauendi exponeretur. Accepit etiam Academia ſuper hac re varia ſcripta, inter quae tria potiſſimum magnam, tum phyſicae, cum oeconomicae ſcientiae peritiam auctorum prodebant: attamen, quum nondum quaeſtio propoſita ita ſit explicita, vt plana, confirmata confectaque dici poſſit, atque quum ſpes ſit, fore, vt partim ii, qui in miſſis commentariis hanc rem reliquis accuratius tractarunt propiusque tetigerunt, longiori ad cogitandum tentandumque conceſſo tempore, in hanc rem altius penetrare poſſint, partim alii inuitentur ad ea, quae ipſis de hac re conſtent, colligenda conſcribendaque, et vt demum nihil in hac re ſuperſit reliqui: Academia conſultum duxit, eandem quaeſtionem denuo proponere, nec prius, quam die 25 menſis auguſti anni 1769 merenti praemium eſt adiudicatura. In mittendis commen-

commentariis eae leges ſuut obſeruandae, quae omnes Academiae poſtulant. Litterae nomine DUPRÉ DE GENESTE, perpetui Academiae Secretarii ſunt inſcribendae, ipſique ante calendas iulias 1769, ſolutis antea ſumtibus, qui curſus publici nomine exiguntur, tradendae. Praemium eſt aurea moneta quadringentarum pondo Gallicarum.

Praemium, quod Societas ſcientiarum *Harlemenſis* huic 1768 anno et ei argumento deſtinauerat, quod de illa anginae ſpecie agit, quae lente quidem oriri, nihilo tamen minus mortifera eſſe ſolet, et cuius alibi * vberior a nobis facta eſt mentio, reportauit die 24 menſ. maii Cl. V. MATTHIAS GEUNS, Medic. Doctor Groeningenſis. Fuit etiam inter reliquos commentarios alius, quem prae ceteris Societas applauſu ſuo non indignum cenſuit ideoque argentea moneta conſtituit ornare. Quum vero ſimili ſententia, ſc. *in magnis voluiſſe, ſat eſt*, bini commentarii eſſent notati et Auctor prioris ſcriptionis nullam adieciſſet ſchedulam, igitur eius nomen penitus lateat, in publicis nouellis Societas notum fecit, illum commentarium, cui ſecundarium hoc conſtitutum eſt praemium, viginti ſeptem conflatum eſſe paragraphis, ex quibus facile ſuum tractatum cognoſcere poterit Auctor, qui ſimul valdopere rogatur, nolit gloriam docti expertique viri fugere, nec patefacto nomine, licet exiguum, honorificum tamen et publicum recuſare praemium.

Propoſitum etiam eſt ab *Eadem* Societate nouum problema, quod ad annum 1770 eſt annumerandum. Optat nimirum Societas, vt determinaretur, *quid requiratur ad artem obſeruandi et quantum haec conferat ad animum expoliendum et perficiendum.*

* Comment. hor. Vol. XII. p. 536. et XIV. p. 547.

ciendum. Tractatus conſcribendi ſunt vel teutonica vel belgica vel gallica lingua et ad Societatem ante initium anni 1770 mittendi. Quale et quantum praemium huius rei cauſſa ab Academia expectare liceat, et quibus legibus ſe accommodare ii opus habent, qui de hoc praemio certabunt, alio loco * a nobis eſt narratum.

Problema, quod ad proximum 1769 annum pertinet, non eſt, cur repetamus, cum in praecedenti parte ** illud expoſuerimus.

Caeſareo - Regia Societas agriculturae et ſcientiarum, quae *Clagenfurti* in Carinthia conuentus agere ſolet, nuper die 5 maii menſis ſententiam tulit de iis ſcriptis, quae acceperat ſuper problemate, in annum 1767 propoſito et ab Ea vnanimi conſenſu id ſcriptum praemio digniſſimum iudicatum eſt, quod hac ſententia: *Point de ſuccès ſans experience* inſignitum erat et cuius adiecta ſchedula reſignata nomen continebat CLAVIER DU PLESSIS *à la Poſte reſtante à Touraine.* Quaeſiuerat vero Societas, *quinam eſſent optimi modi prata Carinthiae fertiliora reddendi eaque augendi.* Secundarium praemium, quod *acceſſit* appellatur, adiudicauit FRIDERICO MAYERO, verbi diuini miniſtro Kupferzellae in principatu Hohenloico - Waldenburgico.

Ab *Eadem* Societate etiam in hunc annum propoſita eſt quaeſtio, cui dirimendae rerum phyſicarum et oeconomicarum periti operam impendere ſunt inuitati, ſcilicet demonſtrare, *vtrum cibare pecora in ſtabulis, an paſcere lucroſius ſit, tum quoad ſimum, cum quoad vſum reliquum, qui ex pecoribus prouenit.* Annuum ab Auguſtiſſima Imperatrice conſtitutum praemium et huic quaeſtioni nunc addictum moneta eſt aurea, pondere triginta ſex aureorum.

In

* Vol. XII. p. 536. ** p. 547.

In conuentu publico a Regia ſcientiarum Societate *Gottingenſi* menſe h. a. februario celebrato Ea rationem reddidit praemiorum, quae tunc temporis diſtribuere promiſerat inter eos, qui ex eius arbitrio propoſita argumenta curatius tractauerint. Ex quibus quum vnum tantummodo ad nos attineat, in eo acquieſcimus vtpote ſtudio noſtro propiori. Recordentur igitur Lectores nos ſupra * narraſſe ab hac Societate quaeri: *num vtile ſit, alternis annis in eodem agro diuerſa ſerere genera frumenti, farris, tritici et hordei, quorum cultura et indoles interna ſimiles ſuccos ad incrementum exigunt?* Sed ad dubiam hanc rem reſpondit omnino nullus.

In eodem conuentu haec Societas nouum exhibuit argumentum, e phyſicis doctrinis depromtum, et quod illuſtrando generationis operi inſeruire poterit. Multum quidem illud conuenit cum eo, quod Societas paullo poſt eius inſtaurationem propoſuerat, atque denuo repetierat. Quum vero argumenti nimius ambitus ei dimetiendo plures et maiores obieciſſe videatur difficultates, quam vt ſuperari potuiſſent, arctioribus eandem rem limitibus nunc coegit, adeoque explicatu faciliorem reddere ſtuduit ea ratione, vt tantummodo quaereret: *quae ſit prima forma oui et embryonis in animalibus quadrupedibus a primo impraegnationis die ad vſque decimum ſextum.* Hoc argumentum pertinet ad annum 1769. Praemii loco ſoluentur aureorum Hollandicorum quinquaginta. De reliquis, quas obſeruare conuenit, legibus conſtat.

Regiam ſcientiarum Societatem *Hafnienſem* tantam pecuniarum copiam ex ſingulari clementia et literarum ſtudio a Potentiſſimo Danorum Rege dono accepiſſe, vt ex eius reditibus tria conſtituerentur

 praemia,

* Vol. hoc p. 175.

praemia, totidem problematibus proponendis supra * a nobis narratum eſt. Nunc accepimus ab hac Societate tria viris doctis propoſita, quorum duo, quum a noſtris doctrinis paululum aliena et ex mathematicis et hiſtoricis petita ſint, ſilentio tranſimus. Tertium vero, quod vtique ad illuſtrandam phyſices quandam partem vtile eſſe poterit, apponimus. *Factis ſcilicet iamiam nonnullis tentaminibus, declinationem acus magneticae eiusque variationem a priori computandi deſideratur optima huius calculi methodus, ſelectiſſimis obſeruationibus ſuperſtructa et exemplis locorum auſtralium aequinoctialium et borealium in vtroque haemiſphaerio comprobata.* In explicanda hac re ſcriptorum arbitrio datum eſt, vti vel lingua latina, vel gallica, vel teutonica, vel danica. Praemium, ad quod adſpirandum exteris et indigenis ius eſt aequale, exceptis Societatis membris, moneta eſt aurea pretio centum thalerorum, quales Danicis quotidiano ſunt in vſu. Conſcripti tractatus ante finem menſis martii 1769 ad Societatis Secretarium Ill. virum HELMSTIERNA, Potentiſſimo Danorum Regi a conſiliis ſanctioribus, ſunt mittendi, ita tamen, vt ſolutum ſit, quod curſus publici nomine debetur. Exigit etiam Societas, vt in celandis auctorum nominibus et notandis commentariis eae ſeruentur leges, quae apud alias Academias eſſe ſolent ſolennes. Finito menſe maio eiusdem anni, praemia in conuentu publico merentibus ſunt adiudicatura.

Societati naturae indagatorum *Gedanenſi* ante aliquod tempus demortuus IOANNES SAMUEL VERCH, Conſiliarius Aulicus Ducis Saxo-Vinarienſis, qui Gedani natus erat, inſignem pecuniarum copiam teſtamento reliquit, ea conditione, vt redituum

* p. 555.

tuum pars praemiis impenderetur, quibus afficerentur tractatus et ſcripta, res explanatura, quae vtilitati publicae et inprimis patriae inſeruire poſſint. Huic itaque conſilio et voluntati teſtatoris ſatisfactura iam anno praecedenti Societas, promiſſo quinquaginta aureorum Hollandicorum praemio, hanc rem phyſicis atque ſcientibus quibusque propoſuerat diſquirendam, vt *modus* indicaretur, *quo nimia aggeratio ſabuli, e mare in littus eiecti, maiusque incrementum puluinorum in eo iſthmo, qui prope Gedanum mari Baltico et ſinui Venedico interiectus, germanice Nehring appellatur, impediretur atque praecaueretur, et quae deinde eſſent commodiſſima minusque ſumtuoſa auxilia, quae malo huic mederi poſſent.* Nunc relatum legimus hoc praemium in conuentu publico die 10 menſis maii h. a. adiudicatum eſſe IOANNI DANIELI TITIO phyſices Profeſſori Ord. Vitembergenſi.

Eadem Societas in hoc conuentu ex reditibus eiusdem legati tria promiſit praemia, anno 1770 exhibenda, totidemque propoſitis problematibus copiam fecit ſcientibus quibusque illa quaerendi. In primo poſtulatur *certum auxilium, quod lignum quercus et pinus, partim pauimentis, ſcalis cellarum ſubterranearum et aliis aedificiorum partibus dicatum, partim paluſtribus terrae locis, vel ipſi aquae immiſſum e. g. in cataractis, propugnaculis, aquae ductibus et pontibus, a putredine atque eﬄoreſcentibus fungis cuſtodiat?* Alterum eo redit, *num ex ſitu montium ſeu ex lamellis terrae ſigna poſſint erui, ex quibus locus, vbi ſuccinum occurrit, definiri queat? deinde quomodo illud commodiſſime, facillime et minus ſumtuoſe, remotis impedimentis e. gr. aquis, effodiatur.* Vltimum verſatur in *inueſtiganda nitri murarii cauſſa, vtrum illa in lapidibus ſeu calce, ſeu vtroque ſimul, an in aliis poſita ſit cauſſis et quaenam ſint optima remedia, quibus*

bus id partim a muro exſtructo abigi, partim ab exſtruendo arceri poſſit? Egit quidem iam de hac re D. HIRSCHING in *Franconica collectione obſeruationum* Vol. I. Part. 2. Sect. 2. et Vol. X. P. 22. Sect. 2. atque varia expoſuit remedia. Quum vero illa variis in locis, imis potiſſimum aedificiorum contignationibus, ob magnam e proxima terra continuo adſcendentis humiditatis copiam, fruſtra applicentur, non dubitauit Societas eandem rem denuo proponere, hac tamen conditione, vt, qui de hac re ſunt expoſituri, non tantum remediis, ratione effictis, ſed potius experientia confirmatis ſtudeant. In ſcribendo vti rogantur, vel teutonica, vel latina, vel gallica lingua et litterarum charactere lectu facili. Auctores nomina ſua, dignitates et domicilia deſignabunt in ſchedula, ſigillo obſignanda, cui extrinſecus inſcripta ſit ſententia eadem, qua commentarius eſt notatus. Hi ante calendas menſis ſeptembris 1769 ad Virum Conſult. WEICKMANNUM, I. V. Licentiatum et Societatis Secretarium ſunt mittendi, ita tamen, vt nulli eorum cauſſa Societati oboriantur ſumtus. Dies vltimus menſis februarii 1770 diſtributioni praemiorum eſt conſtitutus, quorum ſingulum erit viginti quinque aureorum.

Regia Academia ſcientiarum *Holmienſis* in publico conuentu, menſe aprili celebrato, ſententiam ſuam publicauit de iis ſcriptis, in quibus problemata, annis 1766 et 1767 propoſita, varii explanare conati fuerint eruditi. Quanquam vero nullus expectationi Academiae fecit ſatis, tamen cum non nulli propoſita argumenta propius tetigiſſent, oſtenſaque peritia haud mediocri aliquem mereri viderentur aſſenſum, monetarum aurearum loco iis datae ſunt argenteae, quarum ſex, inter alios, reportauit IACOBUS VENTURA, Abbas Venetus, qui de argumento

argumento, in annum 1767 propoſito, egregie egerat. Soluendum itaque adhuc dum reſtat problema, quod anno 1766 erat deſtinatum: *quae ſit optima ratio piſcinarum conſtituendarum, in quibus piſces ali poſſunt.* Repetit etiam Academia problema, alio tempore propoſitum: *quae ſint auxilia maxime idonea, quibus deleri poſſunt ea inſecta, quae arborum folia et flores deſtruunt?* et *quomodo illa potiſſimum* Vddeualliae in praefectura Bohuſiae *applicari poſſint?* Anno autem 1768 hoc propoſitum manet argumentum: *qui ſit optimus modus apes fouendi, et qua ratione maximi ab iis capi poſſint fructus?* Praemium, duplicato pretio, eſt moneta aurea viginti aureorum pondere.

Ab *Eadem* Academia in hoc conuentu ſociorum numero adſcripti ſunt EDUARDUS SANDIFORT, Med. Doctor Hagae comitum; PETRUS L'ARCHEVEQUE, architectus, Holmiae commorans, natione Gallus; IOANNES IACOBUS REINHARD, a conſiliis intimis marchionis Badeno - Durlacenſis; IOANNES ANDREAS MURRAY, Med. D. et Prof. in Academia Gottingenſi; NICOLAUS CHRISTIAN FRYS, Epiſcopus Laponiae Noruegicae, denique PETRUS IOSEPHUS MACQUER, Chemicus et Socius academiae ſc. Pariſinae.

Libera Societas oeconomica *Petropolitana* inter alia problemata, quae ad noſtrum inſtitutum parum pertinent, etiam hoc propoſuit, vt *rationibus, ex phyſices et morum doctrina petitis, demonſtraretur, cur conſuetudo, inter vulgum ruralem antiquitus ſeruata, incremento generis humani valde noxia ſit, dum ruſtici filiis ſuis impubibus maturas collocant puellas, quae illis ſtatura, viribus et annis longe maiores ſuut, quod vero ab his fieri ſolet huius lucri cauſſa, vt operarum ſuarum numerus augeatur.* Praemium eſt aurea moneta

moneta duodecim aureorum Hollandicorum. Conſcripti de hoc argumento tractatus ante calendas martias 1769 Societati ſunt tradendi.

In Academia *Wittebergenſi* adiit Vir Cl. ADOLPHUS IULIANUS BOSE, Philoſophiae ac Medicinae Doctor munus Profeſſoris medicinae extraordinarii die 27 menſis maii 1768. programmate, vbi *de differentia fibrae in corporibus trium naturae regnorum* diſſeruit et ad orationem *de medico, prae ceteris humani corporis fragilitatem intelligente*, audiendam inuitauit.

In Academia *Tubingenſi* Vir Cl. PHILIPPUS FREDERICUS GMELIN Chemiae et Botanices Profeſſor Ordinarius, Regiae Societatis ſcientiarum Londinenſis Socius die nono menſis maii 1767. mortem cum vita commutauit, cuius vitam et ſcripta in poſterum trademus.

Nuper retulimus Vir Cl. ADAMUM NIETZKI * abiiſſe in Academiam *Altorfinam*, munere Profeſſoris Medicinae Ordinarii ornatum, ideoque et noſtrum duximus cum lectoribus communicare, ob infirmam valetudinem eum Halam iterum petiiſſe.

In Anglia Eques IOANNES PRINGLE, Medicinae Doctor, cuius praeclarae ſcientiae medicae fama omnem impleuit Europam, nuper archiater Auguſtiſſimae Principis *Walliae* eſt denominatus.

Cum Io. Schreuderus bibliopola Amſtelodamenſis egregium illud opus: *Recueil des Memoires de l'Academie Royale des ſciences*, quod in Batauis centum voluminibus in 12mo recuſum fuerat, a multis

* vid. Comment. noſtr. Vol. XIV. p. 554.

multis negligenter emtum fuiſſe intellexiſſet, boni publici cauſſa decreuit, reliqua exemplaria inde ab anno 1725 offerre iis, qui ſeriem tomorum continuare neglexerunt, facta dimidii pretii deminutione. Licebit autem hac eius beneuolentia a die primo octobris huius anni per octo menſes vti, et nomina Amſtelodami, aut Lipſiae tempore mercatus, aut apud aliarum vrbium bibliopolas, qui cum Schreudero haec communicant, profiteri.

XVI.

Memoria PAVLI GOTTLIEB WERLHOFII, Regis Britanniae Conſiliarii aulici et archiatri, Societatis Regiae Londinenſis et Academiae Imperialis nat. curioſorum Sodalis.

Magna omnium conſenſu gloria WERLHOFII fuit, et vera quidem illa, ſi quidem gloria multorum magnorumque meritorum fama peruulgata eſt. Et habuit profecto omnia WERLHOFIUS, quibus bene de genere humano mereri poſſet, iisque ad bene merendum vſus eſt. Contigerat ei ingenium, quod et ſua ſponte ad elegantiam doctrinae ferretur, et, cum inſtitutionem nactum eſſet, cederet facillime, ſeque in omnes formas mutari pateretur. Nam cum, praeter neceſſarias docto viro et aetati noſtrae linguas, orientis etiam literas, arabicas nominatim, cognitas haberet, non contemnenda quoque carminum ſcribendorum facultas in eo fuit, quam collectio etiamnum reliqua declarat: cui, quod HALLERUS praefatus eſt, quis non laetetur, aut notatu dignum dubitet, duos praeſtantiſſimos medicos etiam in alio literarum genere ſimiles fuiſſe? Si WERLHOFIUS non omnem vim Halle-

Halleriani carminis expreſſit, at, iudice tamen HALLERO, pura eſt oratio, numeroſe cadens, apte compoſita, ipſique verſuum exitus ſimiles diligentiam et ſtudium produnt. Quae omnia ſi in quopiam coniuncta ſunt, non ſolum beneficae naturae laudem, quae noſtra non eſt, nobis conciliant; ſed recte vſurpatae facultatis honeſtam gloriam pariunt, multamque bene de aliis merendi materiam continent. Nec vero ita ſe huius venuſtatis amor per animum WERLHOFII diffuderat, vt ſeueritati doctrinae locus nullus relinqueretur; verum, vt profecto ſe res habet, molliri animum his deliciis, parari ad multa alia, acui et incendi debere ſtatuerat, ac tum demum verum ex iis capi fructum, cum fatigatus quis labore atque contentione humaniſſimam recreationem quaereret, aut ineptis doctrinae contemtoribus oſtendere vellet, quam facile elegantia cum ſubtilitate coniungi poſſet. Foret hic locus, de vberrima WERLHOFII doctrina artisque medicae ſcientia et libris dicendi, niſi diu iam inter principes Europae medicos locum ei conſentiens fama adſignaſſet, conflata illa tum innumerorum aegrorum gratis laudibus, tum, quod multo maius eſt, ipſorum medicorum incorrupto et poſt mortem quoque eius conſtanti iudicio. Omnino enim neminem audiuimus, ne arti quidem deditum, qui, cum de WERLHOFIO iudicaret, reprehendendum quidquam, aut excipiendum, multo minus erratum putaret. Sed huius tam conſentientis iudicii ea ſemper potiſſima cauſſa nobis viſa eſt, quod tum quoque, cum aegrorum curis omne tempus ei eripiebatur, tamen animum ab arte facienda ad contemplandum auocauit, vt rationi primum locum tribueret, eam experiendo muniret, ſed inter experiendum quoque rationis atque cogitationis magnam eſſe vellet auctoritatem.

Cuius

Cuius ſententiae noſtrae ſi quis certum pignus poſtulet, ei nihil melius, quam *Werlhofianas obſeruationes de febribus* commendare poſſumus, quo libro nihil facile melius in hoc genere nouimus, ſiue quis ordinem velit, ſiue diuerſarum in tanta ſimilitudine febrium perſpicuam diſtinctionem, ſiue ipſum dicendi genus dilucidum, et, vt in tali diſputatione, probabile, ſiue denique fidem, obſeruationi arcte adſtrictam, ſine opinionis libidine. Erat igitur faciendae artis ita peritus, vt omnino omnem operam curandis aegris impendere debere videretur; ſed idem doctrinae cauſſarumque adeo intelligens, vt nemo melius docere artem poſſet. Praeclare vero cum medicina ageretur, ſi doctores tales ei omni tempore contingerent. Non ſolum enim vanitate opinionum ita liberari poſſet commode, et ad certam rationem propius adduci; ſed capere etiam permagna incrementa ex eorum ſtudiis, qui agendo naturae vias perſequerentur, cogitando autem imitari recte diſcerent, et obſeruare ſine periculo fraudis. Haud paulo minora vero illa bona WERLHOFII fuere, quae vel ſola hominem admirabilem reddunt; ſed ſi ad ſuperiora accedant, tum illud neſcio quid praeclarum efficiunt, vt et poſſis, et velis bene de aliis mereri. Omnibus paratus erat, omnibus facilis et comis, etiam pauperibus, et ſine ſpe lucri. A quot quantisque et coram et per literas conſultus eſt! Tamen reſpondit, et ita quidem, vt confirmati animo aegri facilius iam morbos laturi viderentur, cum humaniſſima eſſet reſponſio, remedium autem ſimplex et parabile. Nihil in ſuadendo ſibi arrogauit, ſed adquieſcere aegrotos cum fiducia iis iuſſit, quae iam alius ſuaſiſſet; aut cum remotus ipſe loco non pernoſcere naturam omnem morbi aegrorumque poſſet, aliorum iudicio conſilia ſua examinari, mutari, probariue paſſus

 eſt,

eſt, nihiloque minus denuo ſuaſit. Inter reges et principes cum verſabatur, vrbanitas artem adiiuuit, ars vrbanitati pretium addidit, vitata omni iactatione. Omnino enim oderat temeritatem eorum, qui omnia rata certa et firma habent, ac ſpecie reconditae ſapientiae ſpem aegrorum allectant. Idem odium ambitioſi obſequii erat: didicerat enim, dignitatem artis ſeuerasque eius praeſcriptiones aduerſus libidinem aegrorum et mollitiem conſtanter tueri. In ſuſcipiendis amicitiis prudens et grauis, in gerendis fidelis fuit, omnisque eius vita honeſtatis ſignificatione pleniſſima. Num ergo inexſpectatum eſt, vitam eius aliorum commodis augendis conſecratam fuiſſe, qui, cum poſſet, etiam vellet inſeruire ceteris? Quid religionis amorem et intelligentiam dicamus, ſine qua cum omnis illa doctrinae honeſtatisque commendatio inter nos inferiore loco ponitur, tum in vniuerſum tot libidinum et cupiditatum impedimenta tolli nequeunt, aut non aeque facile, aut parum idoneis de cauſſis. Ille vero vſque eo progreſſus eſt, vt quamdam Pauli epiſtolam in vſus ſuos commentario illuſtraret, quem qui viderunt, non contemnendum iudicarunt. In quo etſi dubitari poteſt, vtrum magis ſcientia miranda ſit, an religionis exercitium ſeuerum laudandum, tamen videtur poſterioris ratio potius habenda, cum numquam diuulgare librum et demonſtrare ſcientiam voluerit, ſed ipſe his cogitandis occupari, et quae intellexiſſet, mandata chartis in promtu ſemper habere. Ac talem rerum diuinarum cogitationem per omnem vitam efficacem fuiſſe, certum eſt.

Iam videamus, quae vitae talis praeparatio fuerit, aut quae adiumenta reperiri poſſint in iis, quae inde a natalibus ei euenere. Quod ſi maiorum exempla ad imitandum valent, multos habuit WERL-

HOFIUS,

HOFIUS, quos exprimeret, in his MEIBOMIUM, ipſumque parentem, IOANNEM, iuris profeſſorem primarium in academia Helmſtadienſi, et conſiliarium aulicum Brunſuicenſem, a quo an. 1699. d. 24. martii Helmſtadii genitus eſt. Acceſſit ad haec domeſtica incitamenta ſummorum virorum diſciplina, ingeniique conformatio: nam inde ab anno aetatis 18, praeter BOETTICHERUM GACKENHOLZIUM et SPIESIUM; alterum etiam MEIBOMIUM atque HEISTERUM audiit, qui vnus ſi diſcipulo tali contigiſſet praeceptor, tamen gloriae amplitudine incendere eum, ac diſciplinae praeſtantia prouehere potuiſſet. Sed eidem HEISTERO et MEIBOMIO debuit vberiorem facultatis exercendae occaſionem, cum ab vtroque in ſocietatem agrorum curandorum aſſumtus ſit. Eo facilius ergo potuit Helmſtadienſem academiam cum Peina, epiſcopatus Hildeſienſis oppido, commutare, quo ann. 1721. artis faciendae cauſſa migrauit. Et quamquam tunc, vel a fortuna ductus, vel occaſioni obſecutus, abſtrahi a literarum ſplendore videbatur, et ad artis faciendae neceſſitatem adigi, tamen ſeruauit animum, literarum amantem, nec niſi loco ab academia ſeiunctus eſt: neque enim, ſi quis ſemel bona doctrinae deguſtauit, ita diuelli ab ea poteſt, vt non vbique ad eam reditus detur; nec ita eſt quibusdam oppidis doctorumque hominum coetibus alligata eruditio, vt, modo fideles nos nacta ſit cultores, comitari nos in quemlibet locum, et in ipſam ſolitudinem recuſet. WERLHOFIUS ergo totum illud tempus in ſcriptione libelli collocauit, qui florentem tunc Stahlianam rationem excuteret diligentius: quod ipſum ea de re ſcribendi conſilium et liberalem fiduciam indicat, et literarum ſtudium indefeſſum, niſi vero dicere contra magnos viros, et tum dicere, cum dominantur, vnusquilibet poteſt.

est. Minuit tamen hanc fiduciam dissuadentium amicorum prudentia, qui ipsam consilii honestatem, vt fit, trahi facile in reprehensionem posse vererentur; certe gloriae fructum intercipi nollent inuidia, odio et indignatione Stahlianarum partium. Inde placuit ei scribere *de medicina sectae methodicae veteris, eiusque vsu et abusu*, quae disputatio doctoratus capessendi caussa an. 1723. Helmstadii defensa est. Altero anno post, innotuerat enim de eo fama, Hanouerae, in illustri loco et inter plures artem facere iussus, non solum satisfecit eorum exspectationi, a quibus vocatus erat, sed studia etiam Helmstadiensium erga se allexit, qui et ei optabilem eiusmodi professorem medicinae, et potissimum hanc personam imponendam putabant, qui ab illa literarum vniuersitate doctrinam et docendi veniam accepisset. WERLHOFIUS tamen, fortasse alienior a crebriore suarum rerum commutatione, coeptum semel cursum vitae tenendum putauit, nec vmquam eo se adduci passus est, vt ad docendum se conferret. Neque tamen per omne illud tempus intermisit, etiam scribendo aliis prodesse. Quaedam eius disputationes *actis medicis Edimburgensibus* insertae sunt; sed multo plures *commercio literario Noribergensi*, omnes ipso dignae, arti vero vtiles. Incidit etiam inter eum et HAHNIUM, medicum Vratislauiensem inter Silesios, controuersia. Quod enim HAHNIUS variolarum morbum eundem esse statuerat cum veterum anthracibus seu carbunculis, restitit WERLHOFIUS singulari *disquisitione medica et philologica*, quae vtriusque morbi discrimen constitueret. Et quam ipse in oppugnando modestiam adhibuerat, eadem ab HAHNIO exceptus est, vt vere appareret, rei et veritatis caussa ab vtroque disputatum esse. Nos vero, cum de scientia eius atque in arte facienda studio ac felicitate iam dixerimus, facile

cile intelligimus, cur in hoc genere, cui ſe totum dedicarat, et quo literarum omne ſtudium referebat, excellere tantopere potuerit. Vnum illud ſupereſt, fuiſſe eum ſocium academiae naturae curioſorum, ſocietatis regiae Londinenſis, et teutonicae Gottingenſis atque Lipſienſis, denique an. 1740. a rege Britannico archiatrum electum. Quidquid *librorum Werlhofianorum* exſtat, colliget WICHMANNUS, medicus celeberimus, et tam optabiles tantae doctrinae fructus, diſperſos nimis et abſconditos, in manus eruditorum hominum tradet, de quo nos quidem nobis vehementer gratulamur, et editori iam ante permagnas gratias agimus. Haec ergo fuit vita viri, tota illa, vt diximus, ad vnam normam et eodem conſilio acta. Si non in alia atque alia loca vocatus eſt, aut adeo tranſiit, in quo magna pars hominum ſplendorem quaerere ſolet, at nihilo minus conſilia eius ab omnibus expetita ſunt, et tota Germania Werlhofianae doctrinae ac humanitatis particeps fuit. Quod qui minus ſplendidum putat, gloriam in aliis rebus ponere videtur, quae tamen omnis virtute animi, meritis et populari fama continetur. Finem vitae aliquot annis ante, quam adfuit, inſanabilis dextri lateris paralyſis praedixit, cuius cauſſam WERLHOFIUS ipſe a materia podagrica repetere ſolebat, quae retrogreſſa ſpinalem medullam affecerat. Relaxatis tandem omnibus neruis, totoque corpore tremente, victus eſt vi morbi, ac d. 26. iulii an. 1767. placide exſpirauit, dignus tam longa vita, aut adeo multo longiore. Sed in pectoribus noſtris aeternum viuet.

Index librorum, quos edidit Cl. WERLHOFIUS.

Diſſ. inaug. de medicina ſectae methodicae veteris eiusque vſu et abuſu. Helmſt. 1723. 4.

 Obſer-

Obſeruationes de febribus, praecipue intermittentibus et ex earum genere continuis deque earum periculis ac reuerſionibus praenoſcendis et praecauendis, per medelam tempeſtiuam, efficacem, adaequatam, candide et perſpicue propoſitam ad viros clariſſimos et experientiſſimos auctores commercii litterarii Norimbergenſis, qui problema propoſuerant de febribus intermittentibus ſoporoſis et apoplecticis etc. Hannou. 1732. 4.

Cautiones medicae de limitandis laudibus et vituperiis morborum. ibid. 1734. 4.

Cautionum medicarum tres ſectiones, ſiue animaduerſiones de limitanda febris laude et cenſura corticis Peruuiani, quibus obſeruationes de febribus illuſtrantur defenduntur que aduerſus cenſuram diſputatoris FR. A. GOELICKE de laude febris valde ſuſpecta. ibid. 1734. 4.

Mediciniſches Bedencken von den ſogenannten Hinbrüten in einen Schreiben an den Herrn Paſtor TEUBNER. ibid. 1734. 4.

Diſquiſitio medica et philologica de variolis et anthracibus, vbi de vtriusque affectus antiquitatibus, ſignis, differentiis, medelis diſſerit etc. Accedit RUD. AUG. BEHRENS diſſ. de affectionibus a comeſtis mytulis, ibid. 1735. 4.

Obſeruationes, quae partim actis medicis Edimburgenſibus, partim commercio literario Norico ſunt inſertae, ideo non indicauimus, cum earum collectionem in operum editione, ſupra commemorata, exſpectemus.

XVII. Con-

XVII.

Continuatio indicis ſcriptorum phyſico-medicorum, quae anno 1764 prodierunt.

Tal innehallande nagra Anmärkningar om Inſecterne hallet för K. Vetensk. Academien d. 7. martii 1764. af Commiſſarien CAR. CLERK, da han intog ſit rum ſaſom K. Academiens Ledamot, Stockholm, 8

Medicus veritatis amator et apollineae artis alumnus, Auctore CLERC, Moſcou. 8 mai.

An Inquiry into the ſtructure of the Human Body, relative to its ſuppoſed influence on the morals of Mankind. By CHARL. COLLIGNON, Cambridge and London, 8 mai.

Noſocomii ciuici Pazmariani annus medicus tertius, ſiue obſeruationum, circa morbos acutos et chronicos ab HENR. IOSEPH. COLLIN factarum. Pars prima, Vindobonae, 8

MATTH. COLLIN ad E. G. BALDINGER epiſt. qua demonſtratur, puſtulas miliares male a quibusdam medicis factitias et ſymptomaticas dici, ib. 8

Lettres de M. DE LA CONDAMINE a M. le Doct. MATY, ſur l'état préſent de l'inoculation en France. 1) ſur la defenſe proviſoire de l'inoculation; 2) ſur l'avis demandé par le Parlement aux Facultés de la Médécine et de la Theologie, au ſujet de l'inoculation; 3) ſur ce, qu'on doit attendre d'Arret definitif du Parlement au ſujet de l'inoculation; 4) notice des ouvrages, qui ont paru depuis un an pour ou contre l'inoculation; 5) ſur les trois dernieres aſſemblées de la Faculté de Medecine, à Paris, 12

Traité pratique ſur la goutte et ſur les moyens de guerir cette maladie, par M. COSTE, nouv. Edit. corrigé, ibid. 12

Trattato pratico ſopra la Gotta e ſopra i rimedi, per guarire di queſta malattia, del Sgr. COSTE, préſentato in Ital. da GIORN. BAT. MERCUSCI, D. M. in Lucca, 8

DOMINICI COTUNNII de iſchiade nervoſa commentarius, Napoli, 8. c. t. aen.

Diſcorſo della Irritabilità d'alcuni Fiori nuovamente ſcoperta, d'il Conte GIOV. BATT. DAL COVOLO, in Firenze, 8. c. tab. aen.

HENR. IO. NEPOM. CRANZ ſtirpium Auſtriarum faſciculus II. Vienn. Auſtr. 8. c. tab. aen.

The virtues of Cinnabar and Musk againſt the bite of a maddog; by IOSEPH DALBY, Birmingham, 4 mai.

MARC. CHRIST. CAIVS. DAME diſp. inaug. ſiſtens diiudicationem placidam obiectionum, quae contra theoriam, originem caloris, ex attritu deducentem, adferuntur, Gött. 4

BERN. DAVANZATI BOSTICHI, la coltivazione Toſcana delle viti e d'alcuni arbori, con i principi dell' agricoltura e della vegetazione del Sig. HOME, in Venezia, 8

HENR. FRID. DELIUS diſ. inaug. de efflorescentia labiorum. Reſp. *Salomo Cellarius*, Erlang. 4

Eiuſdem diſp. inaug. de excretione ſincera infida. Reſp. *Iac. Frid. Braun*, ibid. 4

Eiuſd. diſp. inaug. ſiſtens experimenta et cogitata circa lixiuium ſanguinis. Reſp. *Georg. Chph. Weismannus*, ibid. 4.

Eiuſd. diſp. inaugur. ſiſtens experimenta et coniecturas circa ſedimentum olei vitrioli album. Reſp. *Ioh. Ge. Iahn*, ibid. 4

Eiuſd diſp. inaug. de febre aſoda. Reſp. *Paul. Lipszky*, ibid. 4

Eiuſd. Progr. de pulſu inteſtinali, ibid. 4

HENR.

HENR. FRID. DELIUS disp. inaug. sistens theses, ex vniuersa medicina selectas. Resp. L. W. *Steeb*, ibid. 4

Von den Mitteln zur Frölichkeit, nach den Gründen der Arzneygelahrheit. Nach einer lateinischen Abhandlung des Herrn Hofr. und Prof. DELIUS *übersetzt und vermehrt, Nürnberg*, 8

Le Gentilhomme Cultivateur, ou Corps complet d'Agriculture, traduit de l'Anglois de M. HALL, et tiré des Auteurs, qui ont le mieux écrit sur cet Art; par Mr. DUPUY DEMPORTES, Tome VIII. à Paris, 4. av. fig.

Eiusdem libri in forma duodecima, Tom. XV, XVI, ibid. av. fig.

Lettre a M * * * sur la mortalité des Chiens dans l'année 1763; par M. DESMARS, à Amst. et Paris, 12

Discours sur les Epidemies D'HIPPOCRATE, par *le même*, à Berne, 12

FRANCISC. OLIVER. DEWEZ disp. inaug. de rhachitide, Viennae, 8

Memoire concernant differens remedes pour les maladies veneriennes, par le Sieur ROGER DIBON, Chirurg. à Paris, 8

IO. LUD. DIETRICHS diss. inaug. de haemorrhoidibus cristatis, Altorf, 4

FRANC. MICH. DISDIER de costarum fractura, theses anatomicae et chirurgicae. Resp. *Io. Burgaliere*, Paris, 4

Manuel de Botanique, contenant les proprietés des plantes utiles pour la nourriture, d'usage en medecine, employées dans les arts, d'ornement pour les jardins, et que l'on trouve à la campagne aux environs de Paris; par M. DUCHESNE, Fils, à Paris, 12

SAM. DURAEUS diss. de casu inuentorum fertilissimo. Resp. *Olaus Meurling*, Vpsal. 4

Eiusd. diss. de elasticitate aquae. Resp. *Car. Pet. Fernberg*, ibid. 4

Eiusd. diss. de rarefactione aeris in antlia pneumatica. Resp. *Dan. Hallencreuz*, ibid. 4

Eiusd. diss. de vsu ac praestantia physices, P. 2. Resp. *Pet. I. Tillaeus*, ibid. 4

Oeuvres anatomiques de M. DUVERNEY: contenant ses observations sur le cerveau et les organes des sens, sur la poitrine, le coeur et les poumons, sur l'estomac, le bas ventre et les parties de la generation. Avec les autres traités du même auteur, tant ceux, qui avoient deja eté inprimés, que ceux, qui n'ont point encore paru, nouvelle Edit. à Amsterd. Vol. I. II. 4. av. fig.

IO. PETR. EBERHARD diss. inaug. de caussis auctae sensibilitatis generatim. Resp. *Io. Ludou. Haake*, Halae, 4

Eiusd. diss. inaug. de morte subitanea absque vllo manifesto laesionis in corpore signo. Resp. *Io. Georg. Chph. Zarnack*, ibid. 4

Gleanings of Natural History, containing figures of Quadrupeds, Birds, Insects, Plants, etc. Most of which have not, till now, been either figured or described, with descriptions of eighty-five different Subjects, designed, engraved, and coloured after Nature, on fifty-two copper-plate prints. Part III. by GEORGE EDWARDS. (*Anglice et Gallice*) Lond. 4 mai. c. tab. aen. viu. coloribus pictis.

D. MARTIN FRIEDR. LUDW. EISFELD *über das Angenehme und Unangenehme bey Ausübung der Geburtshülfe, an den Herrn D.* IOACH. FRIEDR. HENKEL *in Berlin*, *Quedlinburg*, 8

P. EKERMAN diss. de purpura eiusque vsu ac pretio apud veteres. Resp. *Pet. Tillaeus*, Vpsal. 4.

IOH. THEOD. ELLERS *physicalisch, chymisch, medicinische Abhandlungen aus den Gedenkschriften der königlichen Academie der Wissenschafhafien herausgezogen und übersezt von* CARL ABRAHAM GERHARD, *zwey Theile, Berl. Stett. und Leipzig*, 8. *m. K.*

Die längst gewünschte Cur des so fürchterlichen und von vielen vor unheilbar geachteten Schaarbocks, durch wenige, doch gewisse, sichere und gar nicht kostbare Mittel etc. nebst einer kleinen Schifsapotheke, von CHRIST. ERNST ENDTER, *Hamburg*, 8

ABRAH. ENS de morbo boum Osteruicensi pro peste non habendo. Edit. III. auctior, Regiomonti, 4 mai.

TOSS. IOS. PASCHAL. ERNON diss. inaug. de amaurosi, Argentor. 4

IO. FRID. FASELIUS diss. inaug. de hydrophobia. Resp. *Adolph. Traugott Otto*, Ienae, 4

Eiusd. diss. inaugur. de medicamentis refrigerantibus. Resp. *Io. Gottfr. Hartig*, ibid. 4.

Eiusd. Progr. II. de vasis corporis animalis aereis, ibid. 4

Traité des maladies les plus frequentes a Surinam, et des remedes les plus propres a les guerir, suivi d'une dissertation sur le fameux Crapaud de Surinam, nommé *Pipa*, et sur sa generation en particulier, av. fig. en taille douce; par M. PHILIPPE FERMIN, à Mastricht, 8

ANT. FERREIN quaest. med. an in parte mortua sectio post syderationem. Resp. *Car. Lud. Franc. Andry*, Paris, 4

LAUR. FERRET quaest. med. an chirurgia recens instrumentalis antiqua perfectior. Resp. *Franc. Thiery de Bussy*, ibid. 4

Obser-

Obſervations particuliers ſur la Medecine et la Chirurgie, l'Art des Accouchemens et les maladies veneriennes, avec des reflexions en faveur des jeunes Praticiens, par M. FICHER DE FLUY, M. D. à Paris, 12

IO. BAPT. MONTECOT FRAIROT diſſ. de viribus vitalibus, Monſpel. 4

IO. LUDOLF FRANK diſſ. inaug. de liquore amnii, Götting. 4

Dizionario compendioſo di Sanità, che comprende l'eſatta deſcrizione di tutte l'umane malattie, e de' Rimedi ſperimentati da' piu celebri Profeſſori, illuſtrato di oſſervazioni jatrofiſiche dal Dot. FUSANUCCI, Tom. I. II. III. in Venezia, 8. Vol. 3.

PET. ADR. GADD. Upmuntran och Underrättelſe til nyttiga plantagerers widtagande i Finland. P. II. Abo, 4

Eiuſd. Akerbrukets Chemiska grunder, IV Delen, blandade akerjordmonens rätta Känning och förbättring. Reſp. *Stenius*, ibid. 4

Eiuſd. diſſ. Förſök at utmärka rätta ſänings-tiden. Reſp. *Iac. Herm. Gadd*, ibid. 4

L'Art de convertir le cuivre rouge, ou cuivre de Roſette en laiton ou cuivre jaune, au moyen de la pierre calaminaire, de le fondre en tables, de le battre ſous le martinet, et de le tirér a la filiere; par M. GALLON, à Paris, fol. c. tab. aen.

MICH. NICOL. GANTER diſp. inaug. ſiſtens diagnoſes morborum pectoris, Viennae, 8

ANT. GARNIER quaeſt. med. an febri malignae veſicantia? Reſp. *Franc. Portier*, Paris, 4. (*Prodiit iam ibid.* 1741. 4. *Auctore et Reſp.* ANT. BERGIER, *Praeſ.* ANT. FERREIN.)

Formules de medecine, latines et françoiſes, pour le Grand-Hotel-Dieu de Lyon; utiles aux Hopitaux

pitaux des Villes et des Armées, aux jeunes Medecins, Chirurgiens, Apoticaires, aux Perſonnes charitables et aux Habitans de la Campapne; par PIERRE GARNIER, nouv. Edit. revue, corrigée et augmentée par M. L. GARNIER, à Paris, 12

Eſſays on medical ſubjects, originally printed ſeparetely: To which is now prefixed an Introduction relating to the uſe of Hemlock and Corroſive ſublimate; and to the Application of Cauſtic Medicines in Cancerous Diſorders; by THOM. GATAKER, London, 8

Reflexions ſur les prejugés, qui s'oppoſent aux progrés et a la perfection de l'inoculation, par M. GATTI, à Bruxelles, 12

Fortſetzung der Abhandlung von der Materia medica des Herrn STEPH. FRANZ GEOFFROY, *7der Theil, von den Thieren. Aus dem Franzöſiſchen überſetzt, Leipz.* 8.

Hiſtoire abregée des Inſectes, dans la quelle les Animaux ſont rangés ſuivant un ordre methodique; par M. GEOFFROY, D. en Med. Tom. I. II. à Paris, 4 mai. c. tab. aen. 22.

C. F. GEORGI diſſ. de regione Wermelandorum metallica, olim *Wermelands Berg* dicta, et oppido Philippſtadio. Reſp. *Er. Fernow*, Vpſal. 4

Recueil de 730 planches, contenant les figures des plantes et animaux utiles en medecine, gravées en taille douce, ſur les deſſeins d'après nature de M. GERSAULT, Tomes V, à Paris, 8 mai.

MAXWELL GERTHSHORE diſſ. de papaueris vſu tam noxio, quam ſalutari in parturientibus ac puerperis, Edimburg, 8

IOAN. GESNER diſſ. phytographiae ſacrae Pars practica IV. Tiguri, 4

De

De vua vrſina eiusque et aquae calcis vi lithontriptica nouae animaduerſiones, experimenta, obſervationes MICH. GIRARDI, Patau. c. tab. aen.

Nüzliche und durch die Erfahrung bewährte Vorſchläge, bey heftigen und geſchwinden Feuersbrünſten Häuſer und Mobilien ſicher zu retten: nebſt einer gründlichen Anweiſung groſe und gefährliche Feuersbrünſte zu verhüten, und was man bey Auf und Ausbauung der Häuſer und Aufbehaltung der Mobilien auf eine nuzbare Weiſe zu beobachten habe, von D. I. FR. GLASER, *3te, viel vermehrte und verbeſſerte Auflage, Hildburghauſen,* 8

IO. GOTTL. GLEDITSCH ſyſtema plantarum a ſtaminum ſitu, ſecundum claſſes, ordines et genera, cum characteribus eſſentialibus, Berolini, 8

Das neueſte aus dem Reiche der Pflanzen oder mikroſcopiſche Unterſuchungen und Beobachtungen der geheimen Zeugungstheile der Pflanzen in ihren Blüten, und der in denſelben befindlichen Inſecten; nebſt einigen Verſuchen von dem Keim und einem Anhang vermiſchter Beobachtungen, beſchrieben und mit Farben nach der Natur vorgeſtellet von WILHELM FRIEDR. *Freyherrn* VON GLEICHEN, *genannt* RUSWORM etc. *herausgegeben, verlegt und mit den nöthigen in Kupfer geſtochenen und illuminirten Abbildungen verſehen, von* IOH. CHPH. KELLER, *Nürnberg*, Fol.

SAM. GLOSIUS diſſ. inaug. ſiſtens diagnoſin morborum ſyſtematis biliferi et vropoetici, Vindobonae, 8

PHIL. FRIED. GMELIN diſp. inaug. ſiſtens faſciculum plantarum patriae vrbi vicinarum, ſponte creſcentium, cultarumque cum vſu omni earundem plebeio, adiectis obſeruationibus in botanicam generalioribus typoque curatioris auium deſcripti-

ſcriptionis; Reſp. *Io. Georg. Weinmann*, Tubing. 4

Diſſertation ſur la nature, la maniere d'agir, les eſpeces et les uſages des antipaſmodiques proprement dits, qui a remporté le prix de l'Academie des Sciences et Belles Lettres de Dijon en 1764, par Mr. GUIL. LAMBERT GODAR, a Dijon. 8

IOACH. GOETZKE caſus medico practicus de polypo cordis cum nimia palpitatione cordis, Spirae, 4

Appendix ad floram Ingricam; (*Studio* DAV. DE GORTER, *Petropoli*), 8

I. G. GRAEF diſſ. inaug. de calloſa excreſcentia oeſophagum obſtruente mortis cauſſa, Altorf. 4

The Hiſtory of Kamtſchatka and the Kurilſki Iſlands, with the Countries adiacent; illuſtrated with Maps and Cuts. Publiſhed at Petersbourg in the Ruſſian Language by Order of Her Imperial Maieſty, and translated in to Engliſh by IAMES GRIEVE, M. D. Gloceſter, 4 maj. c. tab. aen.

Nuova maniera di ſeminare e coltivare il frumento, che reca quaſi cinquante par cento d'utile piu, che coll' ordinario uſitato metodo, con in fine delineati in una gran tavola tutti gli ſtromenti neceſſari a tal vopo, publicata a commune beneficio da FRANCESCO GRÖSELINI, in Firenze,

Zoophylacii Gronouiani faſciculus ſecundus, exhibens enumerationem inſectorum, quae in muſeo ſuo adſeruat, examini ſubiecit, ſyſtematice dispoſuit atque deſcripſit LAUR. THEOD. GRONOVIVS, I. U. D. cet. additis rariſſimorum inſectorum iconiſmis, Lugd. Batau. Fol. c. tab. aen.

Ergötzende Sommerbeluſtigungen, zweyter Theil, welcher mehreres zur Sommerluſt gehöriges Blumen und Gartengewächs, nach ſeinem Anbau, richtigen Benennung,

nennung, Nutzen, Gebrauch und Merkwürdigkeiten gründlich betrachtet, aus Selbsterfahrung nach alphabetischer Ordnung aufgesetzt von IOH. AUGUST GROTIAN, *Leipzig und Nordhausen*, 8

Proiet d' ouverture et d' exploitation des minieres et mines d'or et d'autres metaux, aux environs du Cezé, du Gardon, de l'Etaut, et d'autres Rivieres du Languedoc de la Comté de Foix, du Rovergue etc. par M. l'Abbé DE GUA DE MALVES, a Paris, 8

Specimen experimentorum naturalium, quae singulis annis in illustri Pisana Academia exhibere solet CAR. ALPHONS. GUADRAGICUS, Pisae 4. c. tab. aen. 8

IO. GEORG. GÜNTHER diss. inaug. de purpura miliari, Argentor. 4

IO. GOTTLOB HAASE epist. gratul. de iecore foetus, Lipsiae, 4.

Fragor, som ofta äro framstälte öfver koppers ympande, men hvaruppa alt hittils saknas rent Svar af de Lärda, hälst indirecta Svar härvid synns göra mindre tilsyllest: til den Medicinska Facultetens bepröfvande ater oppgifne af ANTONIO VON HAEN, och nu fran Latinska spraket öfversatte, Stockholm, 8

ANTON. DE HAEN Pars nona rationis medendi in nosocomio practico, etc, Viennae, 8. c. f.

Eiusdem libri Tomus III et IV. partes VI, VII, VIII. complectens, Parisiis, 8. Vol. 2.

Eiusdem ad Perill. B. L. TRALLES epistolam apologeticam responsio: cuius pars prior circa variolarum inoculationem versatur, altera sanguinis missionem et opium in stadio variolarum suppuratorio laudat, Viennae, 8

HAGERS *gründlicher Unterricht von dem Waldbau, Kopenhagen*, 8

IOH.

IOH. SAM. HALLENS *Werkstädte der heutigen Künste oder die neue Kunsthistorie. Mit Kupfern und Vignetten. Dritter Band, Brandenburg und Leipzig*, 4

Elementa physiologiae corporis humani. Auctore ALB. V. HALLER Tomus VI. Deglutitio, Ventriculus, Omenta, Lien, Pancreas, Hepar. Bernae, 4. maj. c. tab. aen.

De l'Exploitation des Bois, ou Moyens de tirér un parti avantageux des Taillés, Demi-Futaies et Hautes-Futaies, et de'n faire une iuste Estimation: avec la Description des Arts, qui se pratiquent dans les Forets: faisant partie du Traité complet des Bois et des Forets par M. DU HAMEL DU MONCEAU; Partie I et II. a Paris 4. mai. c. tab. aen.

L'Art de rafinér le Sucre, par le meme; *ibid.* fol. c. tab. aen. 10.

Kurzer, doch gründlicher Begrif des gesammten Feldbaues, oder Anweisung, alle Arten des Getraides, der Futterkräuter und der vornehmsten zur Kleidung und Färberey dienlichen Gewächse mit Nutzen zu bauen, gröstentheils aus des Herrn DU HAMEL DU MONCEAU *Anfangsgründen des Ackerbaues herausgezogen, und mit vielen neuen Abhandlungen, Zusätzen, auch vielfältig bewährten Erfahrungen verschiedener Landwirthe in hiesigen und benachbarten Gegenden herausgegeben von* — — — SPRENGER, *Stutgard*, 8

PETRI HARDUINI, Veronensis, animaduersionum botanicarum specimen alterum, Venetiis 4. mai. c. tab. aen. 20

IOH. FRIEDR. HARTMANNS *Anmerkungen über die nöthige Achtsamheit bey Erforschung der Gewitterelectricität, nebst Beschreibung eines Electricitätszeigers, Göttingen* 4 *mit K.*

HASENS *Sammlung verſchiedner Vorſchriften die Rindviehſeuche betreffend, Wittenberg* 8

MICH. HAUNALTER diſſ. inaug. ſiſtens generalia quaedam prognoſtica in morbis acutis, Vindob. 8

CHRIST. HAUSMANN diſſ. ſiſtens acidularum Sulzbacenſium hiſtoriam et analyſin, Argent. 4

A Treatiſe on fevers in general, *cet.* by IOHN HAWKRIDGE, London. 8

IOH. CAR. HEFFTERI Muſeum diſputatorium phyſico-medicum tripartitum. Voluminis IIdi Pars I. Praeſides diſſertationum deſignans. A-M. No. 1-5180. n-z. No. 5181-9382. Zittauiae Luſat. 4. Voluminis IIdi. Pars II. titulos materiarum indicans. Voluminis IIdi Pars III. deſignationem reſpondentium complectens, ibid. 4

ANTON. HEINS M. D. *Betrachtungen über die Nothwendigkeit, ſich in geſunden und kranken Tagen nach der Vorſchrift der Natur zu richten; nebſt einer Anzeige einiger von ihm ſelbſt erfundenen geprüften Arzneyen, womit in den mehreſten Fällen ein ieder ſeine Geſundheit ſelbſt erhalten und wieder herſtellen kann, Hamburg*, 8

The Virtues of Sage in Lengthening Human Life: with Rules to attain old Age in Health and Cheerfulneſs; by Dr. I. HIL, The ſecond Edit. London. 8

The vegetable Syſtem: or the internal ſtructure and the Life of Plants, their Parts and nouriſhment explained; their Claſſes, Orders, Genera and Species aſcertained and deſcribet, in a method altogether new: comprehending an artificial Index, and a Natural Syſtem: with Figures of all the Plants, deſigned and engraved by the Author. The whole from nature only; by IOHN HILL. Vol. VI. containing the whole Claſs of Umbrellaed or Umbelliferous Plants, London.

London. fol. mai. c. tab. aen. Vol. VII. containing the first Series of the One Petal'd Plants. ibid. Fol. mai. c. tab. aen. Vol. 2

HIPPOCRATIS COI aphorismi et praesagia latine versa, cum recognitione, notis et prolegomenis ANDREAE PASTAE. Edit. nouiss. ab Auctore emendata et aucta, Venetiis, 12

D. L. E. HIRSCHELS *Betrachtung, ob die Wirkung des Mercurii* sublimati corrosiui *in den venerischen Krankheiten innerlich gegeben, gegründet sey? nebst einer Erwehnung der Cicuta: vermehrte Auflage, Berlin,* 8

Le Socrate rustique, ou description de la conduite oeconomique et morale, d'un Paysan philosophe, traduit de l'Allemand de M. HIRZEL, a Zurich, 12

Etwas 1) *von der Teicharbeit,* 2) *vom nüzlichen Gebrauche des Torfmoors,* 3) *von Verbesserung der Wege, aus bewährter Erfahrung mitgetheilt von* IOH. WILH. HÖNERT, *Bremen,* 8

C. L. HOFFMANN *giebt Nachricht von einer guten Heilart der Kinderblattern, und von einem neuen kräftigen Mittel, bey bösartigen und zusammenfließenden Pocken, Münster,* 4

THOM. HOLDSWORTH diss. inaug. de ictero, Edinburgi, 8

FRANCESCO HOME i principi dell' agricoltura e della vegetatione, traduzione dall' Inglese, coll' aggiunta di due memorie sulla maniera di preservare dalle corruzione il fromento, accresciuta dal traduttore di annotationi, e della coltivazione toscana, di BERNARDO DAVANZATI, Venetiis, 8

Nouvelle description physique, historique, civile et politique de l'Islande, avec des observations critiques sur l'Histoire naturelle de cette Isle,

 donnée

donnée par M. ANDERSON. Ouvrage traduit de l'Allemand de M. HORREBOWS, qui y a eté envoyé par le Roi de Dannemark. Tome I. II. à Paris, 12. Vol. 2.

FRANC. PORTIER DE LA HOUSSINIERE Queſt. med. an ſua ſit cuique aetati peculiaris euacuatio. Reſp. *Lud. Claud. Guilbert*, Pariſ. 4

IO. FRIDER. HULSEBUSCH diſſ. inaug. de hyſteritide puerperarum, Arg. 4

A Supplement to the firſt Part of Medical-Commentaries by D. HUNTER, London. 4 mai.

Eſſai ſur les differentes eſpeces des fievres, avec des diſſertations ſur les fievres lentes, nerveuſes, putrides, peſtilentielles et pourprées; ſur la petite verole, ſur les pleureſies et les peripneumonies; par IEAN HUXHAM. On y a joint deux autres eſſais: l'un ſur la maniere de nourrir et d'elevér les enfans depuis leur naiſſance juſqu' a l'age de trois ans; l'autre ſur leurs differentes maladies; et un Appendice contenant une methode pour garantir les mariniers des maladies dans les voyages de long cours. Nouvelle edition, augmentée de trois ouvrages du même Auteur: le premier ſur les maux de gorge avec ulceres malins; le ſecond ſur l'antimoine, et le troiſieme ſur une colique epidemique, à Paris, 12

An Eſſay on Fevers. To which is now added a Diſſertation on the malignant ulcerous Sore-Throat: by IOHN HUXHAM, London. 8

Obſeruationes de aere et morbis epidemicis, Plymuthi factae ab anno 1728 ad exitum uſque 1748, autore IOANNE HUXHAM, Editio prima. Veneta poſt ultimam Londinenſem. Accedit opuſculum de morbo colico Damnonienſi, cet. T. I. II. Venetiis, 8 Vol. 2

Einſd.

Eiusd. Opera physico-medica, curante GEORG. CHRIST. REICHEL, Tom. I. II. III. Lipsiae, 8 Vol. 3

IOHANN FRIEDR. IACOBI *vermischte Abhandlungen. Erste Sammlung, Hannover*, 8

NIC. IOH. IACQUIN obseruationum botanicarum, Pars I. Viennae, Fol. c. 25 tab. aen.

De la Santé, ouvrage utile a tout le monde, par Mr. l'Abbe IACQUIN, nouvelle Edition, à Paris, 12

Abhandlung von der Gesundheit; aus dem Französischen des Herrn Abt IACQVINS *übersezt; mit einer Vorrede und einigen Zusätzen begleitet von* IOH. NEUHOFER, *Augsburg*, 8

GEORG. IANOSSI diss. inaug. de medicamentorum simplicium praecellentia, Traiecti ad Rhen. 4

ANTON PIMBIOLO COMES INGHELFREDI Oratio: Hippocrates systema neque conflauit, neque admisit, sed solas obseruationes est consectatus, Patauii, 4 mai.

Animaduersiones medicinae practicae in febrem hecticam. Auctore CAR. IOANNINIO, Lucae.

IAC. FRID. ISENNFLAMM Diss. inaug. de anaemia vera. Resp. *Io. Paul. Kutter*, Erlangae, 4

Eiusd. Progr. de tunica celluosa, ib. 4

Eiusd. diss. methodus plantarum medicinae clinicae adminiculum. Resp. *Io. Christ. Ehrenfr. Gebauer*, ibid. 4

FRIDR. CHRIST. IUNCKER diss. inaug. de plurium signorum in morbis et cognoscendis et curandis necessaria coniunctione. Resp. *Io. Sigism. Frid. Bisten*, Halae, 4

KAEPLERS *gründliche Anleitung zu mehrerer Erkenntniß und Verbesserung des Forstwesens, Eisenach*, 8

Elogium IO. GEORG. ROEDERERI in conſeſſu Soc. Sc. Götting. d. 18. Febr. 1764, recitauit ABRAH. GOTTHELF KAESTNER, Goetting. 4

Des Herrn PETER KALMS *Beſchreibung der Reiſe, die er nach dem nördlichen Amerika auf den Befehl gedachter Akademie und öffentliche Koſten unternommen hat. Der dritte Theil, Goetting.* 8 *m. K.*

CAR. FRIDER. KALTSCHMIED diſſ. inaug. de puero duodecim annorum, anchyloblepharo laborante, curato. Reſp. *Chriſt. Gotth. Gnadenreich Barchewitz*, Ienae, 4

Eiuſd. Progr. de maſticatione pueri ſeptem annorum, per cartilaginem, maxillas ligantem, ſublata, ſed per operationem chirurgicam reſtituta, ib. 4

Eiuſd. Progr. de ſcirrho glandulae axillaris ſiniſtrae exſtirpatae, ibid. 4

Abhandlung von Zwiebelgewächſen, worinnen alles dasjenige, was ſowohl zu deren Bau und Fortpflanzung, als auch zu nöthiger Pflege und Wartung dieſer Gewächſe erforderlich iſt, den Blumenliebhabern aus vielfältiger Erfahrung aufrichtig eröfnet wird; aus dem Franzöſiſchen des Herrn NICOL. *von* KAMPEN, *Baumeiſter zu Harlem, Regenſburg*, 8

IO. IACOB KIRSTEN diſſ. inaug. de exiſtentia liquoris gaſtrici inprimis contra D. LIEUTAUD. Reſp. *Io. Dav. Villforth*, Altorf. 4

Eiuſd. diſſ. inaug. in VIRGILII verſ. alba liguſtra cadunt, vaccinia nigra leguntur. Reſp. *Chriſt. Gottlieb Kirſten*, ibid. 4.

Eiuſd. diſſ. inaug. deu vuula eiuſque vſu. Reſp. *Elias Baur*. ibid. 4

Eiuſd. diſſ. inaug. de tartaro emetico. Reſp. *Georg. Dan. Wibel*, ibid. 4

IOH. THADD. KLINKOSCH Progr. quo diuiſionem herniarum nouamque herniae ventralis ſpeciem proponit, Pragae, 4

IO. HIERON. KNIPHOFII Botanica in originali, s. Herbarium viuum, in quo plantarum, tam indigenarum, quam exoticarum, peculiari quadam operosaque enchiresi atramento impressorio obductarum, nominibusque suis ad methodum Ill. LINNAEI et LUDWIGII insignitarum, elegantissima ectypa exhibentur, opera et studio IO. GODOFR. TRAMPE. Centuria XI. XII. et vltima, Halae, fol.

CHPH. FRIDER. KOCH diss. inaug. sistens considerationem pathologico-practicam febrium intermittentium, Halae, 4

ALEXAND. BERN. KOELPIN commentatio botanico-physica de stylo eiusque differentiis externis, Gryphiswald, 4

Eiusd. diss. de foetus et adulti differentia. Resp. *Iac. Barnh. Balthasar*, ibid. 4

IOSEPH GOTTLIEB KOELREUTERS *zweyte Fortsetzung der vorläufigen Nachrichten von einigen das Geschlecht der Pflanzen betreffenden Versuchen und Beobachtungen*, *Leipzig*, 8

IOAN. PHIL. KOENIG diss. inaug. exhibens casum aegroti, colica saturnina laborantis, Argent. 4

CAR. KRATOCHVILL diss. de radice colchici autumnalis, Francof. ad Viadr. 8

SAMUEL KRETSMARS *Beschreibung der in Dresden ohnlängst erzeugten* Martyniae annuae villosae, *nebst einer Abhandlung, worinnen der Nutzen gezeiget wird, den die Kräuterlehre der Arzneykunst leistet, und einem Anhange, welcher die Vortheile erkläret, die man von einem Kräutergarten in den wirthschaftlichen Gewerben zu gewarten hat, Friedrichsstadt*, 4 *m. K.*

I. M. KÜHNS *Abhandlung von der höchstnöthigen Conservation des Holzes aus denen Königl. Preuß.*

 Clevisch.

Clevisch Chur Hannöverisch und Hessen-Casselischen Forstordnungen dargethan. *Nürnberg*, 8

Nachricht von Wahlen, wer sie gewesen, wo sie Golderzt aufgesucht und gefunden, wo sie solches gegeschmelzt und zu gut gemacht, auch wie sie aus Erzen und Kräutern Gold gemacht; aus alten Schriften und Nachrichten gezogen etc. *von* C. G. L. *Frankfurth und Leipzig*, 8

MATH. THOM. LACASSAIGNE Quaest. med. num pili plantae. Resp. *Edmund Claud. Bourry*, Paris. 4

L'Art du Tanneur, par M. DE LA LANDE, à Paris fol. c. tab. aen.

CHRIST. FRID. TOB. de LANG. diss. inaug. de arcano duplicato, Altorf. 4

IO. HENRIC. LANGE diss. sistens dubia cicutae vexata. Resp. *Io. Gottw. Müller*, Helmstad. 4

GEORG. AUG. LANGGUTH. Progr. quo de dispositione ad haemorrhoides naturali omnino nulla, nonnulla commentatur, Wittenb. 4

Eiusd. diss. inaug. sistens casum de motibus spasmodicis vagis, iunctis deliriis periodicis iucundis, annexa eorum theoria atque therapia. Resp. *Io. Roettiger Salomo Holdfreund*, ibid. 4

Eiusd. Progr. de medico ex clinice philosopho τȣ Θείȣ ἐν τοῖς τῶν ἐνεϱγȣμένων νόσοις competente iudice, ibid. 4

Eiusd. Progr. de incrementis futuri populi, ib. 4

Deutliche Anweisung, wie man sich im Nothfalle selbsten von den gefährlichsten und meisten Krankheiten befreyen könne; abgefaßt von DAN. LANGHANS, *4ter Theil*, *Bern.* 8

IOH. LASTBOHMS diss. sistens praecepta CATONIS de oeconomia priuata, P. I. Resp. *Petr. Wasstrom*, Upsal. 4

Eiusd.

Eiusd. Förſök att utröna Landt - huſhallningens tillſtand genom Tabeller, Förſvarad of *Ioh. Didrik Ekmann*, ib. 4

Eiusd. diſſ. de piſcinis. Reſp. *Car. Iſberg.* ib. 4.

Dictionnaire portatif de Medecine, d' Anatomie, de Chirurgie, de Pharmacie, de Chymie, d' Hiſtoire naturelle, de Botanique et de Phyſique, qui contient les termes de chaque art, leur etymologie, leur definition et leur explication; tirés des meilleurs auteurs; avec un Vocabulaire grec et un latin, a l' uſage de ceux, qui liſent les auteurs anciens: par IEAN FRANÇOIS LAVOISIEN, Tom. I. II. à Paris, 8 mai. Vol. 2

Traitemens des Maladies internes et externes, traduits du Latin. de M. DE LAZERME, avec les formules en latin et en françois, augmenté d'un traité des Maladies Veneriennes; par M. DIDIER DES MARETS, ſecónde Edition, revue et corrigée, á Paris, 12

IO. LECHE Underrättelſe om wilda träds och buſkars plantering, grundad pä naturen och förfarenheten, Stockholm, 8

MARTIN FROBENIUS LEDERMÜLLERS *Phyſikaliſch mikroſcopiſche Zergliederung des Korns oder Rokkens; nebſt der Beobachtung ſeines Wachsthums: mit 4 nach der Natur mit Farben auf das fleiſſigſte erleuchteten Kupfertafeln, Nürnberg, Fol.*

Eiuſd. Phyſikaliſch mikroſcopiſche Zergliederung und Vorſtellung einer ſehr kleinen Winterknoſpe des Hippocaſtani ſeu Eſculi, *oder des wilden Roſſkaſtanienbaums; nebſt 3 mit Farben nach der Natur ſorgfältigſt erleuchteten Kupfertafeln*, ibid. fol.

Eiuſd. Phyſikaliſch mikroſcopiſche Beſchreibung eines beſondern phoſphoreſcirenden und faſerichten Steins; mit Vergleichung der Bononienſiſch leuchtenden Steine, auch einiger anderer demſelben ähnlicher Mine-

ralien und Fossilien, *von dem Verfasser der mikroscopischen Gemüths und Augenergötzung*, *Nürnberg*, 4 mai.

Eiusd. Versuch bey angehender Frühlings-Zeit die Vergrösserungs-Werkzeuge zum nützlich und angenehmen Zeitvertreib anzuwenden, *von dem Verfasser der mikroscopischen Gemüths-und Augenergötzung*, *Nürnberg, fol. m. XII. illuminirten Kupfern.* Essay d'employér les Instruments microscopiques avec utilité et plaisir dans la Saison du Printems etc. traduit de l'Allemand par I. C. HARREPETER, Maitre ès arts, Nuremberg. folio.

Pharmacopée universelle, contenant toutes les compositions de Pharmacie, qui sont en usage dans la Medecine, tant en France, que par toute l'Europe, leurs vertus, leurs doses, les manieres d'operér les plus simples et les meilleures; avec un lexicon pharmaceutique, plusieurs remarques et des raisonnemens sur chaque operation; par NIC. LEMERY Vme edit. à Paris. 4. Vol. II.

Obseruationum medicarum fasciculus primus, auctore LEB. FRID. LENTIN. M. D. c. praef. RUD. AUG. VOGEL. Lipsiae et Guelpherb. 8

HENR. PALMATIUS LEVELING diss. inaug. sistens pylorum, anatomico - physiologice consideratum. Argent. 4. c. tab. aen. 2.

VINCENZ ANDREAS LEVIZZARI primi felici successi dell inoculazion el vajuola nella Regia, di qua dell Alpi, in Lugano, 8

IO. NEPOM. ANTON LEUTHNER diss. inaug. de acidulis Dizenbacensibus in Comitatu Wartembergico, Ingolstadii, fol. c. tab. aen.

WILHELM LEWIS, *der Zusammenhang der Künste, philosophisch practisch abgehandelt. Ein Versuch für die Beförderung der Künste, Gewerbe und Manufacturen, Aus dem Englischen übersetzt und mit einigen*

einigen Zusätzen herausgegeben von I. H. ZIEGLER, *des ersten Theils erster Band, Zürich*, 8. *m. K.*

IOS. LIEUTAUD Synopsis vniuersae praxeos medicae, Tom. I. II. Amstelod. 4. Vol. 2.

CAROLI VON LINNE diss. de diaeta, per scalam aetatis humanae obseruanda. Resp. *Dan. I. Ohrquist*, Vpsal. 4

Eiusd. genera plantarum eorumque characteres naturales secundum numerum, figuram, situm et proportionem omnium fructificationis partium, Editio sexta ab Auctore reformata et aucta, Holmiae, 8 mai.

Eiusd. Museum LUDOVICAE VLRICAE Reginae Suec. Goth. Vandal. in quo animalia rariora, exotica inprimis insecta et conchilia describuntur et determinantur, prodromi instar editum, ibid. 8 mai.

Eiusd. diss. Hortus culinaris. Resp. *Ion. C. Tengberg*, Vpsal. 4

Eiusd. diss. Opobalsamum declaratum. Resp. *Wilh. le Moine*, ibid. 4

Eiusd. Musaeum Regis, in quo animalia rariora, inprimis exotica, aues, amphibia et pisces describuntur, Tomi IIdi prodromus, Holmiae, 8 mai.

Eiusd. species plantarum, exhibentes plantas, rite cognitas, ad genera relatas, Vindobonae, 8. Vol. 2.

Eiusd. diss. spiritus frumenti. Resp. *Pet. Bergius*, Vpsal. 4.

Eiusd. Reisen durch Oeland und Gothland, welche auf Befehl der Reichsstände des Königreichs Schweden im Jahr 1741. *angestellet worden. Aus dem Schwedischen übersetzt, m. Kupf. Halle*, 8

Selectae ex amoenitatibus academicis CAR. LINNAEI dissertationes, ad vniuersam historiam naturalem

turalem pertinentes, quas edidit et additamentis auxit L. B. e S. I. Graecii, 4. c. tab. aen.

ANT. LIZZARI Rifleſſioni ſopra un libro intitolato: *La Coſtituzione corrente, brevemente conſiderata dal Dot.* PIETRO ORTESCHI, Venezio, 8

ANT. LOUIS Theſes anatomico - chirurgicae de ſectione caeſarea. Reſp. *Io. Pet. Dauid,* Pariſiis, 4

Eiuſd. Memoire côntre la legitimité des naiſſances pretendues tardiues; dans le quel on concilie les loix civiles avec celles de l'oeconomie animale, à Paris, 8 mai.

Eiuſd. Supplement au memoire contre la legitimité des naiſſances pretendues tardives, à Paris, 8 mai.

CHRIST. GOTTLIEB LUDWIG Inſtitutiones chirurgicae praelectionibus academicis accommodatae, Lipſiae, 8

Eiuſd. Progr. inaug. ſiſtens obſeruationes quaſdam angiologicas, ibid. 4

PHIL. ERNST LÜDERS *Abhandlung, wie der Ackerbau auf der Heide könne verbeſſert werden, Flensburg,* 8

Brief van IOHAN LULOFS aan den Wel Edelen Heer MEINDERT SEMEINS; behelzende een nader onderzoek van deſzelfs Ontwerp, om door Middel van de Compaſſen de Langte op de zee te hepaaten, te Leyde, 8 mai.

EDUARD. IAC. LUPIN hiſtoriae morborum difficiliorum iiſdemque adhibitae curationes ſubiectis annotationibus, Ratisbonae, 8

Experimental Eſſays on the following ſubjects: 1) on the Fermentation of alimentary Mixtures. 2) on the Nature and Properties of Fixed Air. 3 on the reſpective Powers and Manner of Acting, of the different Kinds of Antiſeptics. 4) on the Scuruy: with a Propoſal for trying new Methods to

to prevent or cure the ſame, at Sea. 5) on the Diſſolvent Power of Quik lime: by DAVID MACBRIDE, Lond: 8. c. tab. aen.

MICH. IOS. MAIAULT. quaeſt. med. an in oedemate veſicantia ſcarificationibus tutiora? Reſp. *Io. d'Arcet*, Paris, 4

IO. BAPT. ALEXAND. MAIGRET quaeſt. med. an ſpiritus animalis vt et ſanguis motu gaudeat circulatorio? Reſp. *Paul. Gabr. Lepreux*, ibid. 4

A ſhort Eſſay on that tormenting Diſorder the Rheumatiſm. Wherein is ſhewn the Origin and Cauſes of the Diſtemper; together with Obſervations, that have occurred in a Series of Practice to the Author: by M. MAILLARD, London. 8 mai.

CHRIST. ANDR. MANGOLD diſſ. inaug. de generibus et ſpeciebus tumorum. Reſp. *Henr. Georg. Ragkmann*. Erford. 4

Eiuſd. diſſ. inaug. de ambuſtionibus. Reſp. *Henr. Chriſt. Nicolai*, ibid. 4

Herrn PHILIP. AMBROS. MARHERR *chemiſche Abhandlung von der Verwandſchaft der Körper; aus dem Lateiniſchen überſetzt von* E. G. BALDINGERN, *Leipzig*, 8

Chirurgiſche Streitſchriften, welche ſtatt des gewöhnlichen Examens zur öffentlichen Vertheidigung unter dem Herrn Profeſſor HENNINGS, *von* FERDINAND MARTINI *aufgeſetzt ſind, Kopenhagen*, 8

Eiuſd. Spuren zum Begrif von der Erſchütterung des Hirns, ibid. 8. *m. K.*

Plantae Cantabrigienſes. Herbationes Cantabrigienſes, to which are added a Liſt of the more rare plants in England or Wales. By THOM. MARTYN, London. 8 mai.

IO. BAPT. MATHIS diſſ. inaug. de dyſenteria, Vindobonae, 8

DOMIN.

DOMIN. MAZOTTI litotomia delle donne perfezionnata, Faenza, 8. c. t. aen 7.

Geſchichte periodiſcher Krankheiten, *von* FRID. CASIM. MEDICUS, I. 2. *Buch, Carlsruhe*, 8

Eiuſd. Sammlung von Betrachtungen aus der Arzney-Wiſſenſchaft. Erſter Band, Zürich, 8.

A Treatiſe of the Nature and Powers of the Baths and Waters of Bareges: in which their ſuperior virtues for the cure of gunshot or other Wounds, with all their complications, of inveterated Ulcers, fiſtules, calloſities and caries, likewiſe of muſcular and nernous contractions, ſchirrous, tumours, anchyloſes and many other diſeaſes, as wel internal as external, are demonſtrated and confirmed by practical obſervations. With a deſcriptive Relation of Bareges. To which is added an Enquiry into the Cauſe of Heat in bitouminous Waters, and of their ſpecific variations. By Sir CHRISTOPHER MEIGHAN, M. D. new edit. greatly enlarged. London. 8

DAN. MELANDER diſſ. de atmoſphaera tellurem ambiente. Pars IV. Reſp. P. *Bergſtroem*, Vpſal. 4

IO. MICH. DE MENGHIN diſſ. inaug. ſiſtens diagnoſes morborum ventriculi et inteſtinorum, Viennae, 8

IOHANN FRIEDR. MEYERS, *Apothekers zu Oſnabrück, chymiſche Verſuche zur näheren Erkentniſs des ungelöſchten Kalchs, der elaſtiſchen und electriſchen Materie, des allerreinſten Feuerweſens, und der urſprünglichen allgemeinen Säure. Nebſt einem Anhange von den Elementen, Hannover und Leipzig*, 8 mai.

GEO. PHIL. MICHAELIS Progr. de nexu ſcientiae phyſicae cum medicina, Marburgi, 4.

Della

Della febre, trattato medico-anatomico-teorico-pratico del Conte ANTON. MICHEL, Udineſe, con in fine un diſcorſo ſopra la China China, del Dott. GABRIELE LONGOBARDI, fu medico Aulico d'ell Imperat. CARLO VI, in Venezia, 4. tab. aen.

Vollſtändiger Lehrbegriff von der practiſchen Feldwirthſchaft, nach der alten und neuen Einrichtung, ſo weit ſie ſich auf die Erfahrung gründet, allen Liebhabern des Feldbaues zum beſten abgefaſst und mit darzu nöthigen Kupfern verſehen von IOHANN MILLS, Eſq. *Aus dem Engliſchen überſetzt von* M. C. F. I. I. *und 2ter Band, Leipzig*, 8. Vol. II.

FRANCISC. MITTERBACHER diſſ. inaugur. de ſecretione vrinae foeminarnm hyſtericarum et de ea, vt ſigno adfectionum hyſtericarum, Vetero Pragae, 8

CHRIST. MOLINARII, de miliarium exanthetum indole et tractatione diſquiſitio, Vindobonae, 8

Dialoghi ameni e critici D. IGNAZIO MONTI, D. Medico di Pavia, e Medico di Garbagna, Dialogho I. Le Lacertole acquatiche, in Pavia, 8

Aringa medica del D. IGNAZIO MONTI, per la vira d'un feto umano eſtrutto dell' utero, con annotazioni legali del D. GIUS. MARIA GATTI, e cio voti del chiarmo ALB. DI HALLER e di altri medici inſigni, in Pavia, 8

An Account of the Diſeaſes, wich were moſt frequent in the Britiſh Military Hoſpitals in Germany, from Ian. 1761. to the Return of the Troops to England in March 1763, to which is added an Eſſay on the Means of Preſerving the Health of Soldiers, and conducting Military Hoſpitals; by DONALD MONRO, London, 8 mai.

I. B. MOR-

I. B. MORGAGNI epiſtolae anatomicae duodeuiginti, ad ſcripta pertinentes Cl. Viri ANT. MAR. VALSALVAE cet. acceſſit praeterea index rerum et nominum accuratiſſimus, Pars I. II. Venetiis, fol.

DAN. GEO. MORHOF *vom Goldmachen, oder phyſicaliſch - hiſtoriſche Abhandlung von der Verwandlung der Metalle. Aus dem Lateiniſchen, Bayreuth,* 8.

Wohlmeynende, treue und ſehr nützliche Ermahnungen an die Anfänger in dem tiefſinnigen Studio der hermetiſchen Philoſophie; wobey das ſchwerеſte Rätzel aufgelöſet wird, an welchem ſchier alle Anfänger ſtecken bleiben und kleinmüthig werden. Zum Beſchluß folgt eine kurze Diſſertation über die Grundurſache der Electricität, nach denen Maaßregeln der natürlichen oder hermetiſchen Philoſophie, durch IOH. ANTON MOSCHEROSCH VON WISTELSHEIM, *des H. R. R. Ritter, Leipzig,* 4.

Traité complet des accouchemens naturels, non naturels et contre nature, expliqués dans un grand nombre d'obſervations et de reflexions ſur l'art d'accouchér; par le Sieur DE LA MOTTE: nouvelle Edition, augmentée de beaucoup de remarques intereſſantes, et miſe en meilleur ordre, av. fig. à Paris, 8. Vol. II.

D. BENEDICTI MUHLII *medicíniſch - phyſicaliſch- und chymiſche Unterſuchung des Pyrmontiſchen Neubrunnens, der mit dem Selter-Brunnen faſt gleich kommt; nebſt ſpecieller Vermeldung deſſen Gehalts-Theilen und generalen Anzeige derer innerlichen Kräfte in allerley Krankheiten, in einem Briefwechſel mit weyl. Herrn* D. IOH. PHIL. SEIP *entworfen, und als ein Anhang zu deſſelben Pyrmonter-Brunnenbeſchreibung mit einem umſtändlichen Regiſter herausgegeben, Hannover,* 8

DIETRICH

DIETRICH MUMMSEN disp. inaug. de corde rupto, Lipsiae, 4. c. tab. aen.

Medicinische und chirurgische Wahrnehmungen, zweyte Sammlung; herausgegeben von FRIED. HERM. LUDW. MUZELL, M. D. *Berlin*, 8

BARTH. MURRY quaest. med. an ad extrahendum e vesica calculum diuersa pro re nata debeat vsurpari chirurgia? Resp. *Franc. Portier*, Paris. 4. (*Prodiit iam ibidem anno* 1746. 4. *Auctore et Resp. Iac. Trant. Praes.* LUDOV. RENAT. MARTEAU.)

Νικάνδρου θηρίακα καὶ ἀλεξιφάρμακα. NICANDRI theriaca et alexipharmaca. IOAN. GORRAEUS latinis versibus reddidit, Italicis vero, qui nunc primum in lucem prodeunt ANT. MARIA SALVINIUS. Accedunt variantes codicum lectiones, selectae adnotationes et graeca EUTECNI Sophistae metaphrasis ex codicibus Mediceae et Vindobonensis bibliothecae descripta et nondum edita, curante ANGELO MARIA BANDINIO, I. U. D. cet. Florent. 8

ERN. ANT. NICOLAI Progr. II. de virtutibus sulphuris antimonii aurati, Ienae, 4

Eiusd. diss. inaug. de quibusdam excretionis vrinae vitiis, ibid. 4

PETR. VAN NOEMER diss. inaug. de fabrica et vsu omenti, Lugd. Batau. 4

Leçons de Physique experimentale, Tome VIme par M. l'Abbé NOLLET, à Paris, 12

FRANC. IOS. DE OBERKAMP diss. inaug. theorematum medicorum selectorum centuria. Resp. *Io. Iac. Klingenstein*, Heidelbergae, 4

Elementa Botanicae, auctore GEORG. CHRIST. OEDER, P. I. Hafniae, 8. c. tab. aen.

Idem liber teutonice impr. ibid. 8. c. tab. aen.

A. D. ORTMANNS *Betrachtungen über wichtige Begebenheiten der Naturgeſchichte des 1763. Jahres, Züllichau,* 8

CHRIST. FRID. OTTO diſſ. inaug. de procidentiis vterinis, Witenberg. 4

Lettre de M. PALUCCI à M. HUMELAUER ſur la cure de la pierre, à Vienne.

Der mediciniſche Richter in Betrachtung der Todſchläge dargeſtellt von D. IOH. PAULI, *Leipzig,* 8

CAR. PAYEN quaeſt. med. num ſuae ſint animi angoribus etiam inter opera chirurgica noxae? Reſp. *Matth. Thom. la Caſſaigne,* Pariſ. 4

IAC. PETIVERII opera hiſtoriam naturalem ſpectantia; or Gazophylacium containing ſeveral 1000 Figures of Birds, Beaſts, Reptiles, Inſects, Fiſh, Beetles, Moths, Flies, Shells, Corals, Foſſils, Minerals, Stones, Funguſſes, Moſſes, Herbs, Plants, etc. from all Nations, on 150 Copper-Plates, with Latin and Engliſh Names. The ſhells have Engliſh, Latin and Native Name Vol. I. II. London, fol. (*Centum tabulae aeneae, huic nouae collectioni adiectae, nunquam antea editae fuerant*)

IOS. PHILIP quaeſt. med. an corporis balſamum bilis? Reſp. *Lud. Alexand. Cezan.* Paris, 4

Korte en zakelyke Beſchryvinge van de Colonie van Surinam, cet. door THOM. PISTORIUS, t'Amſterdam.

Handleiding tot de Chirurgie of Heelkonſt, volgens hed Hoogdiſh van den Heer I. Z. PLATNER; meet veele nieuwe Aanmerkingen verrykt, door M. HOUTTUYN, M. D. t'Amſterdam, 8 mai.

ANT. GUIL. PLAZ Progr. IV. de paedantiſmo medico, Lipſiae, 4

Eiuſd. diſſ. inaug. de morbis ex vitae genere. Reſp. *Chriſt. Goth. Barth,* ibid. 4

ANT.

ANT. GUIL. PLAZ Progr. de plantarum, ſub diuerſo coelo naſcentium, cultura, Lipſiae, 4.

CAR. GUIL. POERNER M. D. delineatio pharmaciae chemico-therapeuticae, ibid. 8

IO. CHPH. POHLIUS diſſ. inaug. de excretionum vniuerſalium moderamine. Reſp. *Chriſt. Dav. Leonhardi*, ibid. 4

Eiuſd. Progr. de dura matre paſſim oſſea facta, ib. 4

Hrn. CLAUDIUS POUTEAU *vermiſchte Schriften von der Wundarzneykunſt; aus dem Franzöſiſchen überſetzt von* GEORG LUDW. RUMPELT, *Dreſden und Warſchau*, 8. *m. K.*

BERN. PREUSINGER diſſ. inaug. de diagnoſi morborum capitis, Viennae, 8

Obſervations on the diſeaſes of the army; by IOHN PRINGLE. The fourth Edition enlarged, London, 8 mai.

RICHARD PULTENEY diſſ. inaug. de Cinchona officinali LINNAEI, ſ. Cortice Peruuiano, Edinburgi, 8. c. fig. aen.

Flora Eſpannola ó Hiſtoria de las Plantas, que ſe creaci en Eſpanna, ſu Auctor D. IOSEPH QUER, Vol. IV. en Madrit, 4. c. tab. aen. 66.

IO. MART. CAROL. RAVENSTEIN diſſ. inaug. de febre petechiali, Argentor. 4

Lettre à M. BELLE-TETE, Doyen de la Faculté de Medecine de Paris, par M. RAZOUX, D. en M. de l'Univ. de Montpellier, ſur les inoculations faites a Niſmes, à Niſmes, 4

Oſſervazioni ſopra alcuni caſi rari medici e chirurgici, di GIOVAN. REGHELLINI, in Venezia, 4

GEORG. CHRIST. REICHEL diſſ. inaug. de oſſium cylindraceorum fiſſuris. Reſp. *Io. Chriſt. Hoffmann*, Lipſiae, 4. c. tab. aen.

An Inquiry into the Human Mind, on the Principles of common ſenſe; by THOM. REID, Edinburgh, 8

REINHARD Progr. de cultus vineatici in Franconia primordiis, Erlangae, 4

CHR. TOB. EPHR. REINHART *Abhandlung vom Maſtdarm, Blutfluſſe, 2te Auflage, Glogau,* 8

Eiuſd. Beweiſs, daſs die Eröfnung der Mittelblutader zuweilen höchſtgefährlich werden könne, ibid. 8

Der vollkommene Pferdekenner, welcher nicht nur alle Schönheiten, Fehler und verſchiedene Landesarten der Pferde zu erkennen giebt, ſondern auch anweiſet, wie man mit dem Pferde von ſeinem Urſprunge an umgehen muſs, wie es zum Reiten und Fahren anzugewöhnen iſt, wie Sattel, Zäumung und Beſchläge beſchaffen ſeyn muſs, wie alle Krankheiten zu erkennen, mit denen bewährteſten Mitteln zu heilen ſind, wie man bey den Wallachen, Engliſiren und andern chirurgiſchen Operationen an den Pferden verfähret etc. Durchgeſehen und mit Vorrede begleitet von WOLFG. EHRENFR. VON REITZENSTEIN, *Uffenheim,* 4. *m. K.*

A refutation of the reflexions againſt inoculation, publiſhed by D. RAST of Lyons; ſo far as they are ſupported by calculations, drawn from the bills of mortality in London, and his obſervations. With a Perſuaſive to that Practice, deduced from the ſucceſs of the inoculating Hoſpital near London. ANT. RELHAM, M. D. London, 4 mai.

GOTTFR. REYGER Tentamen florae Gedanenſis, methodo ſexuali accommodatae, Dantiſci, 8

Diſquiſitiones Plinianae, in quibus de vtriuſque PLINII patria, rebus geſtis, ſcriptis codicibus, editionibus, atque interpretibus agitur. Tomus primus, Auctore ANTON. IOSEPHO Comite a Turre REZZONICO, Parmae.

IO. BAPT. RICHARD diss. de variolarum extirpatione quaerenda primum; illique subnectenda variolarum insitione, Monspelii, 4.

AUG. GOTTLIEB RICHTER diss. casus medicus intumescentis et callosi pylori cum triplici hydrope. Resp. *Iac. Ioan. Pflug*, Göttingae, 4. c. tab. aen.

GEO. GOTTLOB RICHTER Progr. de siccis et sobriis, Göttingae, 4

Eiusd. diss. inaug. Prisca Roma in medicos suos haud iniqua. Resp. *Aug. Gottlob Richter*, ibid. 4

Eiusd. Progr. de commodis senectutis, inprimis senili satietate vitae, ibid. 4

RIOLAN *von der Erzeugung der Menschen*, 8

Discorsi due sopra le fasce de' Bambini, del P. GIAMB. ROBERTI, Venezia, 8

Elemens de l'art des accouchemens, augmentés des observations sur les accouchemens laborieux, a l'usage des Etudians en Medecine et en Chirurgie, par feu I. G. ROEDERER, D. en M. traduits sur la derniere edition par M *** av. fig. à Paris, 8

IO. GEORG. ROEDERERI Opuscula medica sparsim prius edita, nunc demum collecta, aucta et recusa, Tom. I. Pars I. 2. cum elogio ABR. GOTTH. KAESTNERI, in consessu Societ. Reg. scient. recitato, Göttingae, 4

AUG. IOHANN RÖSELS *Insecten Belustigungen, ins Holländische übersezt, Harlem*, 4 mai. *m.* 56 *Kupfertafeln.*

Abhandlung von gelehrten Landwirthen, abgefaßt von FRIEDR. MORIZ VON ROHR, *Breßlau*, 8

Humanum genus, a venenis quotidianis liberatum; auctore Comite RONCALLI - PAROLINI, in Brescia.

Underrättelser om Barm- siukdomar och deras Bote-medel: tilförene styckevis utgifne uti de sma Almanachorna, nu samlade, tilökte och förbättrade of NILS ROSE'N VON ROSENSTEIN, Stockholm, 8

Dell'obedienza del Cavallo. Trattato di NICCOLO ROSSELMINI, in Livorno, 4

LUDOV. ROUPPE, M. D. de morbis nauigantium liber vnus: accedit obseruatio de effectu extracti cicutae Stoerkiani in cancro, Lugd. Batav. 8

Journal de Medecine, Chirurgie, Pharmacie, cet. par M. A. ROUX. Janvier — Decembre 1764. Tome 20. 21. à Paris, 8. c. tab. aen.

Materia medica, *oder gründliche Abhandlung von den drey Reichen der Natur, worinnen alle in den Apotheken befindliche Medicamenta, Simplicia, Composita und Praeparata, mit ihren Eigenschaften, Nutzen und Wirkungen, und in welcher Dosi solche zu geben; nebst einer Einleitung, gegen alle Krankheiten und Zufälle ordentliche Recepte zu schreiben, nach alphabetischer Ordnung in ein Systema gebracht von* IOH. FRIEDR. RÜBEL, M. D. *Nürnberg*, 8

Manuel d'Agriculture pour le Laboureus, pour le Proprietaire, et pour le Gouvernement, contenant les vrais et seuls moyens de faire prospérér l'Agriculture, tant en France, que dans tous les autres Etats, ou l'on cultive; avec la refutation de la nouvelle methode de M. THULL; par M. DE LA SALLE DE L'ETANG, Seigneur de *Mayr*, cet. à Paris, 8

Opuscula entomologica, quae iam instituta habet, auspiciis Aug et Pot. Daniae et Norwegiae Regis FRIDERICI Quinti, proxime edenda indicit, eorumque specimina quaedam exhibet IAC.

CHRI-

CHRISTIAN SCHAEFFER, (*latine et germanice*) Ratisbonae, 4. c. tab. aen. viv. color. pictis.

Die Maurerbiene, in einer Rede beschrieben von IACOB CHRIST. SCHAEFFER, *nebst 5 Kupfertafeln mit ausgemahlten Abbildungen, Regensburg,* 4. (*Hunc Tractatum et reliquos omnes, qui de insectis edidit* SCHAEFFERUS, *in duo collegit volumina, iisque titulum praefixit*): IAC. CHRIST. SCHAEFFERS *Abhandlung von Insecten,* 1 *und* 2*ter Band, Regenspurg,* 4. *m.* 34 *Kupfertafeln.*

FRANC. SCHOENMETZEL Progr. in quo vsus forcipum in arte obstetricia disquiritur, Heidelbergae, 4

Memoire sur les Oolithes par M. SCHMIDT, à Basle, 4

RALPH SHOMBERG'S Treatise on the colica pictonum, or the dry bellyach, London, 8

DAN. GOTTFR. SCHREBER Progr. exhibens delineationem historiae scientiarum oeconomicarum, quatenus vt academicae considerandae sint, Lipsiae, 4

Eiusd. Sammlung verschiedener Schriften, welche in die œconomische Policey und Cameral- Wissenschaften einschlagen, 11. *Theil, Halle,* 8

Eiusd. Anweisung, wie der Flugsand stehend, und dürre Sandfelder zu Wiesen zu machen, Leipzig, 8

Eiusd. Neue Sammlung verschiedener in die Cameral-Wissenschaften einschlagender Abhandlungen und Urkunden, auch anderer Nachrichten, 6*ter und* 7*der Theil, Büzow und Wismar,* 8. *m.* K.

FR. IOSEPH. WILH. SCHROEDER *von der physicalischen Theorie der Empfindungen, Schmerzen und schmerzstillenden Mitteln, an den Hrn.* D. I. P. EBERHARD, *nebst einer Nachschrift, Quedlinburg,* 8

PHILIP. GEORG. SCHROEDER Progr. quod experimentorum, ad veriorem cyſticae bilis indolem explorandam captorum, Sectionem primam proponit, Goettingae, 4

Tal om den rätta alderdomens arnaende of DAV. SCHULZ, Stockholm, 8

IO. HENR. SEYLER diſſ. inaugur. de praecipuis ſignis malignitatis in febribus, Halae, 4

LUCAS SICHI de irritabilitate et ſenſibilitate partium corporis humani propoſitiones medico-chirurgicae, Piſae, 4

GEORG. FRID. SIGWART diſſ. inaug. experientia praxeos medicae magiſtra. Reſp. *Sam. Fridr. Kretſchmar*, Tubingae, 4

Eiuſd. diſſ. inaug. de gonorrhoea virulenta, ſine contagio nata. Reſp. *Io. Frid. Cloß*, ibid. 4

Eiuſd. diſſ. inaug. exemplum verminoſi non a vermibus epileptici. Reſp. *Ioſeph. Schweikhart*, ib. 4

Eiuſd. diſſ. inaug. cyſtotomia lateralis Moreauiana noua, eademque receptis longe praeſtantior, quia omnino tutior. Reſp. *Car. Lud. Frid. Breyer*, ibid. 4

IO. FRANC. SIMON de raro ſuturarum vſu theſes anatomico chirurgicae. Reſp. *Iac. Nic. Arrachart*, Paris, 4

WILLIAM SMELLIE, M. D. Collection of Caſes and Obſervations in Midwifery; to illuſtrate his former Treatiſe, or firſt Volume on that Subject. The third Edition, London, 8 mai.

Eiuſd. Collection of praeternatural Caſes and Obſervations in Midwifery. Compleating the deſign of illuſtrating his Firſt Volume, on that Subject. Vol. III. ibid, 8 mai.

Der Roſmarin mediciniſch chymiſch betrachtet von D. THYMIANA SOLIS, *Budiſſin und Leipzig*, 8

PET. LUDOLF. SPANGENBERG diss. inaug. de chorea Sancti Viti, Götting. 4

Herrn D. STAHLS *medicinischer Hauptschlüssel oder gründliche Anleitung zur vernünftigen Cur aller innerlichen Krankheiten des menschlichen Leibes, Leipzig*, 4

Eiusd. Schriften von der Natur, Erzeugung, Bereitung und Nuzbarkeit des Salpeters, Berlin, 8

Miscellaneorum philosophicorum continuatio ad annum 1763, Auctore IOSEPHO STEPLING, Pragae.

De Kroynende Ziecktens der Nederlanders spruitende uit hunne Lands Gesteltheit en Lewenswyzen. Beschreven tot dienst der Landgenooten in't algemeen en tot heil der Lyders in't bezonder: Als mede tot nut voor de Zwangere en zoogende Vrouwen, en tot opkweeking der jonge Kinderen, door LEONARDUS STOCKE, M. D. t' Utrecht, 8 mai.

THEOPHIL. STOER diss. inaug. de emansione mensium, Argent. 4

ZACHAR. STRANDBERG Oratio, om de sel som wid Chroniska sinkdemars botande begäs, Stockholm, 8

GERARDI L. B. VAN SWIETEN Commentaria in HERMANNI BOERHAAVE aphorismos de cognoscendis et curandis morbis. Tomus Quartus, Lugd. Bat. 4 mai.

Eiusd. Commentariorum in HERM. BOERHAAVE Aphorismos de cognoscendis et curandis morbis Tom. VII et VIII. Neapoli, 4

M. I. L. THENNS *Versuch einer neuen und deutlichen Erklärung der Kälte und ihrer Wirkungen, Augsb.* 8

Instructions familieres en forme d' Entretiens, sur les principaux objets, qui concernent la culture

des terres, par M. THIERRIAT, Paris, 12 mai.

IOAN. MICH. THIERRY diss. inaug. de partu difficili a mala conformatione peluis, Arg. 4

Avis au Peuple sur sa santé, ou traité des maladies les plus frequentes, par M. TISSOT nouv. edit. augm. à Paris, 12 Vol. III.

Raadgeving voor de Gezondheid van den gemeenen Man, van Landlieden, en alle die de Hulpe van een bekwaam Genees of Heelmeester ontbeeren, of niet spoedig genoeg bekomen kunnen; Dienende tevens tot een nuttig Genees- en Heelkundig Handbeek voor Landheeren, Dorp Leeraaren, weltaadige Lieden, Dorp Heelmeester en alle die zig vit Menschenliefde of beroepshalven met het geneezen van zieken bemoeyen. In't Fransch geschreven door den Heere TISSOT M. D. etc. Naar den tweeden Druk vertaald, met aanteekeningen en invoegselen vermeerderd en verder naar de gesteldheid van ons Land geschikt door LAMBERTVS BIKKER M. D. cet. te Rotterdam. 8 mai.

L' Onanisme ou Essai sur les Maladies produites par la Masturbation, traduit du Latin de M. TISSOT, avec des Additions de l' Auteur. Troisieme Edition considerablement augmentée, à Lausanne, 12

Lettre a M. ZIMMERMANN sur l' epidemie courante par M. TISSOT, ibid. 8

BALTH. LUDOV. TRALLES de methodo medendi SYDENHAMI, TISSOTI, aliorumque illustrium virorum in curatione variolarum pessimae indolis, infeliciter licet, dextre tamen adhibita, epistola apologetica ad Ill. V. ANTON DE HAEN, Vratislauiae. 8

IO. BARTHOLOM. TREMELIVS diss. inaug. sistens meditationes circa febrem malignam vniversalem,

versalem, et corticis Peruuiani in metastases illius efficaciam, recentibus denuo obseruationibus illustratam, Argent. 4

Der im schönsten Flor stehende Blumengarten, oder Abbildung der lieblichsten Blumen von Tit. Herrn D. CHRIST. IAC. TREW *mit vielen Kosten zusammengetragen, auf dessen Genehmhaltung in Kupfer gestochen und mit ihren natürlichen Farben vorgestellt, Nürnberg*, fol. mai. Tab. 44-50.

Dispensatorium pharmaceuticum vniuersale, s. thesaurus medicamentorum tam simplicium, quam compositorum, locupletissimus, ex omnibus dispensatoriis, quotquot haberi potuerunt, permultisque aliis libris de materia medica ac remediorum formulis, denique medicorum, tum veterum, tum recentiorum operibus congestus, digestus et variis obseruationibus practicis selectioribus instructus, curante DAN. WILH. TRILLERO, Tom. I, II, Francofurti ad Moen. 4 mai. Vol. III.

Eiusd. diss. inaug. de haemorrhoidum fluxu nunc salutari, nunc noxio. Resp. *Io, Simon Praeger*, Vitembergae, 4

FRANCISC. TRIPODI diss. de aqua Leicensi lacustri, Vindobonae, 8

LE VACHER FRANC. GUIL. de laesione aponeuroseon, theses anatomico. chirurgicae. Resp. *Guil. Raym. Desnoues*, Paris. 4

Dictionnaire raisonné, universal d'Histoire Naturelle; contenant l'Histoire des Animaux, des Vegetaux et des Mineraux, et celle des Corps celestes, des Meteores et des autres principaux Phenomenes de la Nature, avec l'Histoire et la description des Drogues simples, tirées de trois regnes, et le detail de leurs usages en Medecine, dans l'economie domestique et champetre, et

dans

dans les Arts et Metiers: par M. VALMONT DE BOMARE, Tom. I-V. à Paris, 8 Vol. 5.

DAV. VASSE Quaeſt. med. an condimentum medicamentum ſinapi. Reſp. *Phil. Querenet*, Pariſ. 4. (*Prodiit iam ibidem eodem Praeſide anno* 1743. 4 *ſub titulo:* an ſalubre condimentum ſinapi. *Reſp.* Claud. Bourdier del Amouliere.)

La Iurisprudence particuliere de la Chirurgie en France, ou traité hiſtorique et iuridique des Etabliſſemens, Reglemens, Diſcipline, Police, Devoirs, Fonctions, Recompenſes, Honneurs, Droits, Privileges et Prerogatives des Societés de Chirurgie et de leurs Suppots, avec les devoirs, fonctions et autorités des Iuges a leur egard; par M. VERDIER, à Alençon et à Paris, 12, Vol. 2

Obſervations et remarques de Chirurgie pratique, precedées d'une nouvelle methode d'amputér, par M. REMON DE VERMALLE, à Londres, 8

CHRIST. HENR. VOGEL Phaemo κυνόσοφος, ſiue medicus canum peritus, Commentatio, Erf. 4

RUD. AUG. VOGEL diſſ. inaug. Definitiones generum morborum. Reſp. *Godofr. Chph. Stender*, Goetting. 4

Eiuſd. diſſ. inaug. ſiſtens hydropis aſcitis ſemiologiam. Reſp. *Bern. Diet. Franc. Steinecke*, ib. 4

Eiuſd. diſſ. inaug. de analyſi medicamentorum ſimplicium chemica ad virtutes ipſorum determinandas hactenus perperam adhibita. Reſp. *Georg. Chriſt. Witte*, ibid. 4

Eiuſd. diſſ. inaug. Herniarum communia attributa et partitio. Reſp. *Andr. Gottfr. Zimmer*, ib. 4

Eiuſd. diſſ. inaug. de vitiligine. Reſp. *Ern. Lud. Blanchardt*, ibid. 4

Das

Das Steinreich ſyſtematiſch entworfen von IOH. ERN. IMMAN. WALCH. *2ter Theil*, *Halle*, 8 mai.

IOAN. GOTTSCH. WALLERIUS *chymiſche Grundſätze des Ackerbaues*, *Berlin*, 8

Eiuſd. diſſ. de aurifodina Adelfors. Reſp. *Io. Colliander*, Upſaliae, 4

Eiuſd. diſſ. Colles ad Uddeualliam conchacei. Reſp. *Ol. Bruhn*, ibid. 4

Eiuſd. diſſ. de conuenientia macrocoſmi et microcoſmi. Reſp. *Laur. Carlmark*, Holmiae, 4

Eiuſd. diſſ. de diuerſis ignem producendi modis. Reſp. *Laur. Eckmark*, Upſal. 4

Eiuſd. diſſ. de diuitiis in arena. Reſp. *Chph. Borg*, ibid. 4

Eiuſd. diſſ. qua dubia quaedam, contra tranſmutationem aquarum mota, refelluntur. Reſp. *Nicol. Hwalſtröm*, ib. 4

Eiuſd. diſſ. de incongrua medicamentorum mixtura. Reſp. *Io. Frip. Wertmüller*, ib. 4

Eiuſd. diſſ. de indole hiſtoriae naturalis in genere. Reſp. *Laur. Lyth*, ib. 4

Eiuſd. diſſ. de palingeneſia. Reſp. *Gerh. Reinhard. Hoyer*, ib. 4

Eiuſd. diſſ. de quadruplici regno naturae. Reſp. *Ioſeph Moeller*, ib. 4

Eiuſd. diſſ. de ſacro igne. Reſp. *Andr. Barwander*, ib. 4

Eiuſd. diſſ. de ſpiritu mundi. Reſp. *Eric. Oeſtling*, Holmiae, 4

Eiuſd. diſſ. de ſtatu aquae naturali. Reſp. *Petr. Gravallius*, Upſal. 4

Eiuſd. diſſ. de terra ſalina ſterili. Reſp. *Petr. Tengren.* ib. 4

IOAN. GOTTSCH. WALLERIUS diſſ. de virgula diuinatoria. Reſp. *Petr. Ad. Ahlbom.* Berlin, 4

Eiuſd. diſſ. de vnguento nardino pretioſo. Reſp. *Er. I. Huſs*, Upſal. 4

Tal om Riſinge Sokn och theſſ tillſtand i fordna och nu varande Tider, hallet of ANDR. WANGEL, Stockholm. 4

ENRICO WANTON Viaggi alle terre incognite auſtrali, et ai regni delle Scimie de' Cinocefali nuovamente tradotti da un Ms. Ingleſe. Tom 4. Venetiis, 8 c. tab. aen.

CHPH. WEBER M. D. Obſeruationum medicarum faſciculus primus, Cellis, 8

D. CHRIST. WEISBACHS *wahrhafte und gründliche Cur aller Krankheiten, 9te Auflage, Frankf. und Leipzig*, 8

IO. NIC. WEISIUS diſſ. de cauſis, cur humanum corpus e materia valde corruptibili ſit compoſitum. Reſp. *Io. Lud. Dietrichs*, Altorf. 4

Natürliche Urſachen der Hitze im Iahr 1763 im Auguſt, aus der neueſten Phyſic bewieſen von I. G. W** (WERENBERG,) *Hamburg*, 8

Meteorologie oder Anfangsgründe zu Berechnung und Wiſſenſchaft der Witterung etc. von W * *, *Braunſchweig*, 8

PAUL GOTTLIEB WERLHOF obſeruationes de febribus, Venetiis, 8

IAC. WERNISCHEK tractatus phyſicam aſtrorum notitiam ex principiis mechanicae proponens, Viennae, 8

Eiuſd. Genera plantarum ad facilius conſequendam earum notitiam, ſecundum numerum laciniarum corollae diſpoſita, Vindobonae, 8

ANDR. WESTPHAL diſſ. inaug. de ſtructura mammarum ſexus ſequioris, nuperrimis obſeruationibus et experimentis ſuperſtructa. Reſp. *Alexand.*

xand. Bernhard. Kölpin, Gryphisw. 4. c. tab. aen.

ANDR. WESTPHAL Progr. de materia lactis, Gryphisw. 4

Eiusd. diss. inaug. de angina. Resp. *Car. Frid. Müller*, ib. 4

Eiusd. diss. inaug. de animi deliquiis. Resp. *Christ. Sigism. Voigt*, ib. 4

Eiusd. diss. inaug. de limitandis laudibus ipecacuanhae ad curandam dysenteriam. Resp. *Ern. Henr. Bories*, ib. 4

IOAN. ERN. BASIL. WIDEBURG. diss. exhibens examen virium machinarum mechanicarum geometricum et physicum. Resp. *M. Io. Laurent. Boeckmann*, Ienae, 4

HENR. CHRIST. DANIEL WILCKE diss. inaug. sistens obseruationes medico-practicas, Gryphiswald, 4

Eiusd. diss. de vsu systematis sexualis. Resp. *Henr. Alexand. Rosenthal*, ibid. 4

De angina infantum in patria recentioribus annis obseruata. Auctore DANIELE WILKE, Upsal. 8

Tal om Magneten of IOHANN CARL WILKE, Stockholm. 8

I. B. WINSLOW exposition anatomique du corps humain. Vol. VI. Neapoli, 4 c. tab. aen.

IO. MICH. HUBERT WIRTZ diss. inaug. de vnguento fusco FELICIS WÜRTZII, Altorf. 4

I. L. WÖLLNERS *Unterricht zu einer kleinen, aber auserlesenen oekonomischen Bibliotheck; bestehend in einer Anzeige der besten oekonomischen Bücher und derer vornehmsten in größern Werken zerstreuet befindlichen Abhandlungen über alle Theile der Landwirthschaft. Erster Band, Berlin*, 8

Theorie von der Generation, *in zwo Abhandlungen, erkläret und bewiesen von* CASPAR FRIDR. WOLF, *Berlin*, 8

IO. ANTON DE WOLTTER Oratio, de vtilitate artis chemiae ad rempublicam ipſumque principem redundante, Monachii, 4

HENR. AVG. WRISBERG diſſ. inaug. ſiſtens deſcriptionem anatomicam embryonis, obſeruationibus illuſtratam, Götting. 4 c. tab. aen.

ANT. ZANON Lettere dell' Agricoltura, dell' Arte, et del Commercio. Vol. III. P. 1. 2. Vol. IV. in Venezia.

IOH. CHRIST. BERNH. ZEIDLERS *gründlicher Beweiß, daß in dem allerſtärkſten* acido *die allergrößte* Medicin *verborgen, ſo einig und allein das Hauptſtück der* Medicinae vniuerſalis *ſeyn kann, nebſt beygefügter* Diaet *und* Praxi practicata, *Jen.* 4

IO. ERN. ZEIER Progr. Miſtionum metallicarum examen mathematicum, Witteberg. 4

Tal om en Suenſk Soldats föda i fält; hallit för Kongl. Vetenſk. Academien d. 2. Maii 1764 af PEHR ZETZEL, Stockholm. 8 mai.

SIM. ZIBELIN diſſ. inaug. de ſaponibus medicis natiuis, ex triplici naturae regno petitis, eorumque a chemicis differentia, principiis, indole ac vſu in medicina, Lugd. Batau. 4

IOH. GEORG ZIMMERMANN *von der Erfahrung in der Arzneykunſt, 2ter Th. Zürich,* 8

IOH. FRIDR. ZÜCKERTS *mediciniſche und moraliſche Abhandlung von den Leidenſchaften, Berlin,* 8

Eiuſd. Unterricht für rechtſchaffene Eltern zur diaete*tiſchen Pflege ihrer Säuglinge*, ibid. 8

IO. GEORG ZUCKERBÜHLER diſſ. inaug. de metaſtaſi morborum, Baſileae, 4

Contenta

Contenta in hac parte:

I. Hiſtoire et Memoires de l'Acad. Roy. des ſciences. à Paris Année 1760. pag. 579
II. HILL the vegetable ſyſtem Vol. VII. VIII. IX. 601
III. LUDWIG methodus doctrinae medicae vniuerſae 610
IV. PLENCK methodus noua et facilis argentum viuum aegris, venerea labe infectis, exhibendi 623
V. LE MONNIER an cancer exulceratus cicutam eludat? 626
VI. Hiſtoire de l'Acad. Roy. des ſciences et belles lettres Année 1758. 628
VII. LEDERMÜLLERS *Vorſtellung einer ſehr kleinen Winterknoſpe des Hippocaſtani* cet. 639
VIII. EIUSDEM *phyſicaliſch - microſcopiſche Beſchreibung des Korns oder Rockens* cet. 641
IX. EIUSDEM *Vorſtellung und Zergliederung einer angeblichen Pflanze des Staudens - Steck - oder Gerſtenkorns* 643
X. LORRY de melancholia et morbis melancholicis Tom. I. 644
XI. DE HAEN Rationes medendi Pars IX. et X. 669
XII. MARTIN Tal om Nervers allmänna Egenskaper i Manniskans kropp cet. 682
XIII. SCHULTZ Tal om den rätta Alderdomens ärnaende cet.
XIX. WETSCH Diſſ. examen aquae acidulae Pinkenfeldenſis ſiſtens 691
XV. Noua phyſico medica 693
XVI. Memoria WERLHOFII 703
XVII. Continuatio indicis ſcriptorum phyſico - medicorum, quae anno 1764. prodierunt 711

INDEX.

A.

Abdominalis vulneris symptomata et curatio. 400. abdominalium viscerum situs peruersus, caussa morborum 669 seq.
Abdominis contusionis effectus 91. inflationis praeternaturalis diuersae caussae 634 seqq.
Abortus distinctio et caussae 329. eum praecauendi auxilia ib.
Abscessus, post variolas confluentes exortos, citius aperiendi necessitas 82 seq.
Acura, planta hybrida 38
Adansonia, arborum genus 17
Aegagropile quid? 480 seq. examen microscopicum 32
Aepinus, J. V. Th. societatis oeconomicae Petropolitanae membrum 177
Aeris fixi natura et proprietates 337 seqq. 348 seq. fixi et atmosphaerici differentia 348 sq. nimis humidi dispositio putredinosa 340
Aetatum contemplatio physiologica 281 seqq.
Aggregatarum plantarum classis et ordines 35 seqq.
Agnus monstrosus 89. biceps 159
Agrostana, plantarum genus 38
d'Ailhaud pulueris effectus noxius 79 seq.
Alcali caustici virtus lithontriptica 347 seq. salis communis effectus in regulum antimonii 628. alcalinorum volatilium vsus in febre petechiali 52. in paralysi 73 seq.
Alce, animal 475 seqq.
Alkekengi vsus in calculo 610
Alimenta inter se inuicem mixta, circa haec experimenta 337 seqq.
Allantois 264
Allii virtus anthelmintica 524
Alni cultura 207
Alsatiae bitumen 637 seq.
Aluminis crystallorum figura 597. basis, circa huius naturam experimenta 595 seq.
Alyssi species 425
Aman, prosector Holmiens. 554
Amauroseos curatio 90
Amnios membrana 263. amnii liquor, vnde oriatur 351. huius vsus 263
Amphibiorum triplex genus 506
Anatis mollissimae historia naturalis 165 seqq.
Anatomicae obseruationes 391 seq. 581 seq.
Anatomico practicae obseruationes 634 seqq.
Anatomici inuentoris officium 616 seq.
Andromedae poliifoliae vsus in rheumatismo 609
Aneurysma, huius diagnosis dubia 670. aortae 582
Anginae curatio 57
Ani fistula, de hac monita 300. procidentia penes infantes 513. prolapsus a retentione vrinae 73
Animae sedes 684
Animalcula spermatica 351 seq. eadem negantur 330

Anima-

Animale regnum, inter hoc et vegetabile analogia 636 seq.
Animalis noui ortus 255 seqq.
Animalium distinctio ratione sexus 251. coitus 252. longaeuitas varia 289
Animi commotionis effectus 107
Anodynorum actio et vis antispasmodica 419
Anonae species 247
Anthelmiae virtus contra vermes 49
Antherarum pulueris ortus 491. vsus 492
Antimonii butyrum solidum 8. regulus, cum hoc experimenta 628
Antisepticorum relatiua actio agendique modus 340 seq.
Antispasmodicorum remediorum natura 412 414. agendi modus 414 seq. species 416 sqq. vsus 421 seq.
Aortae aneurysma 582
Aphtharum caussa 153. curatio 153 514
Aqua, quatenus comprimi possit 320 seq.
Arabis bellidifolia 249
L' Archeueque Petr. acad. scient. Holmiensis membrum 701
Ardesia, circa hanc obseruationes 589
Argenteae massae explorationem docimasticam instituendi modus 599
Argenti a vilioribus metallis separandi modo faciliori praemium expositum 545. minerae lamellosae Clausthaliensis examen chemicum 630 seqq.
Aristolochiae species 246 seq. trilobatae vsus medicus 208 sq.
Armadillus Americanus, animal 305
Arnaud, George, Instructions simples et aisées sur les maladies de l'Urethre et de la vessie 433
Arnicae vsus in paralysi 138
Arsenici albi crystallini effectus tristes eorumque curatio 674
Arteriarum in foetu ortus et incrementum 268 seq.
Arthritidis caussa et progressus 104 seq. curatio 112. vagae curatio 45
Articulatio ossis femoris praeternaturalis in fele obseruata 582 seq.
Ascania, plantae genus 469
Ascarides, contra hos remedia 523
Asthma neruosum 109. asthmate defuncti sectio 319
Astruc, I. Traité des Maladies des femmes, T. V et VI. 350
Atrophia neruosa 109
Auditus mechanismus 360 seqq.
Auium longaeuitas 289
Aureae massae explorationem docimasticam instituendi noua methodus 599. auri lamellae et grana in fluuio Ariega 14
Auripigmenti vsus noxius 138
Auris morbus singularis 85 exterioris fabrica et vsus 361 seq.
Auriuillius, Sam. obiit 370
Aurora borealis 202. huius altitudo 206. 210 seq.
Avtochiriae in suspensis signa 27

B.

Babiroussa, animal 484
Baker, Georg. de catarrho et de dysenteria Londinensi epidemicis vtrisque a. 1762. libellus] 141

Baldinger, Ern. Godofr. med. theoret. Prof. P. ord. Ienensis 369. 554
Baobab, arborum genus 17
Bartraam, Io. iussu regis Angliae iter in Americae prouincias instituit 178
Bauaricae acad. elector. scient. thes. et praem. ad ann. 1767 et 1768 545 seq.
Baumer, Io. Wilh. *Naturgeschichte des Mineralreichs 2tes Buch* 408
Bechers, Dau. *Neue Abhandlung vom Carlsbad 1ter Th.* 454
Beillac morbus 120
Beireis, Gottfr. Chph. consiliarius aulicus Ducis Brunsuicensis 369
Belemnitarum origo et formatio 304. a lapidibus iudaicis differentia ib.
Belladonnae vis venenata eiusque antidotum 611
Beltz, Urban. Nathan. *Abhandlung vom Schalle* 359
Beownrigg, Guil. a societ. reg. scient. Lond. praemium accepit 176
Bergman, Thorbern, chemiae et metallurgiae Prof. Ups. 369
Bezoar lapidis origo et differentia 480 seqq.
Bilis atra, caussa melancholiae 654 sqq. ab eadem mota oriundi effectus 668. cystica, de hac experimenta 293. huius effectus et natura ib. sq.
Bitumen Alsatiae 637 seq.
de Boissien, B. C. ab acad. scient. Lugdunensi praemium accepit 549. etiam ab acad. Diuionensi praemium reportauit 550
a Bona, Io. tractatus de scorbuto 154
Bordenaue, ab acad. Diuionensi praemium accepit 550
Bose Adolph. Iulian. Prof. med. extraord. Witeberg. 702
Botanicae elementa 442. animaduersiones 422 seqq. 245 seqq. 451. obseruationes microscopio factae 494 seqq. botanica historia 452. 468 seq. botanicam methodum condendi ratio 447. 460 sq. huius nouum schema 449
Boum luis contagium exemplo illustratum 200
Bourgelat scholam rei veterinariae Lugduni condidit 368
Bractea, folii species 443
Brauer, Andr. ab acad. scient. Theodoro Palatina praemium accepit 365
Breuchel Phil. Iac. ab acad. scient. Theodor. Palatina praemium accepit 365
Brocklesby, Rich. oeconomical and medical obseruations 43
Bromelia humilis 244
Brugmanni, Anton. tentamina philosophica de materia magnetica 438
Brünnich, Morten Thraue entomologia 431. ornithologia borealis 432. *natürliche Historie des Eidervogels* 165
Bubalus, animal 482
Bufonis species, Tipa 121
Buonsolazzo, Franc. academiae Florentinae degli Spontanei auctor 177
Burdigalensis acad. thes. et praem. ad ann. 1768 et 1769 550 seq.
Buxi cultura 202

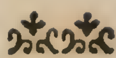
C. Ca-

C.

Cabiai, animal 485 seq.
Caesarea sectio, eam instituendi tempus et vsus 330 seq. huius inuentor 332
Calcis viuae virtus soluens 346. circa hanc experimenta ib. seq. virtus lithontriptica 347 seq. antarthritica 348. aquae virtus antiseptica 341. vsus in arthritide 112
Calculus biliarius 401. vaginae vteri 301. in hernia vesicae vrinariae repertus 306. calculi plures renum et vesicae in cadauere reperti 393. calculi in infantibus curatio 515
Calor corporis humani, de hoc obseruationes thermometricae 213 seqq. febrilis, huius caussa 66
Campanulae species noua 609
Camphorae vsus 64
Cancer morbus, an a neruorum vitio? 687. nasi, cicuta curatus 93. oculi 389. mammarum, huius species singularis 358. cancrosi tumoris exstirpatio 76
Candelae, de his experimenta 201
Cangiamila, Franc. Eman. embryologia sacra 328
Capitis laesio singularis 403 seq. vulnus 391
Cappel, Guil. Frid. Prof. med. ord. Helmstadiensis 178
Capra, huius variae species 477 seq. syluestris Africana Grimmii 483
Capsici frutescentis vsus in hydrope 609 seq.
Capybara Brasil. 485 seq.
Carbunculus, contra hunc remedium 395
Caries maxillae inferioris 394
Carolinarum thermarum disquisitio physico chemica 454 seqq. calor 455. odor et sapor ibid. acidum minerale 456. spiritus mineralis 456 seq. analysis chemica 457 seqq. ferrum iis inest 459
Cartilaginis fabrica et formatio 271
Catalepsis, quid? 91. de hac obseruationes 91 seq.
Catarrhacta, nouum auium genus 432
Catarrhi epidemici historia 141. symptomata et curatio 142
Cauendish, Henr. a societ. reg. scient. Londin. praemium accepit 176
Celsi, Aur. Corn. de medicina libri octo Edit. Krausii 426
Cerebrum, in eius substantia globus plumbeus, per duos annos relictus, mortis caussa 94. cerebri medullae substantia vasculosa 683
Ceruus rangifer 475 seq.
Cespitis bituminosi vsus ad aggeres 211. cespitum subterraneorum fodina 21
Chaerophylli virtus 137
Chambon, ab acad. reg. chirurg. Paris. praemium accepit 549
de Chanualon, Thibault, Voyage a la Martinique 115
Charpentier, Io. Frid. Guil. Fribergensis acad. metallorum et fodinarum Prof. 171
Chemicae obseruationes 8
Chirurgia completa 237
Cholerae curatio 388

Chopart, ab acad. reg. chirurg. Parif. praemium reportauit 549
Chorion 262
Cicadae noua fpecies 305. Americae feptentrionalis 307
Cicutae extracta diuerfa, de his obferuationes 314. vfus in cancro 93. 128. in tumoribus et vlcere fcrophulofo 94. vis refoluens in morbis glandularum 398 feq. effectus in fcirrho et cancro vlcerato vel nullus, vel noxius 626 feq.
Cimicis cuiusdam fingularia 199 feq.
Clagenfurtenfis fociet. caefar. reg. agricult. et fcient. thef. et praem. ad ann 1768. 696
Clauiculae fractura complicata 392
Clerk, Car. obitus 178
Coccolobae fpecies 248
Cocci Polonici natura et vfus tinctorius 311 feq.
Cochlearum coitus 200
Coeliaci fluxus fpecies et curatio 516
Coendu, animal 487
Coffeae arboris pediculi 31. antherarum puluis, microfcopio obferuatus 31
Cohaefio corporum vnde pendeat 337
Coitus animalium 252
Colchici oxymellis effectus 403
Colica purgantibus fublata 93. metallica, huius curatio 76 feq. pictorum 88. colicae fpecies neruofa 120. pictonum cafus 400. fpecies colicae pictonum fimilis 72. pictonum vegetabilis curatio 80 fq. 83 fq. 86 fq. pictorum, de hac obferuationes 675 feqq. eius cauffae, fymptomata et curatio 677 fq.
Colli vulnus 390
Coloftratio, mammae morbus 357
Conceptionis theoria 351 feq. animalis ratio 251 feqq. vegetabilis 492
Conchyliorum analogia cum tubulis vermicularibus 590 feq.
Condoma, animal 482
Confpicillis conficiendis aptae materiei inueniendae praemium expofitum 173 feq. 548
Conuulfiones infantum, harum cauffa et curatio 515. periodicae 391. conuulfiui morbi curatio 90. infultus endemii 107
Copal, gummi hiftorice et chemice difquifitum 632 feqq.
Coralliorum analogia cum tubulis vermicularibus 590 feq.
Cordis inflammatio vera 160. irritabilitas vnde? 673. morbus fingularis 581. fenfibilitas probata 582. vfus in foetu 268
Corine, gazellae fpecies 479. 481
Cornelia, nouum plantae genus 423
Corporis humani maioris et minoris incrementi ratio 283 fqq. ftatura 284. decrementi cauffae 287. calor, de hoc obferuationes thermometricae 213 feqq.
Corporum cohaefio vnde pendeat 337
Coudous animal 483 feq.
Cranii vulnerum recentium curatio, de hac experimenta 593 feq.

Crantz,

Crantz, Henr. Io. Nepom. materia medica et chirurgica Tom. I. II. III. 135. inſtitutiones rei herbariae T. I. II. 460
Cuprum a ferro ſeparandi modus 207
Cuſcutae plantula ſeminalis 609
Cyprini ſpecies 131
Cyſtotomia lateralis Moreauiana 150 ſeq. huius praerogatiua 151
Cytiſi Caian vſus 246

D.

Dalby, Ioſeph, the virtues of Cinnaber and Musk againſt the Bite of a mad Dog 295
Daniae rex Hafnienſi ſocietati ſcient. pecuniae ſummam ad praemia diſtribuenda donauit 553 ſq.
Dauid, Recherches ſur la maniere d'agir de la Saignée 223
Dekker, ſociet. ſcient. Harlem. ſocius 547
Dentitionem difficilem praeuertendi modus 514
Dentium ortus et eruptio in infantibus 283
Diaboli marini deſcriptio 397 ſeq.
Diapenſiae Helueticae character 244
Diarrhoeae infantilis varia genera 516
Diuionenſes acad. ſcient. praemia aucta 176
Doctoris medici dexteritas et officium 615 ſeq.
van Doeveren, Gualth. ſpecimen obſeruationum academicarum 159
le Dran, Henr. François, Conſultations ſur les maladies, qui ſont du reſſort de la Chirurgie 298
Dulcamarae effectus ſalutares 399 effectus et virtus contra virus ſcorbuticum 6. eam propinandi modus ibid.
Dyſenteria, de hac obſeruationes 60. huius cauſſae 61. curatio ib. ſq. 67. caſtrenſis curatio 52. Londini epidemica 143. huius ſymptomata et curatio 143 ſq. ea defuncti cadaueris ſectio 145 ſq.

E.

Eclampſiae infantum cauſſa et curatio 515
Ehretia dubia, noua ſpecies 248
Electricitas, circa hanc experimenta 18. 310. tempeſtatum caute indaganda 220 ſq. electricitatis index emendatus 221 ſeq. electrici repulſus ratio 441
Eller, Io. Theod. *vollſtändige Chirurgie* 237
Embryologia ſacra 328
Embryonis primaeui mollities et incrementum 254. partium conformatio 266 ſqq.
Emeticorum vſus in amauroſi 90. in febre petechiali 48
Empyematis operatio neglecta 75
Enterocele cum gangraena 393
Entomologia ſyſtematica 431
Equiſeti paluſtris foetor 210
Equorum morbus mucoſus 13 ſeq.
Erucae, arbores Americae ſeptentrionalis infeſtantes 204
Eruditorum ſanitas et morbi 23 ſeqq.

Eryſipelas, aquam viridem exſudans 396
Eſculus *vid.* Hippocaſtanus.
Euler, Alb. ſociet. oeconomicae Petropolitanae membrum 177
Euler, Car. ab imperatr. Ruſſ. medicus aulicus factus 178
Eulerus, Leonh. ſociet. oeconom. Petropolitanae membrum 177
Evonymi Europaei vſus 210

F.

Falk, itineris per Ruſſiam inſtituendi comes 553
Fauna inſectorum Fridrichsdalina 297
Febris cauſſa 233 ſeq. bilioſae caſtrenſis ſymptomata et curatio 46 ſeq. carcerum de hac obſeruationes 62 ſeq. lactea, de hac obſeruationes 356. 388. petechialis ſymptomata et curatio 47 ſeq. 51 ſeq. ex quotidiana continua putrida 363. ſcarlatinae hiſtoria et curatio 526 ſeq. tertiana cum ptyaliſmo inſigni 396. varioloſae curatio 517. febrium intermittentium cauſſa 234. curatio 54. 234. earundem apud infantes effectus et curatio 521 ſeq. remittentium et intermittentium caſtrenſium cauſſae et curatio 59 ſeq. febrium vehementiorum cauſſa in virili aetate 689
Fermentationis effectus 337 ſeqq.
Fermin, Philippe. Traité des maladies les plus frequentes a Surinam et des remedes a les guerir 119
Ferrum a cupro ſeparandi modus 207
Fibrae muſcularis indoles 412 ſeq. affectiones morboſae 415
Fiſtula laryngis 394
Flora Danica Vol. I. et II. 217. Gedanenſis tentamen 509. monspeliaca 95 ſeqq.
Florentiis academia agriculturae (Georgo fili) conſtituta 366. academia degli Spontanei conſtituta 177
Florum differentiae et partes 444 ſeq.
Fluidorum compreſſibilitas 320 ſeq.
Foeminae cur citius creſcere deſinant maribus 284
Foetus primordia 258 ſeqq. in vtero ſitus 161 ſeq. 353. nutritio in vtero materno 265. 353 ſeq. incrementum 272 ſeq. 353 ſeq. vitae initia 262 ſeq. partium paulatina conformatio 266 ſeqq. huius cauſſae 269 ſeq. an in vtero reſpiret? 331. num in vagina reſpiret? 275. in ſtatum infantis transeuntis mutationes 281 ſeq. cura poſt partum 279 ſeq. humani monſtroſi 159. 203. 582
Foliorum in plantis differentia 443
Fontana, Felix, dei Moti dell' 'Iride 532
Fracaſſini, Ant. opuſcula phyſiologico-pathologica 152
Franklin, Beni. ſociet. reg. ſcient. Goetting. ſocius 175
Fribergae academia metallorum et fodinarum condita 170 ſeqq.
Frigoris effectus in Bothnia occidentali 196 ſeq.

Frumen-

Frumentorum grana erodens insectum, contra hoc remedia 19 seq. frumenti Turcici morbus 594 seq.
Frys, Nicol. Christ. academ. scient. Holmiensis membrum 701
Fugazzo, Clodoaldo, academiae Florentinae degli Spontanei auctor 177
Fulguris effectus varii 317. eius damna auertendi modus 317. 320
Fulminis effectus singulares 317 seq. 320. 588 seqq.
Funiculus vmbilicalis 264

G.

Gaertner, Prof. histor. naturalis Petropoli substitutus 553
Ganglii semilunaris quinti paris neruorum s. Gasseriani descriptio 530 seq. gangliorum vsus in neruis 315
Gazellae, harum species 478 seqq.
Gedanensis societ. natur. indagat. thes. et praem. ad ann. 1769. 699
Gellert, Christ. Ehregott, Fribergensis academiae metallorum et fodinarum Prof. 171
Gemellorum caussae 280
Generationis theoria 351 seq. de hac hypotheses 255 seqq.
Genistae seminum vsus in calculo 138
Genitalium partium masculinarum mala conformatio 11
Germinis plantarum disquisitio microscopica 492 seq.
Geuns Matth. praemium a societate scient. Harlemensi accepit 695
Girardeau, ab acad. reg. chirurg. Paris. praemium accepit 549
von Gleichen, Wilh. Frid. *das neueste aus dem Reiche der Pflanzen* 489
Gmelin, imperatricis Russorum iussu iter per Russiam instituet 552 seq.
Gmelini, Philip. Freder. obitus 702
Gobionis piscis species 131
Godar, Guillaume Lambert, Diss. sur la nature, la maniere d'agir les especes et les usages des antispasmodiques 412. idem ab acad. Divionensi praemium reportauit 550
Gonorrhoeae distinctio 434. malignae in foeminis sedes 434 seq. differentia a fluore albo ib. benignae caussa 69
Gottingensis societ. reg. scient. thes. et praem. ad ann. 1767 175. ad ann. 1769 697
Gouan, Ant. flora Monspeliaca 95. Prof. botan. et inspector horti regii Monspessulani 554
Grauiditatis theoria 353 seq. signa 276
Grimmia capra L. 483
Guaiaci decocti vsus in morbo venereo 405 seq.
Guib, animal 482
Gummi arabici coniunctio cum mercurio 623. affinitas cum muco animali 624. copal historice et chemice disquisitum 632 seqq.
Gyllenstaedt, itineris, per Russiam instituendi comes 553
Gymnoti, piscis, percussio electrica, dubia 580

Gyöngyössi, Paul. ab imperatr. Russ. medicus aulicus factus 178

H.

Haemorrhagia narium menstrua 397
Haemorrhoidum recenter tumidarum curatio 531 seq.
de Haen, Ant. rationis medendi in nosocomio practico Pars IX. et X. 669
Hafniensis societ. reg scient. thes. et praem. ad ann. 1769. 697
de Haller, Alb. elementa physiologiae corporis humani Tom. VIII. P. I. II. 251
du Hamel du Monceau, acad. reg. Holmiens. socius 555
Harduini, Petr. animaduersionum botanicarum specimen II. 422
Harlemensis societ. scient. thes. et praem. ad ann. 1768 et 1769 547. ad ann. 1770 695
Hartmann, Io. Frid. *Anmerkungen über die nöthige Achtsamkeit bey Erforschung der Gewitterelektricität* 220. acad. imperial. nat. curios. socius 555
Hausmann, Christ. acidularum Sulzbacensium historia et analysis 146
Hectica febris, lacte curata 401
de Heinitz, Frid. Ant. Fribergensis academiae metallorum et fodinarum praeses 171
Hemeralopia 74
Hepatis morbus a calculo biliario 401. vulnus eiusque symptomata 400
Heracleum angustifolium 243
Hernia inguinalis gangraenosa curata 387. incarcerata gangraenosa, vi naturae curata 91. vesicae vrinariae 306. herniae cruralis cum gangraena casus 89. incarceratae sanatio 388 seq. cum gangraena caussa singularis 398
Herpetis species 121
Hills, Iohn, vegetable System Vol. V. VI. 34. Vol. VII. VIII. et IX. 601
Hippocastani gemma hybernalis, microscopio disquisita 639 seq.
Hippopotamus, animal 473 seq.
Hirsch, Ant. Balth. Raym. Diss. paris quinti neruorum encephali disquisitio anatomica 530
Hirudinum vsus medicus 202. vsus in haemorrhoidibus negatur 532
Histoire et Memoires de l'academie royale des sciences année 1760. 579. année 1761. 3. histoire de l'academie royale des sciences et belles lettres a Berlin année 1758. 628. historie naturelle generale et particuliere avec la description du Cabinet du Roi Tome XII. 471
Hochenwartia, plantae genus 469
Holmiensis acad. reg. scient. thes. et praem. aucta ad ann. 1768. 701
Home, Franc. principia medicinae 65
Homicidii signa in suspensis 27
Hompeck, Anton. *Abhandlung von der electrischen Abstossung* 441

ab Hum-

ab Humbourg, Io. Nepom. Diss. ergo haemorrhoidi recenter tumidae sectio, non hirudo 531
Humeri fractura 395
Hummelauer, ab Imperatrice praemio magno donatus est 369
Hydrocephali origo, differentia et curatio 528 seq.
Hydrophobiae curatio 114. contra eandem remedium 295 seq.
Hydrops, de hoc obseruatio 92. eius species 70. saccatus 401 seq. eodem defuncti sectio 634 seq. spurius a sanguine extrauasato 396 seq. melancholiae accedens 652. 667. pectoris, huius diagnosis dubia 670
Hyemis effectus in Bothnia occidentali 196 seq.
Hyoscyami seminum effectus noxius 72 seq.
Hypochondriaci mali sedes et caussae 102 seqq. curatio 111 seqq.
Hysterici mali sedes et caussae 102 seqq. curatio 111 seqq.
Hystrix, animal 486 seq. Americanus 487

I.

Iacquin, Nic. Ioseph. enumeratio stirpium agri Vindobonensis 241. obseruationum botanicarum Pars I 245
Iaculator, piscis, quomodo victum sibi parat 310
Iantke, Io. Iac. obiit 554
Ibex, animal 477
Icteri infantilis caussae et curatio 527 seq.
Ileus morbus, de huius curatione experimenta 673 seq. eodem demortuae sectio 160
Incubi caussa 111
Inediae casus singularis 4. 7
Infantum contemplatio physiologica 281 seqq. diaeta, caussa longaeuitatis 688 seq. morbi 511. 513 seqq. horum distinctio 152 seq. infantes neonatos, mortuos visos, in vitam reuocandi auxilia 332
Inflammatorii morbi, de his obseruationes 56 seq. aetati virili solennes 689
Inoculatio variolarum defensa 410 seq. 518 seq. contra eandem monita 674 seq. huius historia, successus et methodus in Scotia 229 seqq. vtilitas ex indicibus natorum mortuorumque probata 587 seq. cum eadem alii morbi non communicantur 232. hanc infectio naturalis non sequitur 232. eandem concomitantia symptomata 232 seq.
Insania quid? 665. eius prognosis 667
Insecta agri Fridrichsdalensis 297. insectum frumentorum, grana erodens, contra hoc remedium 19 seq.
Insitio variolarum vid. Inoculatio.
Intertriginis curatio 513
Intestini ilei singularis incarceratio 160. recti gangraena 74. portio per anum reiecta 404. intestinorum inuaginatio 636. inflammatio, de hac obseruationes 58. 62. situs praeternaturalis morborum caussa 160

Inuentor

Inuentor medicus 616. anatomicus ib. seq.
Iridis oculi motus caussa 532 sqq. status naturalis 534. motus eius est voluntarius 534 seq.
Irritabilitas partium, de hac experimenta 163. contra eandem obseruationes 672 seq.
Irritantium actio et virtus antispasmodica 419 seq.
Iuglandis foliorum vis discutiens 137
Iulien, ab acad. scient. Lugdunensi praemium reportauit. 549 seq.
Iunci nouae species 243
Iuniperi specifica virtus contra variolas 230

K.

Kamtschadaliae descriptio 498 seqq. historia naturalis 501 seq.
Karsten, societ. scient. Harlemens. socius 547
de Kesler ab imperatrice magnum praemium obtinuit 369
Keuel, gazellae species 479. 481
Kleinia, plantae genus 469
Kölpin, Alexand. Bernh. commentatio botan. de stylo eiusque differentiis externis 543
Kongl. Vetenskaps Academiens Handlingar För Aor. 1764. Vol. XXV. 195
Krascheninnikow, Steph. *Beschreibung des Landes* Kamtschatka 498 seqq.
Krause, Car. Christ. edidit - A. Corn. Celsi de medicina libr. VIII 426
Kulenkamp, Nicol. a reg. societate scient. Gotting. praemium accepit 175

L.

Lactationis in foeminis non puerperis exempla 198
Lactea metastasis 356. febris 356. 388
Lapis bezoar, huius origo et differentia 480 seqq. lazuli, de hoc experimenta 629 seq. phosphorescens et filamentosus microscopio obseruatus 437 seq.
Lari Lapponici descriptio 204
de Laurentiis, Laur. ornithologiae edendae conspectus et vlterius institutum 180 seq.
Layard, Dan. Petr. soc. reg. scient. Götting. correspondens 175
Lazuli lapis, de hoc experimenta 629 seq.
Ledermüllers, Mart. Froben. *Nachlese seiner mikroscopischen Gemüths und Augenergötzungen 5 Sammlungen* 29. *physikalisch mikroscopische Zergliederung einer kleinen Winterknospe des* hippocastani *oder* esculi 639. *Zergliederung des Korns oder Rockens* 641. *Vorstellung und Zergliederung einer angeblichen Rockenpflanze, das Staudten - Steck - oder Gerstenkorn genannt* 641
Lehmann, Io. Gottlob obiit 179
Lepechin, itineris, per Russiam instituendi, comes 553
Lepidium spinosum 425
Lexicon botanicorum et hortulanorum 168
Lienteriae curatio 516
Linnaei, Car. museum Ludouicae Ulricae, Reginae Suec. et Adolphi Friderici, Regis Suec. 139

Lithontriptica remedia 347 seq.
Lithotomia, variae eius methodi 164 seq. lateralis Moreauiana 150 seq. huius praerogatiua 151
Lizzari, Ant. Diss. epist. dell' operatione cerusica detta paracentesi nell' idropisie ascitiche, cistiche et tel peritoneo 69
Lochiorum suppressionis caussa et curatio 355. 358
Lommer, Hier. Gottfr. Fribergensis acad. metallorum et fodinarum membrum et Prof. 172
Longaeuitas humana 289 seq. eam acquirendi modus 688 seq.
Loquela sine lingua 91
Loranthus Europaeus 243
Lorry, Ann. Car. de melancholia et morbis melancholicis Tom. I. 644
Louis, Memoire sur les signes du Suicide et de l' Assassinat 26
Ludwig, Chr. Gottl. methodus doctrinae medicae vniuersae 610
Lumbago rheumatica 67
Lumbrici, horum curatio. 523 seq. in vesicula fellea reperti 664
Lupuli Bauarici disquisitioni praemium constitutum 546
Lycopodium dichotomum 244

M.

Macbride, Dau. Experimental Essays 336
Macquer Petr. Ios. acad. reg. scient. Holmiensis membrum p. 701
Maculae nigrae vel fuscae, ante oculos versantes 583
Magnetes artificiales 15 seq.
Magnetismus, circa hunc experimentum 129. magneticae materiae actio in ferrum et magnetem 438 seqq. magneticam vim ferro conciliandi methodus 15 seq.
Mais, plantae morbus 594 seq.
Malpighia altissima 250
Malti vsus et vis antiseptica 344 seq. huius infusum parandi et exhibendi modus 345
Mammarum structura et morbi 357. inflammationis caussae 357 seq.
Manetti, Xauer. operis ornithologici explicationum et descriptionum auctor 181
Mangold, Chph. Andr. obiit 370
Maniae caussa, sedes et symptomata 666 seq. prognosis 667. curatio 364. mania neruea 651 seq. a vermibus 664. maniaci an nascuntur? 665 sq.
Mantuae academia regia scientiarum artiumque bonarum condita 367
Maret, ab acad. scient. Burdigalensi praemium accepit 551
Marteau, ab acad. scient. Burdigalensi praemium accepit 551
Martin, Roland, Tal om Nerveurs allmänna Egenskaper i människans Kropp. 682
Martinique insulae historia naturalis 116 seq. morbi ibi frequentes 116 seq.
Massiliensis acad. elegant. litter. scient. et art. thes. et praem. ad ann. 1769 693

Mate-

Materia medica et chirurgica 135 sq.
Maty, Matth. societ. reg. scient. Londinens. secretar. 176
Mazame, capreoli species 483
Medicae doctrinae vniuersae methodus 610 seqq. medicarum disciplinarum recensio 613 sq.
Medici officium duplex 613. tironis indoles et institutio 615. doctoris officium et dexteritas 615 seq. inuentoris officium 616. professoris officium 617 seq. practici officinm 619 sqq.
Medicinae historia et fata 612. definitio et distinctio 612 seq. eam addiscendi ratio 612 seqq. colendi ratio 615 seqq. systema stabiliendi ratio 618 seq. cura publica 621 seq.
Meese, Dau. a societ. scient. Harlemensi praemium reportauit 546 seq.
Melancholiae definitio 644 seq. distinctio 645. spasmodicae definitio et species 646 seq. differentia ab humorum morbis 647. symptomata 648. nerueae essentia 645 seq. caussae procatarcticae 649. signa diagnostica 650. symptomata varia 651 seq. humoralis essentia et caussae 653 seqq. sedes 659 seq. signa et symptomata 661 seqq. prognosis 667 seq. melancholici num nascuntur? 665 sq.
Melicae noua species 424
Melonis flores microscopio disquisiti 491
Memoriae post apoplexiam abolitio 82
Menstrua in puella 4. mensium obseruata 7. in puella quadrienni 389. in foemina 72. annorum 389
Mercurii destillatio, de hac obseruationes et experimenta 130. affinitas cum muco et saliua 623. coniunctio cum gummi arabico 623 seq. vsus et actio in morbo venereo 324 seqq. 406 seq. gummosi vsus in lue venerea 624 seq. eum adhibendi modus 625. actio in vias saliuales ib. sublimati vsus suspectus 407. eius inuentio 407. mercurialis aquae praestantia prae cauterio actuali in carie maxillae inferioris 394. inunctionis vsus in lue venerea 528
Mesenterii intorsio, mortis caussa 635 seq.
Messis optimum tempus cognoscendi modus 205
Metallorum efferuescentiae effectus morbosus 303
Metastasis lactea 356
Metensis acad. reg. scient. et art. thes. et praem. ad an. 1767. 694
Meteora singularia obseruata 322. ignea 4 seq. 316
Meteorologicae obseruationes 205. in insula Martinique institutae 117 seq.
Methodus botanica duplex 447 seq. plantarum noua 449 461 seqq.
Microscopicae oculorum animique oblectationes 29 seq. obseruationes 490 seqq. obseruationes de plantulis in vasis vitreis reperiundis 211 sq.
Microscopiorum historia, diuersitas et vsus 30. microscopium solare emendatum 129

Mictus

Mictus cruenti caussa 78
Miliaria exanthemata critica non sunt 671. 680
Militum morbi 44 sq. 51 sqq. 56 sqq.
Minerae argenteae lamellosae Clausthaliensis examen chemicum 630 seqq.
Mineralis regni historia naturalis 408
Molae origo 357
le Monnier, Lud. Guil. Quaest. med. an cancer vlceratus cicutam eludat? 626
Monro's, Alexand. Account of the Inoculation of Small Pox in Scotland 229
Monro's, Donald, Account of the Diseases in the British military Hospitals in Gurmany 50
Monspeliaca flora 95 seqq.
Monspeliensis societ. reg. scient. thes. et praem. ad an. 1769. 693
Monstra humana 159. 203. 582. monstrum cyclopis facie 7. monstrosus agnus 89
Montium igniuomorum ignis caussa 600
Morbilli, num hominem bis inuadunt? 519. eorum curatio ib. sq.
Morborum diagnosis dubia 669 seq. morbus niger, de hoc obseruata 402. 403
Mortis caussae et signa 291 seq.
Morton, Car. societ. reg. scient. Londin. secretarius 176
de Morton, Comes, societ. reg. scient. Lond. praeses 176
la Morue, equorum morbus 13 sq.
Moschi adulteratio 484. vires contra morsum canis rabidi 295 seq.
Moschiferum animal 484
dei Moti dell'Iride 532
Mulierum morbi 350 seqq.
Müller, Frid. societ. oeconomicae Petropolitanae membrum 177
Müller, Otto Frid. fauna insectorum Fridrichsdalina 297
Mulorum morbus 7
Mumiae examen et dissectio 302 seq.
Muscae tubulus, per quem ouula ponit, microscopio obseruatus 32 sep.
Musculi bicipitis brachii singularis structura 392
Muscus quidam exiguus descriptus 197. in vasis vitreis, ex quibus bibi solet, reperiundus 211 seq.
Museum S. R. M. Ludouicae Vlricae, Reginae Goth. Suec. Vandal. et Adolphi Friderici, Regis Suec. Tom. I. II. 139
Murray Io. Andr. acad. reg. scient. Holmiensis membrum 701
Myopia et presbyopia in sene 79

N.

Naeui materni, horum ortus 259
Nahuis, Alex. Pet. ab acad. scient. Lugdunensi praemium accepit 549
Narcotica remedia, quid? 419
Natura quid sit eiusque effectus 471 seq.
Nautarum morbi 122 seqq.
Neruei fluidi natura 685 seq.
Neruorum consensus ratio 101 sq. functiones, generatim declaratae 682. 684. anatomica descriptio 687. quinti paris encephali descriptio 530 seq. ganglia, horum vsus 315. morbi, horum sedes et caussae 102 sqq.

102 ſqq. ſymptomata 108 ſqq. curatio 111 ſeqq.
Nicandri theriaca et alexipharmaca. Curante Bandinio 239
Niebuhr, ex Arabia redux in patriam reuertitur 372
Nietzki, Adam, Prof. med. ord. Altorf. 554. eiusque reditus 702
Nitri vſus in rheumatiſmo acuto 45
Noſocomia militaria inſtituendi modus 44
Noui commentarii acad. ſcient. imperialis Petropolitanae, Tom. IX. 128
Nutrici obſeruandae regulae 513
Nux, quid? 446
Nyctalopia 74

O.

Obeſitatis ratio et cauſſa 286 ſeq.
Oculi laeſio ſingularis 206. morbus ſingularis 390. 583. tumor cancroſus 389. pupillae contractionis cauſſae 532 ſeqq.
Oeder, Geo. Chriſt. icones plantarum ſ. Florae Danicae Volumen I. et II. 217. elementa botanicae, P. I. et II. 442
Ophrys Alpina, huius character 243
Opiatorum noxam in infantibus praecauendi auxilia 515
Opii vſus in dyſenteria 144. in haemorrhagia vteri grauidi 138, in ſpaſmis et conuulſionibus 114. cum ipecacuanha commixti effectus 45
de Oppeln, Frid. Guil. Friberġenſis academiae metallorum et fodinarum praeſes 171
Orchis morio, ex hac radicem ſalep praeparandi tentamina 209
Ornithologia Danica 432
Oſſeum corpus praeternaturale in homine repertum 581
Oſſium formationis cauſſae modus 270 ſeq. articulatio praeternaturalis 582 ſeq. exfoliatio, de hac experimenta 593 ſq. oſſa foſſilia prope aquas Sextias reperta 592 ſeq.
Oſteocollae formatio 4
Ouarii tumor inſignis 635. mutatio poſt factam conceptionem 253
de Overkam, Franc. Ioſeph. obiit 370
Oui humani deſcriptio 254
Oxymellis colchici effectus 403

P.

Palier, ſociet. ſcient. Harlemenſ. ſocius 547
Pallas, iuſſu imperatricis Ruſſorum iter per Ruſſiam inſtituit 552 ſeq.
Panici plantae ſpecies nouae 424
Paracenteſeos vſus in hydrope 70 ſeq.
Parallele des differentes methodes de traiter la maladie venerienne 405
Paralyſis, eius curatio 74. colicae pictonum ſuperueniens 86
Paregoricorum actio et vis antiſpaſmodica 419
Pariſiis ſchola veterinaria conſtituta 368. ibidem acad. reg. ſcient. praemium traditum eſt conſpicillorum materiae aptae inueniendae deſtinatum 173 ſq.

Parotidis

Parotidis tumor insignis 581
Partus terminus naturalis 354 sq. caussae 277 seq. 355. phaenomena 278 seq. difficilis natura et caussae 331 seq. caesarei vtilitas 330 seq. laboriosus ob infantis nimiam magnitudinem 402
Patellae fractura, de hac monita 300 seq.
Pathologiae conspectus 614
Paulliniae species 248
Pechurei fabae vsus in diarrhoea 516 seq.
Pecorum luis contagium exemplo illustratum 520
Pediculi, contra hos remedium 525
Pediluuiorum vsus 226. vsus in conuulsionibus 114
Peltaria, nouum plantae genus 243
Penis infantis, a cane deuoratus 85
Periostei formatio 271 seq. ex eodem ossa non formantur 272
Peripneumonia, huius sedes 53. 57. curatio 46. in ea qualis pulsus 671
Peritonei hydrops 92
Peruuiani corticis vsus in conuulsionibus 391. in febribus biliosis et putridis 50. in febribus intermittentibus 54. in phthisi 53. in variolis 90. 518. externus in febre intermittente 522. vis antiseptica, experimentis declarata 342
Pestis Constantinopolitana, de hac obseruationes 307 seqq. eius symptomata 308 seq.
Petechialis febris 63 seq.
Petioli foliorum distinctio 443
Petropolitanae acad. scient. imperialis noui commentarii, Tom. IX. 128. societatis oeconomicae noua membra 177. thes. et praem. ad ann. 1769. 701
Phalaena exigua, apibus infesta 195 seq.
Philosophical Transactions, Vol. LIV. 302. eiusdem libri noua editio huiusque institutum indicatur 556 seq.
Phocae vitulinae genera et vtilitas 506
Phrenitidis curatio 57
Phthisis, de huius curatione obseruationes 53. 58 sq. ad melancholiam accedens 652. 667 seq.
Physicae obseruationes 579 seqq.
Physicalisch - mikroscopische Beschreibung eines besondern phosphorescirenden und faserichten Steins 437
Physiologiae corporis humani elementa T. VIII. 251. definitio et distinctio 614
Pianes, cutis morbus 117
Pinkenfeldensis aqua acidula 691. eius partes constitutiuae 692. vsus 693
Pipa, bufonis species 121
Piperis pellucidi et rotundifolii virtus 247
Pisces rariores musei Petropolitani 131
Placenta vterina 264. huius vsus 266. cohaesio cum vtero 353. incarceratio 162. post partum solutio 279
Plantarum dispositio systematica noua 449 seq. 461 seqq. propagatio animalium analoga 636 seq. partes generationis, microscopio disquisitae 490 seqq. generationis modus 492 seq. aggregatarum character, classis et or-

et ordines 35 seqq. vmbellatarum character, classis et ordines 38 seqq. monopetalarum regularium characteres et dispositio 601 seqq. minus cognitarum descriptio 334
Plantulae in vasis vitreis, ex quibus bibi solet, reperiundae 211 seq.
Platina di Pinto, de hac experimentum 207
Plenck, Ioseph. Iac. methodus noua argentum viuum aegris, venerea labe infectis, exhibendi 623
Plessis Clavier du praemium reportavit a caes. reg. societ. agricult. et scient. Clagenfurtensi 696
Pleuritidis sedes 53. curatio 46. 57
Pluuiosae tempestatis damnis, dum seritur, praeueniendi modus 202
Podagrae caussa et progressus 104 seq. curatio 348
Poloniae regni status medicus emendatus 556
Polygalae vulgaris vsus in phthisi 137
Polypi narium mucosi curatio 77 seq. vteri casus 88
Porcus Indicus 484. fluuiatilis Marcgrauii 485 seq.
Potentillae albae vsus tinctoris 311
Practicorum medicorum officium 619 seqq.
Pringle, John, Obseruations on the Diseases of the Army 56. societ. reg. scient. Gotting. socius 175. Augustiss. Princip. Walliae archiater 702
Professoris medici officium 617 sq.
Ptyalysmi spontanei diuturni curatio 396
Pubertatis signa in puella neonata obseruata 7
Puiati, Giuseppe Anton. della preservazione della salute de Letterati 22
Pulices aquatici microscopio obseruati 31
Purgantium vsus in colica 93
Putredo corporum, de hac experimenta 339 seq. eam coercendi remedia et modus 340 seqq.
Putridum quomodo corrigi possit 341 seq.
Pyckogonum, nouum insecti genus 431

R.

Rabies canina, contra eam remedium 295 seq.
Radicum in plantis differentia 443
Rangifer ceruus, animal 475 seq.
Raphani Chinensis oleiferi cultura et vsus 217
Rattorum triplex genus et viuendi modus 504 seq.
Reichel, Geo. Christ. Prof. med. extraord. Lips. 555
Relaxantium species et virtus antispasmodica 417
Relham's, Antony, Refutation of the reflexion against inoculation publifhed by D. Rast 409
Respiratio foetus in vtero 331. huius effectus in infante recens nato 281
Reinhard Io. Iac. acad. reg. scient. Holmiensis socius 701
Reyger, Gottfr. tentamen florae Gedanensis 509
Rhabarbari vsus in dysenteria exiguus 144
Rhachitidis curatio 524 sq.
Rheumatismi acuti et chronici curatio 45. 53 seq. 58

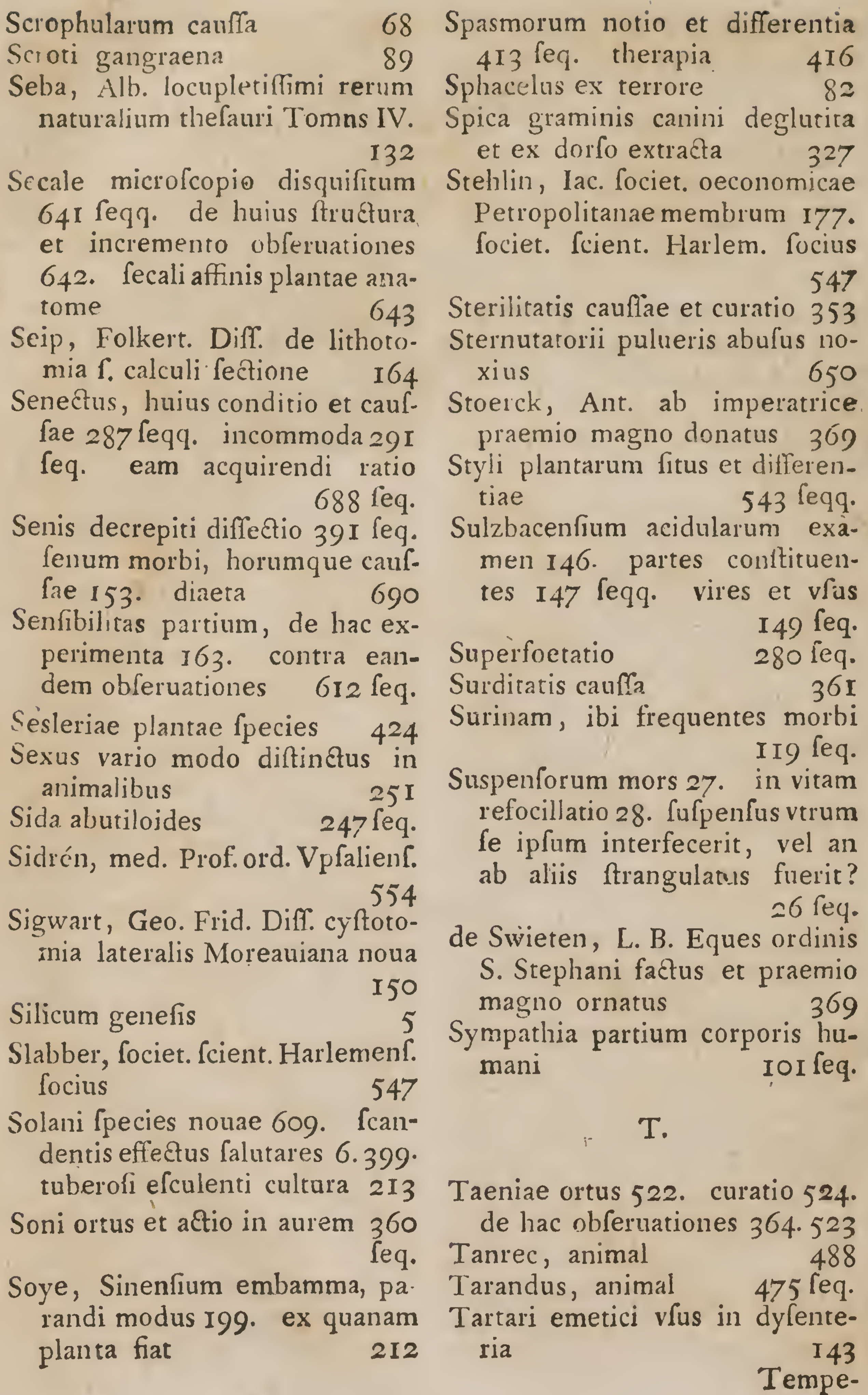
Ring-

Ring-Worm, herpetis ſpecies 121
Roborantium vſus antiſpaſmodicus 416 ſeq.
Roſen von Roſenſtein, Nils, Vnderrättelſer om Barn-Sjukdomar och deras Bote-Medel 511
de Roſenberg, Comes, Florentinae academiae agriculturae praeſes 366
Roſier, a ſocietate reg. Lemouicenſi praemium reportauit 550
Rothomagenſis acad. ſcient. theſ. et praem. ad ann. 1769. 549
Rouppe, Ludou. de morbis nauigantium 122
Roux, A. Journal de Medecine, Chirurgie, Pharmacie. Tom. XIX. XX. 72. XXI. XXII. 387
Ruſſorum imperatricis inſtitutum aſtronomicum ad obſeruandum veneris tranſitum per ſolem d. 3. iun. 1769. 551 ſeqq. inſtitutum itineris per Ruſſiam in vſum hiſtoriae naturalis 552 ſeqq.
Ruthrum, plantarum genus 38

S.

Saiga, animal 478
Sal coeruleſcens microſcopio obſeruatus 33. ſalium differentia et proprietates 537
Salep radicem ex orchide morione praeparandi modus 209
Saliuae vis ſoluens 347 ſeq.
Salmonum varia genera 507
Sandifort, Eduard. acad. reg. ſcient. Holmienſis ſocius 701
Sanguinis circuitus in foetu 274 ſeq. in infante 281 ſeq. extrauaſatio, hydropem mentiens 396 ſeqq.
Sanitas quid? 23
Saponis vis anthelmintica 113. vſus in glandularum tumoribus ibid.
Sarcomatis cauſſa et curatio 93
Satio, pluuioſo tempore inſtituenda, de hac animaduerſiones 202
de Sauvages, Franc. Boiſſier, obiit 179
Scabiei cauſſa et curatio 55. 525. in infantibus retropulſae curatio 515. 521
Scabioſae ſpecies nouae 37
Scapulae fractura cum vulnere 392
Schreber, Io. Chr. Dan. icones et deſcriptiones plantarum minus cognitarum Decas I. 333
Schroeder, Phil. Geo. experimentorum ad veriorem cyſticae bilis indolem declarandam Sect. I. 293
Schultz, Dav. Tal om den rätta Alderdomens ärnaende 688
Schütze, Herm. principis Suecici archiater ordinarius 178
Schwenke, Thom. memoria 559 ſeq. ſcripta 561 ſeq.
Scopola Carniolica, nouum plantae genus 249
Scorbuti cauſſae 124 ſeq. 155. 343. cauſſa proxima et diagnoſis 126 ſeq. 156 ſeqq. ſymptomata 125 ſeq. 155. ſpecies 155. curatio 127. 158. 344 ſeq.
Scriptorum phyſico-medicorum, quae anno 1762. prodierunt, indicis ſupplementum alterum 181 ſeq. anni 1763. indicis ſupplementum 187 ſeqq. anni 1764. index 372 ſeq. continuatio 563 ſeqq. 711

Scrophularum cauſſa 68
Scroti gangraena 89
Seba, Alb. locupletiſſimi rerum naturalium theſauri Tomus IV. 132
Secale microſcopio disquiſitum 641 ſeqq. de huius ſtructura et incremento obſeruationes 642. ſecali affinis plantae anatome 643
Seip, Folkert. Diſſ. de lithotomia ſ. calculi ſectione 164
Senectus, huius conditio et cauſſae 287 ſeqq. incommoda 291 ſeq. eam acquirendi ratio 688 ſeq.
Senis decrepiti diſſectio 391 ſeq. ſenum morbi, horumque cauſſae 153. diaeta 690
Senſibilitas partium, de hac experimenta 163. contra eandem obſeruationes 612 ſeq.
Sesleriae plantae ſpecies 424
Sexus vario modo diſtinctus in animalibus 251
Sida abutiloides 247 ſeq.
Sidrén, med. Prof. ord. Vpſalienſ. 554
Sigwart, Geo. Frid. Diſſ. cyſtotomia lateralis Moreauiana noua 150
Silicum geneſis 5
Slabber, ſociet. ſcient. Harlemenſ. ſocius 547
Solani ſpecies nouae 609. ſcandentis effectus ſalutares 6. 399. tuberoſi eſculenti cultura 213
Soni ortus et actio in aurem 360 ſeq.
Soye, Sinenſium embamma, parandi modus 199. ex quanam planta fiat 212
Spasmorum notio et differentia 413 ſeq. therapia 416
Sphacelus ex terrore 82
Spica graminis canini deglutita et ex dorſo extracta 327
Stehlin, Iac. ſociet. oeconomicae Petropolitanae membrum 177. ſociet. ſcient. Harlem. ſocius 547
Sterilitatis cauſſae et curatio 353
Sternutatorii pulueris abuſus noxius 650
Stoerck, Ant. ab imperatrice praemio magno donatus 369
Styli plantarum ſitus et differentiae 543 ſeqq.
Sulzbacenſium acidularum examen 146. partes conſtituentes 147 ſeqq. vires et vſus 149 ſeq.
Superfoetatio 280 ſeq.
Surditatis cauſſa 361
Surinam, ibi frequentes morbi 119 ſeq.
Suspenſorum mors 27. in vitam refocillatio 28. ſuſpenſus vtrum ſe ipſum interfecerit, vel an ab aliis ſtrangulatus fuerit? 26 ſeq.
de Swieten, L. B. Eques ordinis S. Stephani factus et praemio magno ornatus 369
Sympathia partium corporis humani 101 ſeq.

T.

Taeniae ortus 522. curatio 524. de hac obſeruationes 364. 523
Tanrec, animal 488
Tarandus, animal 475 ſeq.
Tartari emetici vſus in dyſenteria 143

Tempe-

Temperantium ſpecies et vſus antiſpasmodicus 418
Temporalis muſculi vſus ad auditum 361
Tendrac, animal 488
Teplenſium trium aquarum mineralium elementa et vires medicae 536 ſeqq.
du Terrail, Marchio, acad. ſcient. Diuionenſis ſocius 176. eiusdem ſocietatis praemia auxit ib.
Terroris effectus 216
Tetanus, 678 ſeqq. huius diſtinctio, cauſſae et curatio 678 ſeq.
Theae Indicae vſus in rheumatiſmo 609
Theodoro-Palatinae acad. ſcient. theſ. et praem. ad ann. 1769. 365 ſeq. 546
Therapiae ratio et diſtinctio 614 ſeq.
Thermometri vſus et applicatio ad fornaculam docimaſticam 599. metallici deſcriptio 128 ſeq. thermometrorum, punctis conſtantibus gaudentium, emendatio 129
Thermometricae obſeruationes de calore corporis humani 213 ſeqq.
Tilling, Io. Chriſt. Prof. med. extraord. Lipſ. 555
Titius, Io. Dan. praemium accepit a ſociet. natur. indagat. Gedanenſi 690
Toloſanae acad. ſcient. theſ. et praem. ad ann. 1768. et 1769. 693
Tormina infantum 513 ſeq.
Tragulus, animal 483
Traité de l'Oeconomie animale et des cauſes premieres des maladies 233
Tralles, Balth. Lud. Seren. Ducis Gothani archiater et conſiliarius aulicus 555 ſeq.
Transactionum philoſophicarum Vol. LIV. 302. noua editio huiusque inſtitutum 556 ſeqq.
Tribula, nouum plantarum genus 42. 39
Trudaine de Montigny, inueniendae materiae ad conſpicilla conficienda aptae praemium expoſuit 548
Tubulorum marinorum vermicularium diſpoſitio et diſtinctio 590 ſeq. analogia cum coralliis et conchyliis ib. ſeq.
Tulipae puluis antherarum 33
Tumor fungoſus oris 76. ſcirrhoſus inſignis exſtirpatus 94. tumorum magnorum exſtirpatio 76. lacteorum origo 356. metaſtaticorum cura 301
Turfae fodina 21
Tuſſis curatio 45. conuulſiuae cauſſa et curatio 67. neruoſa 110. infantum variae ſpecies earumque curatio 520 ſeq.

V.

Vaccinium foliis buxi, an in calculo vtilis? 674
Valeriana elongata, noua ſpecies 242
Vante, Violante, operis ornithologici tabularum auctor 181
Variolarum ſpecies 235 ſeq. curatio 48. 236. contagium et migratio probatur 517. diuerſa ſtadia et curatio ib. ſeq. abs-

cessus aperiendi necessitas 82 seq. insitionis ratio in Gallia 371 seq. miasma contagiosum Galli in puluere per nares ingerunt 372. easdem praeseruandi modus 519. morbo, qui pereunt, nouus calculus 587 seq. variolae anomalae 364. variolosae febris curatio 517
Vegetabilis regni cum animali analogia 636 seq.
Venaesectionis effectus et agendi modus 223 seqq. in brachio institutae effectus 225. in pede 226. in manu 227. in collo ib. vsus in artuum amputatione ib. seq. in colica pictonum 80. in dysenteria 143. in variolis 236. vsus generalis 235
Venerei morbi natura 324 seqq. 405. effectus et curatio 324 sqq. 528. eum curandi methodi 405 seqq. 624. seq. inueterati curatio 77. vlceris a scorbutico discrimen 528
Ventriculi crusta tenax, vomitu reiecta 393. inflammatio 58. humani tunicae carnosae plana musculosa 9
Ventura Iac. praemium reportauit ab acad. reg. scient. Holmiensi 700
Vermes, morborum caussa 392. melancholiae caussa 664. ex aure educti 85. in vesicula fellea reperti 664. cucurbitacei, de his obseruatio 92 seq. intestinales, horum ortus, genera et curatio 522 seqq. vermis cum vrina eiectus 78 seq.
Vernicem metallis inaurandis aptam parandi modus 8
Vesica vrinaria vid. Vrinaria
Vesicatoriorum vsus in pleuritide 57
Vespae noua species 305
Vesuuii ardentis materiae disquisitio chemica 8
Veterinariae scholae conditae 368. eidem arti praemia constituta 550
Vigor, North, ab imperatrice Russorum medicus aulicus 177
Vindobonensis agri plantae 241
Visionis sensorium 154
Vitriolum aquarum mineralium 147 seq.
Vmbellatarum plantarum classis, tribus et ordines 38 seqq.
Vomitoriorum vsus in dysenteria 143. in uariolis 236
Vomitus curatio 58. nigri caussa 106 seqq. infantum caussae 520
Voyage a la Martinique 115
Vpsaliae societas cosmographica inclaruit 554
Vrachus 264
Vrethrae morbi 434. fistulae curatio 300. 435. nimis angustae dilatatio 300
Vria, nouum auium genus 433
Vrinae effluxus praeternaturalis 12. geniturae similis et arenosae in tetano ratio 679. retentio cum prolapsu ani 73. a calculis 393. cum vteri morbo minus consueto complicata 394
Vrinalium viarum vitia 11 seq.
Vrinariae vesicae hernia, calculum continens 306. ruptura lethalis in grauida 161. vlcus gangraenosum 390 seq.
Vrson animal 487 seq.

Vteri

Vteri ligamenta duo rotunda posteriora nouiter reperta 597 seq. venae coecales 358. dilatatio morbosa insignis 394. tumor sarcomaticus 395. polypi historia 88. ruptura 162. orificium clauditur ope sphincteris 351. vaginae calculosum concrementum 301. grauidi membranae 262 seq. mutatio et habitus 276 seq. haemorrhagiae post partum caussa et auxilium 279 seq.

Vulnera, ex iis corpora peregrina sine sectione educendi modus 299. vulnus granulis plumbeis explosis factum 75. in quo iuncus per 18 menses relictus est 73

Vuae vrsi virtus dubia 137. vsus in calculo 609. 674. 681.

W.

Wallerius, Io. Gottschalk, a prof. chemiae et metallurgiae se abdicauit 369

Walther, Israel, ab acad. scient. Theodoro-Palatina praemium accepit 365

Wathen's, Ionathan, Observations concerning the Cure of the Venereal Disease by mercurials 324

Weber, Chph. obseruationum medicarum fasciculus I 363

Werlhof, Paul Gottlieb obitus 371. memoria 703. scripta 709

Werner, ab imperatrice praemio magno donatus 369

Wheeler's, Iames, Botanist's and Gardener's new Dictionary 168

Wetsch Ignat. diss. de aqua acidula, vulgo Pinkenfeldensi 691

Whytt's, Robert, Observations on the nature, causes and cure of those Disordres, which have been commonly called nervous, hypochondriac or hysteric. 100

Winslouii, Iac. Benigni, elogium seu vitae descriptio. 583 seqq.

Y.

Yaws, morbus 121

Z.

Zauschner, Io. Bapt. Ioseph. Diss. de elementis et viribus medicis trium aquarum mineralium Teplensium 536

Zebra, animal 472 seq.

Emen-

E m e n d a n d a.

Pag. 67. lin. 30. *qui* lege quae. pag. 73. lin. 16. *et* deleatur. pag. 87. lin. 27. *bibenum* lege bibendum. p. 168. l. 20. *specificos* lege ſpecificos. p. 191. l. 8. *ledermüller* l. Ledermüller. p. 196. l. 17. *teles* l. telis. p. 200. l. 10. *cuiforme* l. ouiforme. p. 204. l. 20. *Fluii* l. Fluuii. p. 217. l. 20. *illuſtrandam* l. illuſtrandum. p. 218. l. 19. *tanum* l. tantum. p. 221. l. 10. *ſulminea* l. fulminea. p. 222. l. 18. *vilum* l. filum. l. 23. *excedentes* l. excedentis. p. 236. l. 23. *eo* l. ea. p. 244. l. 6. *qui a calyce* l. quem calyx. p. 297. l. 15. *vocauit* l. vacauit. p. 348. l. 31. *ſixum* l. fixum. p. 349. l. 21. *reſinorum* l. reſinoſorum. p. 353. l. 1. *Auctori* l. Auctor. p. 358. l. 27. *quae* l. quas. p. 361. l. 10. *muſculi temporalis* l. muſculum temporalem. p. 393. l. 2. *ſecauit* l. ſecuit. p. 399. l. 16. *doleroſa* l. doloroſa. p. 419. l. 24. *carbonae* l. carbone. p. 423. l. 24. *haec planta* l. hanc plantam. p. 434. l. vlt. *goborrhoea* l. gonorrhoea. p. 435. l. 14. *ſpuritie* l. ſpurcitie. p. 438. l. 11. *tabuloſum* l. tubuloſum. p. 447. l. 8. *Auctor* l. Auctore. p. 454. l. 14. *aliquod* l. aliquot. l. 26. *ſunt* l. ſint. p. 455. l. 32. *ſaluti* l. ſoluti. p. 457. l. 15. *cummuni* l. communi. p. 462. l. 10. *piſtilla* l. piſtillo. l. 14. *diphytus* l. diphytas. l. 22. *nouum* l. nouam. p. 463. l. 17. *hosce* l. hasce. p. 465. l. 9. *ductus* l. duobus. l. 31. *reliquunt* l. relinquunt. p. 466. l. 5. *nacamentaceo* l. nucamentaceo. p. 467. l. 8. *mutuatus* l. mutuatas. p. 468. l. 33. *propias* l. proprias. p. 469. l. 8. *poſtulare. Ille poſſet,* l. poſtulare ille poſſet. p. 474. l. 3. *longum* l. longus. p. 480. l. penult. *Aegragopilae* l. Aegagropilae. p. 482. l. penult. *calorem* l. colorem. p. 508. l. 9. *artica* l. arctica. l. 20. *inſeruit* l. inſeruiunt. l. 25. *cymices* l. cimices. p. 513. l. vlt. *anquirit* l. inquirit. p. 514. l. penult. *aſſatarum* l. aſſarum. p. 520. l. 1. *euerrat* l. euehat. l. 21. *aſſata* l. aſſa. p. 521. l. penult. *eum profligatum* l. eam profligatam. p. 541. l. 3. *aqua* l. aquae. p. 544. l. 10. *tandum* l. tantum. p. 554. l. 20. *GOVAM* l. GOVAN. p. 555. l. 15. *Sereniſſime* l. sereniſſimo. p. 571. l. 7. *Brokcleſby* l. Brockleſby. p. 598. l. 8. *grauidatis* l. grauiditatis. p. 609. l. 33. *infuſam* l. infuſa. pag. 613. lin. 7. *methematicis* lege mathematicis.